

Projekt do uzgodnień międzyresortowych i opiniowania 2023-02-28

RZECZPOSPOLITA POLSKA

KRAJOWY PROGRAM REFORM 2023/2024

Wykaz skrótów

(do uzupełnienia na końcowym etapie prac)

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Scenariusz makroekonomiczny.....	6
3. Odpowiedź na wyzwania	7
Wyzwanie: Zwiększenie aktywności zawodowej (szczególnie osoby starsze, kobiety). Dostęp do opieki nad dziećmi. Rozwój opieki długoterminowej. Ograniczenie segmentacji rynku pracy, dążenie do bardziej trwałych form zatrudnienia. Udoskonalanie elastycznych form organizacji pracy i pracy w obniżonym wymiarze czasu.....	7
Wyzwanie: Wspieranie wysokiej jakości kształcenia i umiejętności zgodnie z potrzebami rynku pracy.....	12
Wyzwanie: Zwiększenie innowacyjności gospodarki	18
Wyzwanie: Poprawa regulacji i klimatu inwestycyjnego. Zwiększenie roli konsultacji społecznych i włączanie partnerów społecznych w kształtowanie polityki. Ochrona niezależności sądów.....	23
Wyzwanie: Zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności	28
Wyzwanie: Cyfryzacja.....	31
Wyzwanie: Zazielenienie gospodarki. Zrównoważony transport. Czysta energia. Ograniczenie zależności od paliw kopalnych.....	42
Wyzwanie: Poprawa opieki zdrowotnej. Zapewnienie wystarczających zasobów. Przyspieszenie wdrażania usług e-zdrowia.....	54
4. Realizacja celów zrównoważonego rozwoju	65
5. Komplementarność z funduszami UE.....	70
6. Instytucjonalny proces opracowania KPR oraz zaangażowanie interesariuszy	73
Załącznik 1. Realizacja przez Polskę zaleceń dla poszczególnych krajów (CSR)	74
Załącznik 2. Realizacja KPO (na podstawie bazy FENIX).....	85
Załącznik 3. Działania KPR odnoszące się do zasad Europejskiego Filara Praw Socjalnych	96
Załącznik 4. Działania KPR odnoszące się do celów zrównoważonego rozwoju (SDGs)	101

1. Wstęp

Krajowy Program Reform (KPR) pozostaje jednym z głównych instrumentów w procesie zarządzania gospodarczego UE, czyli Semestru Europejskiego. KPR obejmuje główne elementy agendy gospodarczej państwa członkowskiego będące odpowiedzią na priorytety UE w perspektywie najbliższego roku.

Długofalowa wizja gospodarcza UE stawia nacisk na poprawę konkurencyjności UE i stały rozwój gospodarczy przy założeniu osiągnięcia neutralności klimatycznej Europy.

To podejście znalazło odzwierciedlenie w Rocznej Analizie Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2023 r. (*Annual Sustainable Growth Survey 2023 – ASGS*).

Rozwój sytuacji geopolitycznej w Europie w 2022 r., zwłaszcza agresja Rosji na Ukrainę, w sposób szczególny pokazał, że bezpieczeństwo energetyczne musi pozostać celem nadrzędnym UE. Dobór ścieżki transformacji energetycznej musi uwzględniać uwarunkowania geopolityczne w skali całej Europy, ale też specyfikę poszczególnych gospodarek. Z tego względu wciąż aktualne są wyzwania i oczekiwania związane z szeroko rozumianym bezpieczeństwem energetycznym UE: zapotrzebowanie na inwestycje w nową infrastrukturę, w tym energię odnawialną, ograniczenie zależności od paliw kopalnych, magazynowanie energii, modernizację istniejących sieci energetycznych, dywersyfikacja dostaw surowców, termomodernizacja budynków, zmniejszanie energochłonności transportu i przemysłu.

Wraz z KPR państwa członkowskie prezentują aktualizację Programów Stabilności lub Konwergencji, co ma potwierdzić spójność procesów programowania reform strukturalnych i planowania budżetowego.

Struktura tegorocznego KPR, podobnie jak w roku ubiegłym, oparta została głównie na wyzwaniach określonych w Zaleceniach Rady dla Polski (CSRs) z lat 2019-2022 oraz na kierunkach rozwoju wskazanych w ASGS: transformacja klimatyczna, poprawa produktywności gospodarki, sprawiedliwość społeczna oraz stabilność makroekonomiczna. Punktami odniesienia są także aktualne Wspólne Sprawozdanie o Zatrudnieniu (*Joint Employment Report*) oraz Sprawozdanie Krajowe. Polska 2022¹. Na tej podstawie określone zostały strategiczne wyzwania gospodarcze i społeczne, do których przyporządkowane zostały konkretne działania (reformy oraz inwestycje).

Konstrukcja KPR opiera się na podejściu wykorzystanym w roku poprzednim – oparcia treści na dwóch typach działań – tych zaczerpniętych z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), przyjętego Decyzją wykonawczą Rady z 13 czerwca 2022 r. oraz nowych realizowanych poza KPO.

Wpisanie do KPR działań wybranych spośród tych ujętych w KPO wynika z włączenia w 2022 r. odbudowy gospodarczej do procesu Semestru Europejskiego oraz zbieżności przesłanek towarzyszących realizacji reform i inwestycji. W KPR 2023/2024 ujęte zostały przedsięwzięcia mające kamienie milowe i wartości docelowe z terminem realizacji w 2023 r. oraz w pierwszym kwartale 2024 r.

Zapisy w KPR nie stanowią podstawy do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa. Budżety przedsięwzięć ujętych w KPR prezentowane są wyłącznie w celu pokazania ich skali i pozostają bez uszczerbku dla ich późniejszego ukształtowania w dokumentach programowych. Wszelkie skutki finansowe wynikające z działań zaczerpniętych z KPO mają zabezpieczone środki, bez konieczności ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa. W celu zachowania spójności z zapisami tekstu KPO koszty działań zaczerpniętych z KPO zostały podane w euro. Pozwoli to m. in. na uniknięcie rozbieżności związanych z przeliczaniem kwot przez kurs EUR/zł.

Struktura KPR 2023/2024 jest bardzo zbliżona do poprzedniej edycji dokumentu. Odrębny rozdział KPR zawiera informację na temat realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju (*Sustainable Development Goals – SDGs*). Wynika to z ściślejszego od 2022 r. powiązania SDGs z Semestrem Europejskim. Dla

---

¹ Od 2022 r. Sprawozdanie krajowe publikowane jest w ramach tzw. pakietu wiosennego, w maju.

przejrzystości dokumentu niezbędne jest selektywne podejście. Dlatego, podobnie jak w poprzednim KPR, informacja koncentruje się na wybranych celach, natomiast całościowe podsumowanie znalazło się w załączniku tabelarycznym.

Obok odniesień do SDGs, w tegorocznym KPR znalazł się także załącznik tabelaryczny z odniesieniem do zasad Europejskiego Filara Praw Socjalnych (EFPS), jako istotnego elementu sprawiedliwego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Przy każdym z wyzwań graficznie wskazano na związek działań realizowanych w jego ramach z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, SDGs, CSRs. Stanowi to skrótowe podsumowanie obszarów, do których odnosi się dane działanie.

W tegorocznym KPR znajduje się również informacja z realizacji Zaleceń Rady dla Polski z lat 2019-2022. Ma ona formę tabelaryczną. Informacja nie obejmuje zaleceń fiskalnych. Informacje w tym zakresie przedstawiane są corocznie w Programie Konwergencji.

Podobnie jak w poprzednich edycjach KPR, tak i w tej edycji znajduje się scenariusz makroekonomiczny, przygotowany w związku z coroczną aktualizacją Programu Konwergencji.

W osobnym rozdziale przedstawiona została informacja dotycząca zaangażowania interesariuszy w proces prac nad KPR.

Relacja między Krajowym Programem Reform a Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

Działania zawarte w KPO to szeroki wachlarz inicjatyw poczynający od doskonalenia systemu budżetowego, poprzez budowę atrakcyjności inwestycyjnej Polski, sprawnie działające publiczne służby zatrudnienia, inwestycje w czystą energię i transport, rozwój cyfrowy, a skończywszy na poprawie systemu opieki zdrowotnej oraz innowacyjnej gospodarce. Zakres czasowy tych działań obejmuje lata 2021-2026. Działania te wpisano w sześć komponentów, z których każdy zawiera zestaw działań podzielonych na reformy oraz związane z nimi inwestycje. Te komponenty to: A. Odporność i konkurencyjność gospodarki; B. Zielona energia i zmniejszanie energochłonności; C. Transformacja cyfrowa; D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia; E. Zielona, inteligentna mobilność; F. Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności.

KPR w głównej mierze odpowiada na wyzwania wynikające z Zaleceń Rady dla Polski z lat 2019 – 2022, Wspólnego Sprawozdania o Zatrudnieniu oraz Sprawozdania krajowego. Polska 2022: a) Zwiększenie aktywności zawodowej; b) Wspieranie wysokiej jakości kształcenia i umiejętności zgodnych z potrzebami rynku pracy; c) Zwiększenie innowacyjności gospodarki; d) Poprawa regulacji/klimat inwestycyjny; e) Cyfryzacja; f) Zazielenienie gospodarki; g) Poprawa opieki zdrowotnej; h) Zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności.

Taka konstrukcja rozdziału pozwala na poznanie szerokiego spektrum reform oraz inwestycji. Różna jest bowiem perspektywa czasowa obu dokumentów, jak też ich zakres. Jednocześnie, w sposób naturalny dokumenty te w niektórych aspektach są zbieżne. Ponadto działania realizowane poza KPO stanowią uzupełnienie zawartego tam krajowego portfela interwencji.

2. Scenariusz makroekonomiczny

(do uzupełnienia na końcowym etapie prac w uzgodnieniu z Ministerstwem Finansów)

3. Odpowiedź na wyzwania

Wyzwanie: Zwiększenie aktywności zawodowej (szczególnie osoby starsze, kobiety). Dostęp do opieki nad dziećmi. Rozwój opieki długoterminowej. Ograniczenie segmentacji rynku pracy, dążenie do bardziej trwałych form zatrudnienia. Udoskonalanie elastycznych form organizacji pracy i pracy w obniżonym wymiarze czasu.

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

Polska jest krajem o jednym z najniższych wskaźników bezrobocia w UE. Zharmonizowana stopa bezrobocia wyniosła w grudniu 2022 r. w Polsce 2,9% wobec 6,1% w UE (Eurostat). Niższy wskaźnik zanotowały jedynie Czechy – 2,3%, a równy – Niemcy. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu 2022 r. wyniosła 5,2% czyli o 0,6 pp. mniej niż w 2021 r. W końcu 2022 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 812,3 tys. bezrobotnych, czyli o prawie 83 tys. (tj. o 9,3%) mniej niż w końcu 2021 r.

O dobrej sytuacji na rynku pracy w Polsce świadczy także wysoka liczba osób pracujących – w III kwartale 2022 r. 16,7 mln osób w wieku 15-89 lat pracowało (124 tys. więcej niż w III kwartale 2021 r.). Pomimo niesprzyjających okoliczności zewnętrznych, następował dalszy wzrost wskaźnika zatrudnienia w Polsce – w III kwartale 2022 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 76,5% dla osób w wieku 20–64 lata (BAEL) i był na wyższym poziomie od średniej dla UE (74,7%) oraz wzrósł o 0,7 pp. wobec III kwartału 2021 r.

Aktywność zawodowa w Polsce systematycznie rośnie. W 2021 r. współczynnik aktywności Polaków (w wieku 20-64 lat) wyniósł 78,0% i wzrósł w ciągu 10 lat (od 2011 r.) o 8,7 pp., natomiast w UE w tym samym czasie współczynnik wzrósł o 4,1 pp. (do 78,5%)². Oznacza to, że zmniejszył się dystans do średniej UE z 5,1 pp. do 0,5 pp.

Wg danych Eurostat w III kwartale 2022 r. współczynnik aktywności zawodowej dalej poprawiał się, wyniósł on w Polsce 78,8%³ wobec 79,4% w UE27. Taki wynik plasuje Polskę na 21 miejscu wśród państw członkowskich UE. Dla kobiet współczynnik ten wyniósł 72,1% i był nieco niższy niż średnia (74,0% w UE27), natomiast dla mężczyzn współczynnik był bardziej korzystny (85,5% w Polsce wobec 84,8% w UE27). W grupie wiekowej 25-54 lata aktywność zawodowa kobiet w Polsce w tym samym okresie była wyższa niż w UE27 (83,1% wobec 81,5%), dla mężczyzn w Polsce w tym samym wieku współczynnik był również wyższy (92,0% wobec 91,7%).

Na sytuację na rynku pracy oraz w edukacji wpływ z pewnością ma również agresja zbrojna Rosji na Ukrainę. W Polsce w rejestrze ZUS liczba cudzoziemców w systemie ubezpieczeń ZUS na koniec 2022 r. osiągnęła poziom 1,063 mln i był to wynik o około 188 tys. wyższy niż na początku roku. Na koniec grudnia 2022 r. liczba zgłoszonych do ubezpieczenia obywateli Ukrainy wyniosła 746 tys. (około 189 tys. to uchodźcy z PESEL UKR czyli obywatele Ukrainy, którzy przybyli po 24 lutego 2022 r. do Polski w związku z wojną i są zgłoszeni w systemie ubezpieczeń ZUS).

Zgodnie z danymi z dokumentów legalizujących pracę w Polsce w ciągu 2022 r. – w tym o powiadomieniach o powierzeniu wykonywania pracy obywatelom Ukrainy – 45% spośród 1,5 mln dokumentów wydanych dla obywateli Ukrainy dotyczyło wykonywania prac prostych. Obywatele Ukrainy najczęściej w 2022 roku podejmowali pracę w sektorze przetwórstwa przemysłowego – 31%.

Przyjmuje się, że są to w dużej mierze osoby, które w Polsce zatrzymały się na dłużej. Z jednej strony obywatele Ukrainy mogli znaleźć zatrudnienie w branżach, w których polski rynek pracy od dłuższego czasu wykazywał niedobory kadrowe, np. w branży produkcyjnej, budowlanej, transporcie, spedycji i logistyce, opiece zdrowotnej, edukacji księgowości i gastronomii. Z drugiej strony potrzebne stało się

² https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_A__custom_4888448/default/table?lang=en

³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/LFSI_EMP_Q__custom_4888289/default/table?lang=en

wsparcie Ukraińców oraz zapewnienie kursów językowych i pomocy psychologicznej, a także wdrożenie ułatwień do integracji na rynku pracy, dzięki czemu wzrosłaby podaż pracy, redukując problem niedoboru pracowników i rosnących płac.

Przykłady działań podjętych dotychczas w ramach wyzwania

W odniesieniu do działań zrealizowanych w obszarze szeroko pojętego rynku pracy wskazać należy w szczególności działania podjęte w ramach inwestycji A.4.2.1 (dofinansowanie miejsc opieki dla dzieci do lat 3.). W 2022 r. przyjęto przepisy prawne oraz utworzono system informatyczny do zarządzania finansowaniem i tworzeniem placówek opiekuńczych dla dzieci do lat 3, łączący różne źródła finansowania opieki nad dziećmi. W odniesieniu do ekonomii społecznej w październiku 2022 r. weszła w życie ustawa tworząca podwaliny dla funkcjonowania tego rodzaju podmiotów. W ramach realizacji inwestycji A.4.3.1 ogłoszono nabór wniosków do programu "Odporność oraz rozwój ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej" na lata 2022-2025. Przyjęto również nowelizację Kodeksu pracy w zakresie pracy zdalnej oraz opublikowano Raport dotyczący potencjalnej roli jednolitej umowy o pracę dla wprowadzenia nowej elastyczności i bezpieczeństwa na polskim rynku pracy⁴ oraz Raport z konsultacji z partnerami społecznymi nt. potencjału układów zbiorowych⁵.

W ramach wspierania działań z zakresu integracji zawodowej oraz społecznej cudzoziemców legalnie przebywających w Polsce w dniu 25 lutego 2022 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej ogłosiło Konkurs ofert pn. „Razem Możemy Więcej – Pierwsza Edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022–2023”, który jest pierwszą odsłoną Resortowego Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców przewidzianego na lata 2022–2025. W ramach Konkursu samorządy, organizacje pozarządowe i instytucje rynku pracy mogły ubiegać się o środki z Funduszu Pracy (od 300 tys. do 1,5 mln zł) na aktywizację zawodową i integrację cudzoziemców legalnie przebywających w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem grupy cudzoziemców, którzy znaleźli się w szczególnie trudnej sytuacji w związku z ewakuowaniem z obszarów objętych działaniami wojennymi na Ukrainie. W ramach Konkursu realizowanych jest 112 projektów, w których główną grupę docelową stanowią kobiety i dzieci z Ukrainy. W większości projektów realizowane są kursy języka polskiego. Na realizację wszystkich 112 projektów przeznaczono prawie 102 mln zł.

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2023 r. - pierwszy kwartał 2024 r.)

Zwiększanie aktywności zawodowej (osoby starsze, kobiety)

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

A4.1 Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy (MRiPS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – III kwartał 2024 r.

Celem reformy jest przebudowa systemu instytucjonalno-organizacyjno-prawnego na rynku pracy w kierunku systemu zapewniającego bardziej kompleksowe i spójne wsparcie, dostosowane do sytuacji danej osoby (biernej zawodowo, o niskich kwalifikacjach, młodej [do 29 r.ż.], starszej, długotrwale bezrobotnej, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety czy migranta).

Projektowane zmiany zmierzają w szczególności do wzmocnienia roli poradnictwa zawodowego, wprowadzenia nowych (np. możliwości refundacji kosztów opieki nad dziećmi z niepełnosprawnościami do 18 r.ż.) bądź udoskonalenia istniejących instrumentów wsparcia (np. dla długotrwale bezrobotnych), dotarcia do osób biernych zawodowo, wsparcia kształcenia ustawicznego, wsparcia dla pracodawców, podnoszenia kompetencji kadr PSZ, a także do zmiany w przepisach dot. zatrudnienia cudzoziemców.

⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/krajowy-plan-odbudowy>

⁵ <https://www.gov.pl/web/dialog/krajowy-plan-odbudowy>

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

Przełom 2022/2023 r.: Wejście w życie ustawy dot. PSZ i polityki rynku pracy.

Przełom 2022/2023 r.: Wejście w życie ustawy o zatrudnianiu cudzoziemców.

IV kwartał 2023 r.: Nowe normy i ramy wykonania w zakresie funkcjonowania i koordynacji publicznych służb zatrudnienia.

Dostęp do opieki nad dziećmi

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

A4.2. Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 (MRiPS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2024 r.

Celem reformy jest wzrost aktywności zawodowej rodziców poprzez zwiększenie dostępności terytorialnej i cenowej instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobków i klubów dziecięcych). Sprzyjać temu jest stworzenie jednego, spójnego systemu wspierającego powstawanie oraz funkcjonowanie instytucji opieki nad takimi dziećmi.

Harmonogram w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: przyjęcie norm jakości w zakresie opieki nad dziećmi, w tym wytycznych w zakresie edukacji i standardów usług opieki nad dziećmi do lat 3, zapewniających wysoką jakość, w tym edukacji i opieki.

A4.2.1. Wsparcie programów dofinansowania miejsc opieki nad dziećmi 0-3 lat (żłobki, kluby dziecięce) w ramach MALUCH+ (MRiPS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 381 mln euro

Celem inwestycji jest utworzenie nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, poprzez dofinansowanie kosztów budowy, robót budowlanych, przebudowy obiektów, lub zakupu nieruchomości i infrastruktury (zakup gruntu lub lokalu), w których realizowana będzie taka opieka. Powstanie również system informatyczny do zarządzania finansowaniem i tworzeniem placówek opiekuńczych, łączący różne źródła finansowania opieki nad dziećmi.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: ogłoszenie konkursu ofert.

II kwartał 2023 r.: ogłoszenie wyników konkursu „MALUCH+” 2022–2029.

Rozwój opieki długoterminowej

Główne reformy – część grantowa

A4.6. Wzrost współczynnika aktywności zawodowej określonych grup poprzez rozwój opieki długoterminowej (MRiPS, MZ)

Ogólny harmonogram: IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2024 r.

Celem reformy jest identyfikacja występujących barier w opiece nad osobami wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz wprowadzenie rozwiązań (organizacyjnych, prawnych lub instytucjonalnych) umożliwiających poprawę dostępności do usług zdrowotnych i społecznych, w tym opieki długoterminowej i społecznych przy jednoczesnej dalszej realizacji procesu deinstytucjonalizacji

tych usług. Do końca 2023 r. ma zostać dokonany strategiczny przegląd opieki długoterminowej w Polsce w celu określenia priorytetów w zakresie reform w tym obszarze.

Harmonogram w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: opublikowanie analizy systemu opieki długoterminowej w Polsce w kontekście przyszłej reformy na stronach BIP MRiPS oraz MZ.

Ograniczenie segmentacji rynku pracy, dążenie do bardziej trwałych form zatrudnienia

Główne reformy – część grantowa

A4.7 Ograniczenie segmentacji rynku pracy (MRiPS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2024 r.

Celem reformy jest ograniczenie segmentacji rynku pracy poprzez zwiększenie ochrony socjalnej wszystkich osób pracujących na podstawie kolejnych umów zleceń, poprzez objęcie tych umów składkami na ubezpieczenia społeczne, niezależnie od uzyskiwanych przychodów. Planowane zmiany przyczynią się do uporządkowania systemu ubezpieczeń społecznych, uszczelnienia zasad podlegania ubezpieczeniom, zwiększenia ochrony ubezpieczeniowej czy podwyższenia przyszłych świadczeń krótko- i długoterminowych.

Harmonogram w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2024 r.: Wejście w życie przepisów wprowadzających obowiązek objęcia wszystkich kolejnych umów zleceń składkami na ubezpieczenie społeczne, niezależnie od osiągniętych przychodów.

Udoskonalanie elastycznych form organizacji pracy i pracy w obniżonym wymiarze czasu

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

A4.4 Uelastycznienie form zatrudnienia, w tym wprowadzenie pracy zdalnej (MRiPS)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2022 r.

Celem reformy jest wprowadzenie rozwiązań uelastyczniających formy organizacji pracy. Ułatwi to efektywne wykorzystanie potencjału zasobów ludzkich w gospodarce i pozwoli na dostosowanie do pojawiających się wyzwań rozwojowych, łącznie z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Rozwiązanie to wychodzi naprzeciw godzeniu pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi, w tym związanymi z opieką nad dziećmi w wieku do 8 lat czy też krewnymi wymagającymi opieki lub wsparcia z poważnych względów medycznych.

Ułatwienia w godzeniu życia zawodowego z prywatnym dzięki możliwości wykonywania pracy w bardziej elastycznej formie, będące konsekwencją nowych regulacji, powinny pozwolić również na zwiększenia wskaźników zatrudnienia osób biernych zawodowo. Nowa formuła poprawia dostęp do zatrudnienia dla osób wychowujących małe dzieci, osób z niepełnosprawnościami, jak również pracowników, którzy mają trudności związane z dojazdem do pracy w związku z peryferyjnym miejscem zamieszkania.

Harmonogram w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2022 r.: Uchwalenie nowelizacji Kodeksu pracy wprowadzającej rozwiązania umożliwiające szersze stosowanie elastycznych form organizacji czasu pracy dla rodziców dzieci do lat 8 oraz osób opiekujących się m.in. krewnymi wymagającymi opieki lub wsparcia z poważnych względów medycznych.

I kwartał 2023 r.: wejście w życie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz zmianie niektórych innych ustaw.

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Nowelizacja Kodeksu pracy (MRiPS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2023 r.

Przygotowana nowelizacja Kodeksu pracy, przewiduje m.in.:

- rozszerza zakres informacji o warunkach zatrudnienia, który należy przekazać pracownikowi;
- uzależnia długość umowy o pracę na okres próbny od przewidywanego czasu trwania umowy o pracę na czas określony i od rodzaju pracy;
- daje pracownikowi, który wykonywał pracę co najmniej 6 miesięcy prawo do wystąpienia (raz w roku kalendarzowym) o zmianę rodzaju umowy o pracę na umowę o pracę na czas nieokreślony lub o bardziej przewidywalne i bezpieczne warunki pracy;
- przyznaje pracownikowi prawo do nieodpłatnego szkolenia niezbędnego do wykonywania określonego rodzaju pracy lub na określonym stanowisku;
- wprowadza obowiązek uzasadnienia wypowiedzenia umowy o pracę na czas określony oraz obowiązek konsultacji związkowej przyczyny wypowiedzenia takiej umowy.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r. – wejście w życie nowelizacji Kodeksu pracy.

MALUCH+ – w części finansowanej w ramach Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego (FERS) (MRiPS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2029 r.

Koszt całkowity: 3 763 mln zł

Wydatki planowane w 2023 r.: 121 mln zł (budżet państwa), 570 mln zł (budżet środków europejskich).

Źródło finansowania: środki FERS/budżet państwa, środki KPO (informacja na ten temat w części poświęconej inwestycjom z KPO).

Cel działania: wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Zwiększenie dostępności miejsc opieki wpłynie na ułatwienie powrotu do pracy zawodowej rodzicom.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r. – ogłoszenie konkursu ofert;

II kwartał 2023 r. – ogłoszenie wyników konkursu „MALUCH+” 2022–2029.

Wzajemnie potrzebni – przygotowanie projektu programu rządowego (KPRM)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2023 r. – IV kwartał 2029 r.

Koszt całkowity: do uzupełnienia na dalszym etapie prac nad dokumentem.

Wydatki planowane w 2023 r.: 20 mln zł

Źródło finansowania: budżet państwa.

Cel działania: przygotowanie rozwiązań służących stworzeniu mechanizmu koordynacji kompleksowego systemu włączania społecznego, integrującej wsparcie w zakresie mieszkalnictwa

z usługami społecznymi. Zakładanym efektem tego działania ma być wzrost spójności społecznej poprzez zwiększenie dostępności mieszkań o umiarkowanym czynszu z przeznaczeniem na wynajem społeczny wraz z towarzyszącą ofertą usług rynku pracy, edukacji i innych usług społecznych. Równoczesnym efektem tego działania będzie modyfikacja systemu budownictwa socjalnego i komunalnego (program BSK), m. in. poprzez umożliwienie wykorzystywania dopłat do remontów pustostanów z zasobu publicznego i prywatnego, z przeznaczeniem na najem społeczny – przy wykorzystaniu w szczególności społecznych agencji najmu. W 2023 r. ma również zostać przygotowany projekt programu rządowego „Wzajemnie potrzebni” oraz zakończony jako pilotaż.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II/III kwartał 2023 r. – przygotowanie rozwiązań koordynacji systemu włączania społecznego w ramach projektu programu rządowego „Wzajemnie potrzebni”.

IV kwartał 2023 r. – zakończenie pilotażu programu „Wzajemnie potrzebni”.

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs.

Zrównowazenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
----------------------------	-----------	----------------	-----------------------------

Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji: – wsparcie pracy zdalnej	Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji: - wsparcie MŚP w zakresie digitalizacji
--	---

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019		CSR 2/2019			CSR 3/2019	
CSR 1/2020		CSR 2/2020		CSR 3/2020		CSR 4/2020
CSR1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022	

Wyzwanie: Wspieranie wysokiej jakości kształcenia i umiejętności zgodnie z potrzebami rynku pracy

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

Poprawa umiejętności cyfrowych oraz wzrost uczestnictwa dorosłych w procesie uczenia się oraz poprawy ich kwalifikacji to wyzwania, pojawiające się w świetle transformacji klimatycznej i cyfrowej. Działania w tym obszarze to odpowiedź na niedobór wykwalifikowanej siły roboczej oraz niedopasowania kwalifikacji do wymogów nowoczesnego rynku pracy.

W 2021 r. w Polsce 43% osób posiadało co najmniej podstawowe umiejętności cyfrowe, podczas gdy w UE było to 54%⁶. W opinii KE w Polsce nadal brakuje krajowej strategii w zakresie kompetencji cyfrowych, a także kompleksowej strategii cyfrowej dla szkół. Po pewnych wahaniach, wskaźnik o nazwie: „Udział dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu” w wieku 25-64 lata osiągnął w 2021 r. wg Eurostat 5,4%, czyli znacznie poniżej średniej UE wynoszącej 10,8%.

Według bazy danych Eurostat wskaźnik o nazwie: „Młodzież niekontynuująca nauki w wieku 18-24 lata” wynosił dla Polski w 2021 r. 5,9% wobec średniej unijnej na poziomie 9,7%.⁷ W Sprawozdaniu krajowym Polska 2022 KE zauważa, że 24,8% studentów kończy naukę przedwcześnie. Odsetek absolwentów nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki spadł do 20,8%, i tendencja ta kontrastuje z tendencją obserwowaną w UE (26,0% w UE).

W 2021 r. około 81% pracodawców zgłosiło trudności z obsadzeniem wolnych stanowisk pracy. Szczególnie widoczny jest niedobór nauczycieli. Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy jest niedopasowanie umiejętności potencjalnych kandydatów⁸. W 2022 r. (dane za drugi kwartał) widoczny był podobny trend jednak z tendencją spadkową wskutek likwidacji miejsc pracy. W drugim kwartale 2022 r. na jedno zlikwidowane miejsce pracy przypadało nieco ponad dwa (2,1) nowo utworzone miejsca. Najwięcej wolnych miejsc pracy znajdowało się w grupie specjalistów. Wśród obsadzonych miejsc pracy specjaliści stanowili 22,9%.⁹ Wskazuje to na konieczność stałego doskonalenia kwalifikacji zawodowych i kształcenia przez całe życie.

Pandemia zaostrzyła wyzwania, przed którymi stoi system kształcenia i szkolenia. Niski poziom umiejętności cyfrowych wśród nauczycieli i uczniów w połączeniu z niedostatkami w zakresie sprzętu ICT i dostępu do dotyczących szkół i gospodarstwa domowe z dziećmi, a także mają wpływ na równy dostęp do edukacji i jej jakości. KE odnotowała, że jakość kształcenia formalnego nauczycieli jest niewystarczająca. Brak możliwości dalszego rozwoju zawodowego w połączeniu z ograniczoną atrakcyjnością finansową zawodu nauczyciela przyczyniają się do wyraźnego niedoboru pracowników¹⁰.

Kwestia zapewnienia odpowiednich kwalifikacji widoczna jest również w kontekście cudzoziemców, szczególnie napływu uchodźców z Ukrainy. Zgodnie ze statystykami Straży Granicznej, od 24.02.2022 r. do końca 2022 r. z Ukrainy do Polski przybyło 8,841 mln osób, z Polski do Ukrainy wyjechało zaś ponad 7,05 mln osób. Zgodnie z danymi MRiPS, w grudniu 2022 r. legalnie zatrudnionych było ponad 766 tys. osób z Ukrainy, co oznacza prawie dziesięciokrotny wzrost w porównaniu z kwietniem 2022 r. W porównaniu z czasem początku konfliktu zbrojnego w Ukrainie, rośnie również odsetek zatrudnionych mężczyzn: w kwietniu 2022 r. stanowili 25%, a w grudniu 2022 r. – 33% zatrudnionych. Branżą, która najbardziej skorzystała z napływu uchodźców z Ukrainy, jest sektor magazynowania, sprzętania i gastronomii. Znaczny spadek zatrudnienia zanotowano natomiast w sektorze budowlanym.

Ponad 3,7 tys. obywateli Ukrainy podjęło szkolenia językowe na podstawie art. 40, 40b, art. 41, art. 43, art. 66k ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jeżeli osoba rozpoczęła udział np. w dwóch szkoleniach była wykazywana 2 razy). Blisko 700 osób rozpoczęło szkolenia zawodowe.

Przykłady działań podjętych dotychczas w ramach wyzwania

W ramach reformy A3.1 Ministerstwo Edukacji i Nauki w II i III kwartale 2022 r. przeprowadziło działania przygotowawcze, które mają na celu poszerzenie katalogu placówek umożliwiających uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, tj. wprowadzenia na poziomie systemowym zmian legislacyjnych dotyczących organizacji i funkcjonowania branżowych

⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/isoc_sk_dskl_i21/default/table?lang=en

⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_04_10/default/table?lang=en

⁸ Sprawozdanie krajowe Polska 2022 (wersja PL), s.53

⁹ Popyt na pracę w drugim kwartale 2022 r. GUS, wrzesień 2022 r.

¹⁰ Sprawozdanie krajowe Polska 2022 (wersja PL), s. 9

centrów umiejętności w systemie oświaty. Zmiany legislacyjne zostaną wprowadzone m.in. w ustawie – Prawo oświatowe oraz aktach wykonawczych do tej ustawy, a także w ustawie – Karta Nauczyciela.

W powiązanej z ww. reformą inwestycji A3.1.1 w III kw. 2022 r. MEiN ogłosił dwa konkursy:

- „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 branżowych centrów umiejętności (BCU), realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej (CoVEs)”;
- „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.

Ponadto, koszty szkoleń z języka polskiego dla obywateli Ukrainy wykonujących zawody medyczne mogą być dofinansowane z Funduszu Pracy (do 3 000 zł dla jednej osoby za jedno szkolenie; obywatel Ukrainy może wziąć udział w maksymalnie trzech dofinansowywanych w ten sposób szkoleniach). W 2022 r. zawarto łącznie 14 umów, a łączne dofinansowanie z Funduszu Pracy na ten cel wyniosło 697 tys. zł. W ramach podpisanych umów, w szkoleniach z języka polskiego brało/bierze udział 388 uczestników.

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2023 r. - pierwszy kwartał 2024 r.)

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

A3.1 Kadry dla nowoczesnej gospodarki – poprawa dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wdrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją (MEiN)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – I kwartał 2025 r.

Głównym celem reformy jest przygotowanie kadr na potrzeby nowoczesnej gospodarki oraz lepsze dopasowanie umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wdrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją. Możliwość realizacji obowiązkowych szkoleń branżowych nie tylko u pracodawców, ale również w tworzonych w ramach KPO branżowych centrach umiejętności ułatwi transfer wiedzy oraz technologii z biznesu do edukacji.

Zostaną przygotowane rozwiązania mające na celu lepsze przygotowanie kadr z uwzględnieniem zmian zachodzących w gospodarce i na współczesnym rynku pracy zmierzające do zwiększenia korelacji pomiędzy oczekiwaniami rynku pracy a podażą kompetencji i wiedzy oraz upowszechnienia i unowocześnienia kształcenia zawodowego i uczenia się przez całe życie.

Realizacja reformy obejmuje:

- przygotowanie rozwiązań, w tym zmian w przepisach prawa oświatowego, dla funkcjonowania sieci branżowych centrów umiejętności, tj. wejścia w życie zmian w ustawie Karta Nauczyciela oraz wejścia w życie nowelizacji ustawy Prawo oświatowe;
- przygotowanie rozwiązań, w tym zmian w przepisach prawa, dla koordynacji działań w zakresie kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego i uczenia się przez całe życie w regionach.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: Reforma ustawy – Prawo oświatowe, po opracowaniu studiów wykonalności i procesie przeglądu w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi, władzami regionalnymi, sektorami i innymi zainteresowanymi stronami, ustanowione zostaną ramy prawne dotyczące sieci branżowych centrów umiejętności zapewniających ukierunkowane podnoszenie i zmianę kwalifikacji w wysokim stopniu odpowiadające potrzebom rynku pracy w celu usprawnienia systemu kształcenia i szkolenia zawodowego dzięki lepiej ukierunkowanym branżowym centrům kształcenia i lepszemu powiązaniu kształcenia z potrzebami rynku pracy.

III kwartał 2023 r.: Reforma ustawy – Karta nauczyciela pozwoli branżowym centrům umiejętności na realizację szkoleń dla nauczycieli ustawicznego kształcenia zawodowego.

A3.1.1. Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie (MEiN)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2022 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 400 mln euro

Celem inwestycji powiązanych z reformą A3.1 jest faktyczne utworzenie i zapewnienie pełnego funkcjonowania sieci branżowych centrów umiejętności w celu wsparcia rozwoju nowoczesnego szkolenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie. Obejmie to utworzenie centrów umiejętności oraz zapewnienie kursów i programów szkolenia zawodowego w tym dla dorosłych, studentów, osób młodych, nauczycieli zajmujących się kształceniem i szkoleniem zawodowym oraz pracowników. Inwestycja nie obejmuje zakupu gruntów.

Kluczem do realizacji założonych celów będzie zbudowanie przestrzeni dla skutecznej i długofalowej współpracy branżowych organizacji pracodawców, samorządów, szkół prowadzących kształcenie zawodowe, uczelni, pracodawców, ośrodków badawczo-rozwojowych i innych instytucji otoczenia gospodarczego, sprzyjającej koncepcji doskonałości zawodowej na wszystkich poziomach kształcenia zawodowego. Istotna jest także współpraca regionalna w obszarze kształcenia zawodowego i uczenia się przez całe życie.

Realizacja inwestycji obejmie:

- utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 branżowych centrów umiejętności (BCU), realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej (CoVEs);
- zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Przewiduje się funkcjonowanie 20 branżowych centrów umiejętności oraz zapewnienie kursów i programów szkolenia zawodowego, w tym dla dorosłych, studentów, osób młodych, nauczycieli zajmujących się kształceniem i szkoleniem zawodowym oraz pracowników. Obejmuje: budowę centrów umiejętności, zakup sprzętu, strukturę instytucjonalną centrów, zatrudnianie pracowników oraz w pełni funkcjonujące centra umiejętności. Inwestycja będzie realizowana w pełnej zgodności z wytycznymi technicznymi dotyczącymi stosowania zasady DNSH. Budowa nowych budynków musi być zgodna z wymaganiami dotyczącymi budynków o niemal zerowym zużyciu energii, jak określono w dyrektywie w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Zwiększanie potencjału uczelni (NCBR/MFiPR)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2023 r. - I kwartał 2024 r.

Wydatki planowane w 2023 r.: 700 mln zł

Źródło finansowania: Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)

Cel działania/inwestycji

Działania obejmą tworzenie nowych kierunków studiów lub modyfikację istniejących programów kształcenia – przede wszystkim we współpracy z pracodawcami i podmiotami funkcjonującymi w otoczeniu społeczno-gospodarczym, przy uwzględnieniu wyzwań rozwojowych oraz potrzeb regionalnych rynków pracy, w tym tzw. kształcenie zamawiane, studia dualne itp. Do programów kształcenia włączane będą zagadnienia dotyczące m.in. zmian klimatycznych, aspektów środowiskowych, energii odnawialnej i zrównoważonego rozwoju oraz dostępności (w tym projektowania uniwersalnego). Przewiduje się premiowanie działań na rzecz rozwoju kierunków STEM oraz promowanie kształcenia na tych kierunkach wśród kobiet, wzbogacenie programów kształcenia o

elementy praktyczne – m.in. atrakcyjne staże, wizyty studyjne, zajęcia prowadzone przez praktyków, zajęcia wyrównawcze, dodatkowe zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: ogłoszenie dwóch konkursów tematycznych: w kwietniu i czerwcu;

IV kwartał 2023 r.: podpisanie pierwszych umów z uczelniami na realizację działań;

IV kwartał 2023 r. - I kwartał 2024 r.: uruchomienie pierwszych działań przez uczelnie.

Upowszechnienie alternatywnych metod rozwiązywania sporów poprzez podniesienie kompetencji mediatorów, utworzenie Krajowego Rejestru Mediatorów oraz działania informacyjne (MS)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2020 r. – III kwartał 2023 r.

Wydatki planowane w 2023 r.: 3 mln zł (całkowity budżet projektu 12,2 mln zł)

Źródło finansowania: Projekt jest finansowany częściowo ze środków krajowych i współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, w ramach działania 2.17 „Skuteczny Wymiar Sprawiedliwości”.

Cel działania: Upowszechnienie mediacji jako alternatywnej metody rozwiązywania sporów, m. in. poprzez zwiększenie dostępności do profesjonalnie przeszkolonych mediatorów. Działanie ma też na celu profesjonalizację zawodu mediatora, co powinno przełożyć się na podniesienie jakości postępowań mediacyjnych i zmniejszenie wpływu spraw do sądów i ogólny wzrost znaczenia mediacji jako instytucji zaufania publicznego.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I-II kwartał 2023 r.: przeprowadzenie cyklu ogólnopolskich szkoleń mediacyjnych (szkolenia 24. i 80. godzinne) zgodnych ze standardami Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji dla mediatorów i osób zainteresowanych wykonywaniem zawodu mediatora;

I-II kwartał 2023 r.: spotkania mediatorów z przedstawicielami sądownictwa w sądach okręgowych na temat współpracy mediatorów z sądami i promowania mediacji oraz działania informacyjno-promocyjne m. in. poprzez prowadzenie profili projektu KRM w mediach społecznościowych (Facebook, LinkedIn), webinaria dla sędziów, panele dyskusyjne;

I-III kwartał 2023 r.: utworzenie systemu teleinformatycznego Krajowego Rejestru Mediatorów wraz ze stroną internetową rejestru.

Projekty szkoleniowe i doradcze pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców realizowanych w obszarach kluczowych dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju (MFiPR/PARP)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2023 r. – IV kwartał 2029 r.

Koszt całkowity: 1,3 mld zł

Wydatki planowane w 2023 r.: 18,1 mln zł

Źródło finansowania: Środki UE i budżet państwa.

Cel działania: Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian gospodarczych, także w związku z okresowymi trudnościami, zmianami demograficznymi i dostosowaniem do unijnego prawa w zakresie Dyrektywy EAA. Wspieranie przedsiębiorstw i pracowników w nabywaniu kompetencji zielonych w obszarze GOZ i niskiej/zerowej emisyjności. Wzmocnienie i rozwój jakości usług świadczonych za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania)

III kwartał 2023 r.: Ogłoszenie 5 naborów na konkursy;

I kwartał 2024 r.: Ocena wniosków i podpisywanie umów na realizację projektów (2023/2024);

IV kwartał 2023 r./I kwartał 2024 r.: Przygotowanie 2 wniosków niekonkurencyjnych i rozpoczęcie realizacji projektów (2023/2024).

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs.

Zrównoważenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
----------------------------	-----------	----------------	-----------------------------

<p>Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oferta edukacyjno-szkoleniowa branżowych centrów umiejętności będzie uwzględniała nabywanie umiejętności związanych ze zrównoważonym rozwojem; – w ramach programów kompleksowych realizowanych przez uczelnie, będzie możliwość dofinansowania działań podnoszących kompetencje dydaktyczne i merytoryczne kadry, w szczególności w zakresie rozwoju świadomości zielonej transformacji; – przeprowadzanie webinarów dla sędziów o tematyce mediacyjnej; – wspieranie przedsiębiorstw i pracowników w nabywaniu kompetencji zielonych w obszarze GOZ i niskiej/zerowej emisyjności. 	<p>Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – branżowe centra umiejętności będą przyczyniały się do transformacji cyfrowej w danej branży, zarówno poprzez transfer nowych technologii do edukacji, jak również poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych w kształceniu i szkoleniu, np. w postaci kursów dostępnych online oraz symulatorów; – wzmocnienie kompetencji kadry podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki, w tym cyfrowych, umiejętności wykorzystania nowoczesnych metod dydaktycznych i metodyki kształcenia, nastawienia na nauczanie myślenia krytycznego; – utworzenie systemu teleinformatycznego Krajowego Rejestru Mediatorów wraz ze stroną internetową rejestru; – wzmocnienie Bazy Usług Rozwojowych (BUR) i jakości świadczonych za jej pośrednictwem usług oraz przetestowanie systemu Indywidualnych Kont Rozwojowych.
--	---

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019		CSR 2/2019			CSR 3/2019	
CSR 1/2020		CSR 2/2020		CSR 3/2020		CSR 4/2020
CSR1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022	

Wyzwanie: Zwiększenie innowacyjności gospodarki

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

Nakłady krajowe brutto na działalność B+R (GERD) w 2021 r. wyniosły 37,7 mld zł i zwiększyły się w skali roku o 16,3%¹¹. Wskaźnik intensywności prac B+R (GERD/PKB) wyniósł 1,44% i był wyższy o 0,05 pp. niż w 2020 r. Wartość nakładów krajowych brutto na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca wyniosła 992 zł i była o prawie 17% większa w stosunku do roku poprzedniego. W tym samym okresie liczba podmiotów w działalności B+R wzrosła o ponad 15% i osiągnęła poziom 7370 podmiotów.

Niezmiennie od 2012 r. to sektor przedsiębiorstw jest motorem B+R. Nakłady tego sektora stanowiły 63,1% nakładów krajowych brutto na działalność B+R i wzrosły w skali roku o 16,7%.

W 2021 r. największe nakłady wewnętrzne na projekty B+R przypadły na nauki inżynierskie i techniczne – 18,1 mld zł oraz nauki przyrodnicze – 9,5 mld zł, stanowiące odpowiednio 48,1% i 25,2% nakładów krajowych brutto na działalność B+R. Najwyższy wzrost wartości nakładów wewnętrznych na prowadzenie prac B+R w porównaniu z 2020 r. zaobserwowano w dziedzinie nauk przyrodniczych (o 25,8%) oraz w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu (o 20,0%).

Jeżeli chodzi o działania ujęte w KPO z obszaru innowacyjności, zrealizowane w 2022 r., wskazać należy na zmiany prawne, w oparciu o które wprowadzono tzw. „ulgę na roboty”, umożliwiającą przedsiębiorcom dodatkowe odliczenie kosztów robotyzacji. Ponadto do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wprowadzono przepis rozszerzający katalog podmiotów, z którymi uczelnie mogą tworzyć spółki celowe przeznaczone specjalnie do komercjalizacji wyników prac B+R. Zgodnie z harmonogramem, 31.03.2022 r. opublikowano Rekomendacje Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotyczące zasad korzystania z infrastruktury badawczej oraz transferu wiedzy i komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Instytuty badawcze pracują nad projektem regulaminu zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi oraz prawami własności przemysłowej, zasad komercjalizacji wyników badań naukowych i prac rozwojowych oraz zasad korzystania z infrastruktury badawczej. Ponadto tworzona jest Baza Infrastruktury Badawczej. Trwają prace zarówno w zakresie przyjęcia stosownych regulaminów, jak i utworzenia baz infrastruktury badawczej w instytutach. Prowadzone są także działania służące wypracowaniu systemu wdrażania inwestycji A.2.4.1, związanej z rozbudową potencjału badawczego.

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2023 r. - pierwszy kwartał 2024 r.)

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

A2.3 Zapewnienie instytucjonalnych i prawnych podstaw rozwoju bezzałogowych statków powietrznych (MI)

Ogólny harmonogram: do II kwartału 2023 r.

Celem reformy jest dostosowanie regulacyjnej instytucji lotniczych do wyzwań związanych z rozwojem obszaru bezzałogowych statków powietrznych (BSP), stworzenie warunków do funkcjonowania sprawnego, będącego elementem unijnego, ekosystemu obszaru BSP wspierającego wdrażanie technologii BSP i zrównoważony rozwój obszaru BSP. Celem reformy jest także ustanowienie spójnych ram programowych dla dalszego rozwoju obszaru BSP, w tym prowadzenia projektów pilotażowych wspierających wdrażanie modeli biznesowych i usług w zakresie bezzałogowych statków powietrznych.

¹¹ Informacje statystyczne w tej części pochodzą z publikacji GUS: „Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2021 r.”, Warszawa-Szczecin 2022 r.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: wejście w życie nowelizacji ustawy o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej.

A2.1.1. Inwestycje wspierające robotyzację i cyfryzację w przedsiębiorstwach (MAP)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2020 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 450 mln euro

Celem inwestycji jest zapewnienie odpowiedniego poziomu cyfryzacji i robotyzacji, w tym dużych przedsiębiorstw, w celu wzrostu ich produktywności, poprawy warunków bezpieczeństwa pracy oraz przyspieszenia transformacji w kierunku Przemysłu 4.0.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: ocena fiszek projektowych oraz zatwierdzenie listy indykatywnej, publikacja rozporządzenia Ministra Aktywów Państwowych dotyczącego przyznawania wsparcia w formie pomocy publicznej.

II kwartał 2023 r.: nabór wniosków z listy indykatywnej, ogłoszenie konkursu i nabór wniosków w trybie konkursowym.

III/IV kwartał 2023 r.: ocena wniosków o objęcie wsparciem i wybór przedsięwzięć.

IV kwartał 2023 r. – I kwartał 2024 r.: zawarcie umów o objęcie wsparciem.

A2.4.1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego (MEiN, MRiRW)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2020 r. – IV kwartał 2025 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 490 mln euro

Celem inwestycji w zakresie prowadzonym przez MEiN jest dofinansowanie realizacji projektów inwestycyjnych, zmierzających do komercjalizacji projektów z obszaru B+R. W części inwestycji realizowanej przez MRiRW planuje się realizację przedsięwzięć m.in. w zakresie budowy i modernizacji laboratoriów instytutów nadzorowanych przez MRiRW, wsparcia inwestycji rozbudowy publicznego zaplecza analityczno-laboratoryjnego w sektorze hodowli roślin, modernizacji infrastruktury analityczno-laboratoryjnej GIJHARS, rozwoju rolnictwa górskiego i podgórskiego.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2022 r.: opracowanie dokumentacji konkursowej, ogłoszenie naboru wniosków (MEiN).

I kwartał 2023 r.: ocena wniosków (MEiN).

I-II kwartał 2023 r.: ogłoszenie naboru wniosków o objęcie wsparciem na realizację przedsięwzięć dot. zaplecza analityczno-laboratoryjnego, zawieranie umów o objęcie przedsięwzięć wsparciem (MRiRW).

IV kwartał 2023 r.: sprawozdanie wskazujące osiągnięte postępy i oczekiwany harmonogram realizacji wskaźnika inwestycji (MRiRW).

Główne reformy i inwestycje – część pożyczkowa

A2.6.1 Rozbudowa krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług oraz towarzyszącej infrastruktury wykorzystujących dane satelitarne (MRiT–DIP, MON)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część pożyczkowa): 150 mln euro, z tego:

- **Narodowy Segment Naziemny: 41,8 mln euro;**
- **Satelitarny System Obserwacji Ziemi: 108,2 mln euro.**

Celem inwestycji jest znaczące zwiększenie efektywności wykorzystania satelitarnych obserwacji Ziemi w Polsce oraz zapewnienie sprawnego i nieprzerwanego wytwarzania przetworzonych informacji dotyczących obserwacji Ziemi dostosowanych do potrzeb użytkownika oraz ich udostępniania. Inwestycja ma przyczynić się do poprawy zarządzania krajem (podejmowanie decyzji na podstawie bardziej szczegółowych i aktualnych informacji), transformacji cyfrowej administracji oraz stworzenia popytu na produkty obserwacji Ziemi, w tym dodatkowy popyt sektora prywatnego i publicznego na funkcjonujący już unijny system Copernicus.

Inwestycja składa się z dwóch komponentów:

- Narodowego Segmentu Naziemnego, opierającego się na nowoutworzonym Narodowym Systemie Informacji Satelitarnej (NSIS), w ramach którego świadczone będą usługi monitoringu z wykorzystaniem danych pochodzących z obserwacji satelitarnej Ziemi;
- Satelitarnego Systemu Obserwacji Ziemi (SSOZ), obejmującego budowę satelitarnych zdolności do pozyskiwania obrazów Ziemi na potrzeby bezpieczeństwa i obronności państwa oraz w celu zaspokojenia potrzeb administracji publicznej. W ramach SSOZ, 4 satelity zostaną wyniesione na orbitę.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r. – uruchomienie NSIS, w tym uruchomienie wstępnych usług w dwóch obszarach (MRiT);

II kwartał 2023 r. – publikacja trzech sprawozdań, dot. przeglądu definicji misji, wstępnego przeglądu wymogów oraz krytycznego przeglądu projektu (MON).

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Poprawa cyberbezpieczeństwa sektora kolejowego – Wspólne Centrum Przetwarzania Danych (WCPD) oraz Centrum Cyberbezpieczeństwa Kolei (CCK) (MAP)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2023 r. – I kwartał 2026 r.

Koszt całkowity: 50 mln zł

Źródło finansowania: środki własne Spółek Grupy PKP i PKP PLK biorących udział w projekcie oraz pozyskane środki zewnętrzne (opcja).

Cel działania: Intencją projektu jest określenie warunków i zasad współpracy Spółek Grupy PKP i spółki PKP PLK S.A. mających na celu ustalenie standardu świadczenia usług informatycznych oraz synergii działań obszarów informatyki w spółkach sektora transportu kolejowego. W ramach projektu zmodernizowany zostanie obiekt przeznaczonych na powierzchnię kolokacyjną wraz z towarzyszącymi pomieszczeniami technologicznymi. Planowana klasa obiektu zgodna z wymaganiami w obszarach: telekomunikacji, instalacji elektrycznych i jej komponentów, instalacji mechanicznych (chłodzenia i wentylacji), systemów przeciwpożarowych, konstrukcji i bezpieczeństwa fizycznego budynku.

Głównym zadaniem CCK będzie wsparcie w zakresie bezpieczeństwa teleinformatycznego poszczególnych Spółek Kolejowych, także w zakresie realizacji Ustawy o Krajowym Systemie Cyberbezpieczeństwa. CCK zapewni wymianę informacji o zdarzeniach i incydentach komputerowych oraz wsparcie prawne w ich obsłudze. W ramach CCK powstanie Kolejowy Zespół Cyberbezpieczeństwa poziomu CERT/CSIRT, Operacyjny Zespół Bezpieczeństwa Centrum Zarządzania Siecią IT oraz utworzone zastaną Lokalne Zespoły Reagowania. Działalność operacyjna CCK będzie w szczególności wspierać bezpieczeństwo systemów i infrastruktury kolejowej w tym zabezpieczenie działania Wspólnego Centrum Przetwarzania Danych i systemów tam kolokowanych. Działanie CCK wesprze

również bezpieczeństwo systemów wspierających możliwość pracy zdalnej (mobilnej) np. w przypadku sytuacji epidemicznej, poprzez wzmocnienie bezpieczeństwa środków technicznych objętych nadzorem.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania)

II kwartał 2023 r.: prace analityczne i projektowe;

III-IV kwartał 2023 r.: prace wdrożeniowe ;

I kwartał 2024 r.: uruchomienie testowe CCK i przygotowanie do produkcyjnego wdrożenia, uruchomienie kolokacji i migracja części systemów WCPD i uruchomienie zmodernizowanej serwerowni.

Wsparcie w realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu oraz stymulacji polskiego rynku pojazdów elektrycznych i technologii wodorowych (NCBR)

Ogólny harmonogram: 2020 r. – IV kwartał 2023 r.

Koszt całkowity: 427,7 mln zł

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.:

219,2 mln zł w ramach projektu pozakonkursowego „Podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez realizację przedsięwzięć badawczych w trybie innowacyjnych zamówień publicznych w celu wsparcia realizacji strategii Europejskiego Zielonego Ładu.

208,5 mln zł w ramach projektu pozakonkursowego „Podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez wdrożenie nowego modelu finansowania przełomowych projektów badawczych”.

Źródło finansowania: Projekty pozakonkursowe w 100% finansowane są ze środków europejskich. Program Innowacyjny Rozwój, projekty pozakonkursowe: „Podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez realizację przedsięwzięć badawczych w trybie innowacyjnych zamówień publicznych w celu wsparcia realizacji strategii Europejskiego Zielonego Ładu” oraz „Podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez wdrożenie nowego modelu finansowania przełomowych projektów badawczych”.

Cel działania: Celem działania jest wsparcie realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie wytwarzania czystej energii oraz bezpieczeństwa energetycznego. Służyć temu będzie uruchomienie przedsięwzięć w trybie zamówień przedkomercyjnych:

- a) Budownictwo efektywne energetycznie i procesowo;
- b) Oczyszczalnia przyszłości;
- c) Innowacyjna biogazownia;
- d) Elektrociepłownia w lokalnym systemie energetycznym;
- e) Ciepłownia Przyszłości, czyli system ciepłowniczy z OZE;
- f) Magazynowanie ciepła i chłodu;
- g) Magazynowanie energii elektrycznej;
- h) Technologie domowej retencji;
- i) Wentylacja dla szkół i domów;
- j) e-Van – uniwersalny pojazd dostawczy o napędzie elektrycznym kat. N1;
- k) Magazynowanie wodoru.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I - III kwartał 2023 r.: kontynuacja realizacji prac B+R oraz testowanie opracowanych prototypów oraz demonstratorów technologii.

IV kwartał 2023 r.: finalizacja prac B+R oraz testowania demonstratorów technologii. Zakończenie i rozliczenie przedsięwzięć.

Wsparcie realizacji programów naukowo-badawczych (NCBR)

Ogólny harmonogram: działanie ciągłe.

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: ok. 640 mln zł (ogółem na programy strategiczne i krajowe).

Źródło finansowania: budżet państwa (dotacja celowa)

Cel reformy/inwestycji: Strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych to wysokobudżetowe programy wynikające z polityki naukowej i innowacyjnej państwa, służące rozwojowi społecznemu i gospodarczemu Polski. Podstawą do przygotowania programów strategicznych jest Krajowy Program Badań, który określa strategiczne kierunki badań naukowych i prac rozwojowych. W oparciu o wskazane w dokumencie kierunki Rada NCBR określa projekty programów strategicznych, które są zatwierdzane przez ministra właściwego ds. nauki.

Programy krajowe służą wsparciu badań stosowanych, prac B+R, finansowaniu komercjalizacji efektów badań naukowych oraz transferu wyników do gospodarki i wsparcie rozwoju kadry naukowej. W ramach programów krajowych realizowane są także wspólne przedsięwzięcia z podmiotami zewnętrznymi (których wkład to co najmniej 50% środków przeznaczonych na dofinansowanie).

Tabela z głównymi programami planowanymi do realizacji (ogłoszenie/rozstrzygnięcie) w 2023 r.:

Nazwa programu i konkursu	Alokacja (mln zł)	Ogłoszenie	Nabór
Hydrostrateg II - innowacje dla gospodarki wodnej i żeglugi śródlądowej	150 mln zł	II kw. 2023	II-III kw. 2023
Hydrostrateg III - innowacje dla gospodarki wodnej i żeglugi śródlądowej	150 mln zł	IV kw. 2023	I kw. 2024
Neon III - wsparcie działalności badawczo-rozwojowej polskiego przemysłu rafineryjno-petrochemicznego	119 mln zł	II kw. 2023	III-IV kw. 2023
Neon IV - wsparcie działalności badawczo-rozwojowej polskiego przemysłu rafineryjno-petrochemicznego	34 mln zł	IV kw. 2023	I kw. 2024
Nutritech II - zwiększenie dostępności produktów i rozwiązań w zakresie prawidłowego żywienia w perspektywie do roku 2030 poprzez wdrożenie wyników prac badawczo-rozwojowych	100 mln zł	III kw. 2023	III – IV kw. 2023

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs.

Zrównoważenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
----------------------------	-----------	----------------	-----------------------------

Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji: <ul style="list-style-type: none"> – Inwestycje wspierające robotyzację i cyfryzację w przedsiębiorstwach; – Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki a przemysłem;	Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji: <ul style="list-style-type: none"> – Wsparcie finansowe i kompetencyjne inwestycji w robotyzację i cyfryzację w przedsiębiorstwach;
--	--

<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój rynków surowców wtórnych wykorzystywanych w przemyśle; – Rozwój kompetencji w zakresie ekoprojektowania; – Rozwój elektromobilności. 	<ul style="list-style-type: none"> – Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki a przemysłem; – Wzmocnienie zdolności gospodarki do innowacji, poprzez poprawę uwarunkowań prawnych pozwalających na skuteczną ochronę własności przemysłowej.
---	--

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	17

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019		CSR 2/2019			CSR 3/2019	
CSR 1/2020		CSR 2/2020		CSR 3/2020		CSR 4/2020
CSR1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022	

Wyzwanie: Poprawa regulacji i klimatu inwestycyjnego. Zwiększenie roli konsultacji społecznych i włączanie partnerów społecznych w kształtowanie polityki. Ochrona niezależności sądów.

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

Zapewnienie efektywnego procesu konsultacji publicznych i zaangażowania partnerów społecznych w proces kształtowania polityki w szczególności poprzez rozwój nowoczesnych mechanizmów partycypacji społecznej, usprawnienia komunikacji, dialogu społecznego i dialogu obywatelskiego, oraz rozwoju współpracy pomiędzy administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi wymaga ciągłego udoskonalania.

Z kolei w ramach samego procesu legislacyjnego istnieje potrzeba kontynuacji działań, mających na celu podniesienie jakości prawa, unikanie przeregulowania, a w konsekwencji ograniczenie częstotliwości zmian przepisów. Obecnie, co również wymaga analizy, stosowane są zróżnicowane zasady dotyczące konsultacji projektów rządowych oraz projektów przedstawianych przez inne podmioty – projektów obywatelskich, poselskich i prezydenckich. W trybie rządowym przygotowana jest ocena skutków regulacji (OSR), zaś sam projekt regulacji z uzasadnieniem i OSR poddawany jest konsultacjom społecznym. Zasady te są w ograniczonym zakresie stosowane w trybie poselskim, co ma wpływ na jakość przygotowywanych przepisów prawa i ich postrzeganie przez obywateli. Tymczasem wysoka jakość oraz pewność prawa jest istotnym czynnikiem wpływającym na warunki prowadzenia działalności gospodarczej oraz inwestowania. Stąd ujęcie w KPR działań związanych z doskonaleniem procesu stanowienia prawa, przy zaangażowaniu możliwie szerokiego grona interesariuszy.

Realizowana reforma regulacji w zakresie planowania przestrzennego winna wspomóc efektywne planowanie rozwoju przez gminę, rozwój przedsiębiorczości i nowych inwestycji oraz zmniejszyć koszty dostarczania usług publicznych mieszkańcom.

Przykłady działań podjętych dotychczas w ramach wyzwania

W 2022 roku zrealizowano ważny krok na drodze poprawy regulacji prawa gospodarczego (A1.2). Przyjęto ustawę o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców. Eliminacja nadmiernych regulacji i obciążeń administracyjnych jest istotna dla rozwoju działalności gospodarczej, a także poprawy funkcjonowania obywateli w sferze publicznej. W 2023 r. reforma będzie kontynuowana.

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2022 r. - pierwszy kwartał 2023 r.)

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

F2.1. Usprawnienie procesu stanowienia prawa (KPRM)

Ogólny harmonogram: do 31 marca 2023 r.

Celem reformy jest podniesienie jakości stanowionego prawa oraz poprawa dostępności do prawa dla wszystkich zainteresowanych podmiotów poprzez uchwalenie nowelizacji Regulaminów Sejmu, Senatu i Rady Ministrów, która wprowadzi obowiązkową ocenę skutków regulacji i konsultacje publiczne projektów ustaw zgłaszanych przez posłów i senatorów. Reforma ograniczy również stosowanie procedury przyspieszonej do przypadków dokładnie określonych i wyjątkowych.

Dostęp do projektów wraz z uzasadnieniami oraz oceną skutków regulacji, a także udział w konsultacjach będzie ułatwiony dzięki uruchomieniu wspólnego portalu, na którym będą udostępniane wszystkie te dokumenty. W ramach reformy zostaną wprowadzone regulacje dotyczące umożliwienia korzystania z portalu przez wszystkie podmioty uczestniczące w procesie legislacyjnym.. W ramach reformy będzie wprowadzony obowiązek ogłaszania ujednoliconego tekstu aktu prawnego niezwłocznie po jego nowelizacji (w miejsce publikowania jedynie treści samych przyjętych aktów i – raz w roku – ich tekstów jednolitych). W ramach reformy przewidziano także działania popularyzatorskie i edukacyjne.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: przyjęcie zmiany Regulaminu Sejmu, Senatu i Rady Ministrów w celu zwiększenia wykorzystania konsultacji publicznych i ocen skutków regulacji w procesie stanowienia prawa.

A1.2. Dalsze ograniczenia obciążeń regulacyjnych i administracyjnych (kontynuacja kompleksowej reformy prawa gospodarczego) (MRiT)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2023 r.

Celem reformy jest likwidacja barier administracyjnych i prawnych mających wpływ na funkcjonowanie obywateli i przedsiębiorców, co ułatwi firmom inwestowanie, dywersyfikację działalności i będzie wspierać rozwój gospodarczy po pandemii. W 2022 roku sfinalizowano prace nad ustawą o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców. Ustawa weszła w życie 10 listopada 2022 r. Kolejne zmiany wprowadzone zostaną ustawą o Polskiej Strefie Inwestycji. Nowa regulacja przyczyni się do zwiększenia obszaru specjalnych stref ekonomicznych w Polsce o 30%; oraz określi nowy model udzielania wsparcia finansowego przedsiębiorstwom podejmującym działalność w specjalnych strefach ekonomicznych, w postaci ulg podatkowych i dotacji na zakup gruntów pod inwestycje.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Wejście w życie ustawy o Polskiej Strefie Inwestycji.

A1.2.2. Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki (MRIT)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2025 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 300 mln euro

Celem inwestycji jest kompleksowe przygotowanie terenów inwestycyjnych (w tym scalenie gruntów, uregulowanie kwestii technicznych i prawnych), doprowadzenie niezbędnej infrastruktury (woda, gaz, energia) oraz budowa powierzchni produkcyjnych i magazynowych na cele przemysłowe, usługowe – wszystkie prace infrastrukturalne niezbędne do przygotowania terenu pod inwestycje. Poprawi to atrakcyjność gospodarczą regionów i realnie przełoży się na pozyskanie nowych inwestycji oraz wpłynie na rozwój gospodarczy tych regionów. Uruchomienie inwestycji stanowić będzie element przeprowadzonej reformy Polskiej Strefy Inwestycji.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I/II kwartał 2023 r.: Ogłoszenie naboru/konkursu.

II kwartał 2023 r.: Wybór projektów, którym zostanie udzielone wsparcie finansowe.

III kwartał 2023 r.: Podpisanie umów z wybranymi wykonawcami.

od 2023 r.: Realizacja inwestycji, uzbrajanie terenów.

A1.3. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego (MRiT)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2020 r. – I kwartał 2023 r.

Celem reformy jest umożliwienie gminom zarządzania przestrzenią, a przedsiębiorcom i interesariuszom aktywny udział w tym procesie. Reforma ułatwi inwestowanie poprzez zapewnienie dostępu do czytelnej, cyfrowej i rzetelnej informacji o kierunkach rozwoju gminy i zagospodarowania terenu zgromadzonej w lokalnych dokumentach strategicznych, a także poprzez wprowadzenie zintegrowanego planu inwestycyjnego, opartego na umowie urbanistycznej.

Wprowadzenie planów ogólnych w miejsce studium uwarunkowań i kierunków planowania przestrzennego wzmocni partycypację społeczną i skróci czas opracowywania dokumentów. Plan ogólny jako akt prawa miejscowego będzie zawierał wyłącznie przepisy normatywne dotyczące planowania przestrzennego. Ponadto uporządkowany i rozszerzony zostanie katalog form partycypacji dostępnych w procedurze sporządzania dokumentów.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: wejście w życie nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

A1.3.1. Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego

Ogólny harmonogram: III kwartał 2021 – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 200 mln euro

Przyjęcie przez gminy planów ogólnych planowane jest do końca 2025 r. Inwestycje związane z wdrożeniem nowych przepisów w zakresie planowania przestrzennego będą obejmowały dwa rodzaje działań: współfinansowanie przygotowania dokumentów strategicznych JST (strategii rozwoju, zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym oraz gminnych programów rewitalizacji; planów ogólnych; przekształcenia planów miejscowych) oraz system szkoleń dla planistów i pracowników urzędów gmin z nowych przepisów prawa wprowadzanego w ramach reformy planowania przestrzennego.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Publikacja dokumentu określającego mechanizm alokacji oraz indykatywną kwotę wsparcia, jakie ma otrzymać każda gmina w Polsce na wdrożenie reformy zagospodarowania przestrzennego.

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Poprawa środowiska prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorców (MRiT)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2023 r. – I kwartał 2024 r.

Celem reformy jest zmniejszenie obciążeń administracyjnych na etapach rozpoczynania aktywności gospodarczej, prowadzenia firmy, sukcesji, m.in. związanych z precyzyjnym określeniem informacji, które podatnik ma obowiązek ująć w strategii podatkowej, brakiem konieczności posługiwania się pieczętką. Efektem zmian będzie także szybsze i sprawniejsze rozpoznawanie spraw m.in. dzięki odejściu od zasady dwuinstancyjności w niektórych postępowaniach administracyjnych, wprowadzeniu możliwości wydawania przez organy tzw. decyzji hybrydowych, czy wprowadzeniu pierwszeństwa dla wyjaśnień w formie papierowej lub elektronicznej wobec osobistego stawiennictwa. Wprowadzone zmiany pozwolą przedsiębiorcom na oszczędzenie czasu potrzebnego do wykonywania obowiązków administracyjnych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r. – przyjęcie projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu ulepszenia środowiska prawnego i instytucjonalnego dla przedsiębiorców przez Radę Ministrów.

1 czerwca 2023 r. lub 1 stycznia 2024 r. – wejście w życie ustawy.

Program Współdziałania (MF)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2020 r. – II kwartał 2025 r.

Koszt całkowity: 33 mln zł

Koszt w 2023 r.: budżet państwa: 11 mln zł

Źródło finansowania: budżet państwa 29 mln zł; wsparcie w ramach TSI 3,6 mln zł.

Podjęcie wspólnych działań mających na celu zapewnienie zgodności z przepisami podatkowymi ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i oczekiwań kluczowych podatników zapewni lepsze warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Program opiera się na innowacyjnej formie nadzoru nad podatkiem, realizowanej na etapie przed złożeniem zeznania (*ex ante*), skoncentrowaną na ciągłym identyfikowaniu lub prognozowaniu oraz rozwiązywaniu problemów podatkowych w czasie rzeczywistym lub zanim jeszcze się pojawią. Innowacyjność proponowanego rozwiązania polega na zaangażowaniu podatnika w proces samokontroli prawidłowości rozliczeń podatkowych. Przewiduje się, że wskutek zwiększenia liczby rozliczeń podatkowych przeprowadzonych prawidłowo i terminowo, zmniejszy się liczba kontroli organów podatkowych. Natomiast podatnik będzie mógł obniżyć ryzyko podatkowe prowadzonej działalności gospodarczej poprzez gwarancję otrzymywania na bieżąco wiążących opinii administracji podatkowej co pozwoli uniknąć ewentualnych, kosztownych i przewlekłych sporów. Pilotaż Programu Współdziałania został uruchomiony 01.07.2020 r. i potrwa do 30.06.2025r. Obecnie jest adresowany do największych podmiotów gospodarczych w Polsce (tj. o przychodach powyżej 50 mln euro).

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r. – opracowanie analizy możliwości objęcia Programem Współdziałania całej populacji dużych podatników o przychodach na poziomie powyżej 3 mln euro rocznie oraz strategii i planu działania w zakresie rozszerzenia Programu Współdziałania;

IV kwartał 2023 r. – przeprowadzenie ewaluacja pilotażu Programu Współdziałania.

Wdrożenie systemu nadzoru nad strategiami podatkowymi (MF)

Ogólny harmonogram: IV kwartał 2022 – IV kwartał 2025

Koszt całkowity: 8 mln zł

Koszt w 2023 r.: 1,7 mln zł

Źródło finansowania: budżet państwa

Celem wdrożenia systemu nadzoru nad strategiami podatkowymi jest wzrost transparentności podatkowej największych podmiotów gospodarczych w Polsce, który przyczyni się do zwiększenia pewności prowadzenia działań gospodarczych i wzrostu poprawności realizowania obowiązków podatkowych. Działanie obejmuje:

- określenie transparentnych zasad w zakresie realizacji obowiązków dotyczących strategii podatkowych oraz zapewnianie wsparcia podatników w realizacji tych obowiązków poprzez opracowanie wytycznych i elektronicznych formularzy;
- określenie zasad weryfikacji przez KAS obowiązków w zakresie strategii podatkowej;
- budowę systemu do obsługi strategii podatkowych i sprawozdań z jej relacji oraz ich analizy;
- określenie zasad realizacji audyt strategii podatkowej.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania)

II kwartał 2023 r. – uruchomienie projektu „Wdrożenie systemu nadzoru nad strategiami podatkowymi (Strateg)”;

IV kwartał 2023 r. – przyjęcie projektu zmian legislacyjnych regulujących wymogi jakie powinna spełniać strategia podatkowa, zasad jej realizacji, a także zasad, zakresu i sposobu nadzorowania przez KAS stosowania przez podatników obowiązków w zakresie strategii podatkowej przez Radę Ministrów.

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs

Zrównoważenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
----------------------------	-----------	----------------	-----------------------------

Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji: Efektywne zarządzanie przestrzenią, ograniczenie presji urbanistycznej na tereny zieleni.	Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji: Dostęp do wszystkich procedurowanych aktów prawnych poprzez portal.
--	--

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019		CSR 2/2019			CSR 3/2019			
CSR 1/2020		CSR 2/2020		CSR 3/2020		CSR 4/2020		
CSR1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022			

Wyzwanie: Zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

Pandemia i wywołane przez nią zjawiska kryzysowe szczególnie mocno i wieloma kanałami dotknęły różnych sektorów gospodarki, w tym przedsiębiorstwa (zwłaszcza MŚP), szczególnie z takich branż jak HoReCa, turystyka i kultura. Pandemia pokazała, że dla tych sektorów kluczowe znaczenie dla zapewnienia budowy długotrwałej odporności na szoki wywoływane zjawiskami kryzysowymi ma realizacja nowych ścieżek rozwoju przedsiębiorstw lub dywersyfikacja działalności gospodarczej.

Również sektor rolny został dotknięty skutkami społeczno-ekonomicznymi pandemii COVID-19. Nastąpiło zachwianie łańcuchów dostaw żywności, zmiany w oczekiwaniach odbiorców, a także ujawniło się nowe podejście do dystrybucji i redystrybucji żywności. Przerwane ogniwa łańcucha dostaw żywności spowodowały duże straty w tym sektorze. Podmioty łańcucha dostaw żywności starają się obecnie odbudowywać swój potencjał, przy jednoczesnej konieczności realizacji inwestycji prowadzących do zielonej i cyfrowej gospodarki. Zarazem warunkiem utrzymania konkurencyjności gospodarstw rolnych jest transformacja w kierunku rolnictwa 4.0. oraz zrównoważonych rozwiązań infrastrukturalnych zbieżnych ze zmianami we wzorcach konsumpcji i produkcji. Tymczasem wiele podmiotów z tego sektora boryka się po okresie pandemii z poważnymi problemami finansowymi i brakiem wkładu własnego na realizację inwestycji lub zmiany profilu produkcji.

Pandemia COVID-19 wywarła ogromny wpływ także na sektor kultury i przemysłów kreatywnych (PKK) – instytucje kultury, przedsiębiorcy i NGO's z tego obszaru oraz środowisko artystyczne pozbawione zostało stabilnych podstaw funkcjonowania. Bez długofalowego wsparcia podmioty prowadzące działalność kulturalną nie są w stanie rozwijać się i sprostać nowym wyzwaniom w warunkach kryzysowych. Konieczna jest zmiana, rozszerzenie oraz rozwój profilu działalności podmiotów działających w obszarze PKK, w tym dywersyfikacja działalności instytucji kultury, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw. Ważne jest też wykorzystanie potencjału instytucji kultury jako kreatora i „dostawcy” idei i inspiracji stanowiących źródło innowacyjności.

Przykłady działań podjętych dotychczas w ramach wyzwania

W odniesieniu do branż HoReCa, turystyka i kultura, w ramach prac przygotowawczych do realizacji inwestycji A1.2.1, wyznaczono podmiot odpowiedzialny za przeprowadzenie naborów w trybie konkursowym, podpisana została decyzja Ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w sprawie realizacji inwestycji wraz ze stosownymi załącznikami. Rozpoczęto proces legislacyjny dotyczący projektów rozporządzeń zapewniających podstawy prawne dla Inwestycji. Prowadzone są prace nad kształtem porozumienia z JW a także projektami dokumentów wdrożeniowych. W ramach inwestycji A1.4.1, w październiku i listopadzie 2022 r. przeprowadzono pierwsze 4 nabory wniosków wyłaniające ostatecznych odbiorców wsparcia w ramach części inwestycji realizowanej bezpośrednio przez MRiRW, związanych z modernizacją infrastruktury gospodarstw rolnych oraz mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego..

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2023 r. - pierwszy kwartał 2024 r.)

Główne inwestycje – część grantowa

A1.2.1. Inwestycje dla przedsiębiorstw w produkty, usługi i kompetencje pracowników oraz kadry związane z dywersyfikacją działalności (MFIPR)

OGÓLNY HARMONOGRAM: I kwartał 2022 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 500 mln euro

Celem inwestycji jest rozszerzenie lub dywersyfikacja działalności przedsiębiorstw (MŚP i mikroprzedsiębiorstwa) z sektorów najbardziej poszkodowanych w wyniku pandemii COVID-19 (HoReCa, turystyka, kultura). Wsparcie otrzymają przedsięwzięcia obejmujące przede wszystkim: inwestycje w bazę usługową lub produkcyjną; podnoszenie kwalifikacji pracowników (w tym np. szkolenia związane z nabyciem nowych umiejętności lub przekwalifikowaniem pracowników, w szczególności w związku z rozszerzaniem lub zmianą profilu); usługi doradcze w zakresie realizacji projektów. Wybór przedsięwzięć nastąpi w formie konkursu.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

W 2023 roku zostanie przeprowadzony nabór na operatorów regionalnych inwestycji, wybór operatorów oraz ogłoszenie przez regionalnych operatorów naboru dla projektów MŚP.

A1.4.1. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu (MRiRW)**Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2025 r.****Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 1 267 mln euro**

Celem Inwestycji jest zwiększenie konkurencyjności i odporności sektora rolno-spożywczego, w tym również w zakresie rybołówstwa i akwakultury. W ramach Inwestycji udzielane jest wsparcie na zieloną i cyfrową transformację, budowanie odporności łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz rybołówstwa i akwakultury na kryzysy oraz jego skracanie, a także na zapobieganie marnotrawieniu żywności. W szczególności wsparcie skierowane jest do lokalnych MŚP i drobnych przetwórców rolno-spożywczych będących rolnikami i rybakami, a także do rolników na wdrożenie i upowszechnienie innowacyjnych rozwiązań z zakresu rolnictwa 4.0.

Wsparcie inwestycji ma formę refundacji poniesionych kosztów lub dotacji z możliwością udzielania zaliczek na poczet prefinansowania inwestycji. Tam gdzie ma to uzasadnienie kryteria wyboru premijują inwestycje rolnictwa ekologicznego oraz inwestycje służące innowacyjności i cyfryzacji.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: przeprowadzenie II naboru wniosków na wymianę słupów impregnowanych kreozotem na plantacjach chmielu.

II kwartał 2023 r.: planowane uruchomienie naborów wniosków w zakresie tworzenia centrów przechowalniczo-dystrybucyjnych oraz wsparcia organizacji pozarządowych na redystrybucję żywności.

III kwartał 2023 r.: planowane uruchomienie II naboru wniosków w zakresie: (i) wsparcia przedsięwzięć realizowanych przez rolników i rybaków z zakresu przetwarzania lub wprowadzania do obrotu produktów rolnych, spożywczych, rybołówstwa lub akwakultury; (ii) wsparcia inwestycji w zakresie rolnictwa 4.0.

I-IV kwartał 2023 r.: ocena złożonych wniosków przez ARiMR, zawieranie umów o objęcie przedsięwzięć wsparciem, przekazywanie zleceń wypłat w zakresie zaliczek i płatności pośrednich/końcowych.

IV kwartał 2023 r.: zrealizowanie przez co najmniej 5 764 rolników i rybaków przedsięwzięć ukierunkowanych na modernizację infrastruktury i wyposażenia w celu zwiększenia ich odporności na przyszłe kryzysy i wzmocnienia wzorców zrównoważonej produkcji, skrócenia łańcuchów dostaw i wspierania technologii w zakresie rolnictwa 4.0.

IV kwartał 2023 r.: przygotowanie sprawozdania wskazującego osiągnięte postępy i oczekiwany harmonogram realizacji wartości docelowych: A21G (*wybudowane lub zmodernizowane centra dystrybucyjno-magazynowe oraz zmodernizowane rynki hurtowe*), A22G (*MŚP z sektora rolno-spożywczego, które zakończyły projekty modernizacji infrastruktury i wyposażenia*), A24G (*organizacje*

charytatywne w sektorze spożywczym, które zrealizowały projekty modernizacji infrastruktury i wyposażenia).

Główne inwestycje – część pożyczkowa

A2.5.1. Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju (MKiDN)

Ogólny harmonogram: IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2024 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – bezzwrotna część pożyczkowa): 45 mln euro

Celem inwestycji jest zapobieżenie długofalowym negatywnym skutkom pandemii COVID-19, oraz zachęcanie do zielonej i cyfrowej transformacji w sektorze kultury i sektorze kreatywnym. Pomoc będzie skierowana do instytucji kultury, organizacji pozarządowych i podmiotów gospodarczych prowadzących działalność kulturalną oraz twórców indywidualnych. Wsparcie będzie udzielane w formie grantów i stypendiów.

Część grantowa – skierowana do instytucji kultury, przedsiębiorców prowadzących działalność kulturalną oraz NGO'ów, będzie realizowana w formie otwartych konkursów. Wsparcie uzyskają m.in. projekty związane z poprawą kompetencji cyfrowych i ekologicznych, rozwojem działalności kulturalnej/kreatywnej, wspieraniem współpracy z sektorami nauki, technologii i przedsiębiorstw, wykorzystaniem technologii przełomowych (np. sztuczna inteligencja, blockchain, Internet rzeczy) w sektorze kultury i sektorze kreatywnym. Planowana jest realizacja trzech konkursów.

Program stypendialny – skierowany do twórców indywidualnych (twórcy, artyści, animatorzy, edukatorzy, badacze), będzie realizowany w formie stypendium przyznawanego na okres od 3 do 6 miesięcy. Nabór wniosków zostanie przeprowadzony w formie otwartego konkursu. Poprzez stypendia dofinansowywane będą indywidualne aktywności skierowane na rozwój wnioskodawcy, np. koncerty, spektakle, wystawy, opracowanie materiałów do realizacji projektów, nagrania, opracowywanie zbiorów czy rezydencje artystyczne.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Podpisanie porozumienia przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Narodowym Instytutem Muzyki i Tańca, Instytutem Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Narodowym Instytutem Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów w zakresie pełnienia funkcji Jednostek Wspierających realizację inwestycji.

I kwartał 2023 r.: Przyjęcie kryteriów wyboru projektów w sektorze kultury i przemysłów kreatywnych.

II kwartał 2023 r.: Publikacja ogłoszenia o naborze.

III kwartał 2023 r.: Przeprowadzenie naboru, ocena wniosków, podpisanie umów z beneficjentami, wypłata wsparcia na podstawie harmonogramów wydatków wynikających z zawartych umów.

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Zapewnienie możliwości finansowania gwarancji spłat kredytu i limitów faktoringowych w ramach Funduszu Gwarancji Kryzysowych (FGK) w BGK (MF)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2022 – IV kwartał 2023

Koszt całkowity: 519,5 mln zł

Koszt w 2023 r.: potencjalne koszty działania dla budżetu państwa dotyczą lat 2024-2027.

Źródło finansowania: budżet państwa – Minister Finansów przekazuje środki na pokrycie kosztów i wydatków FGK nie znajdujących pokrycia w przychodach z innych źródeł (głównie z opłat prowizyjnych i odsetek od środków na rachunku).

Celem działania jest zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do finansowania i poprawa płynności finansowej w związku z problemami przedsiębiorców wynikającymi z wojny w Ukrainie. Gwarancje w ramach FGK mogą być udzielane do 31.12.2023 r., tj. zgodnie z zapisami Komunikatu Komisji „Tymczasowe ramy kryzysowych środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki w następstwie agresji Rosji wobec Ukrainy (TCF)”, z 28 października 2022 r. W ramach FGK są udzielane:

- gwarancje spłaty kredytu dla średnich i dużych przedsiębiorców, z przeznaczeniem na zapewnienie płynności finansowej i finansowanie inwestycji;
- gwarancje spłaty limitów faktoringowych dla przedsiębiorców należących do kategorii MŚP oraz będących dużymi przedsiębiorcami, z przeznaczeniem na poprawę płynności finansowej.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania)

W ramach FGK w roku 2022 zostały udzielone gwarancje na kwotę 6,4 mld zł, na rok 2023 planowane jest udzielenie gwarancji na kwotę 22 mld zł.

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs.

Zrównoważenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
----------------------------	-----------	----------------	-----------------------------

Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji: - uwzględnienie aspektów ekologicznych przy wyborze projektów	Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji: - uwzględnienie rozwoju kompetencji cyfrowych przy wyborze projektów
---	--

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019		CSR 2/2019			CSR 3/2019	
CSR 1/2020		CSR 2/2020		CSR 3/2020		CSR 4/2020
CSR1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022	

Wyzwanie: Cyfryzacja

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

Dynamika przemian we współczesnej gospodarce oraz następstwa i uwarunkowania wynikające z pandemii COVID-19 przyspieszyły proces cyfryzacji. Cyfryzacja zyskała w szczególności na znaczeniu ze względu na konieczność utrzymującej się pracy i edukacji wykonywanej w formie zdalnej. Rodzi to konieczność zapewnienia dostępu do szybkiego Internetu oraz do infrastruktury informatycznej i telekomunikacyjnej najnowszych generacji dla gospodarstw domowych i szkół, szerszego i bezpieczniejszego wykorzystywania usług cyfrowych w sektorze publicznym i we wszystkich sektorach gospodarki. Niezbędne jest też systematyczne podnoszenie kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

W Polsce przybywa użytkowników Internetu. Obecnie regularną (co najmniej raz w tygodniu) obecność online deklaruje ponad trzy czwarte dorosłych (77%), czyli o 4 punkty procentowe więcej niż przed rokiem. W ciągu ostatnich dwóch lat, na które przypada epidemia koronawirusa, odsetek internatów wzrósł o 9 punktów¹².

W 2022 r. blisko 92,6% gospodarstw domowych w Polsce miało w domu dostęp do Internetu szerokopasmowego, tj. o 0,9 pp. więcej niż przed rokiem. Podobnie jak w przypadku posiadania dostępu do Internetu w domu, możliwość korzystania z szerokopasmowego łącza częściej posiadały gospodarstwa z dziećmi niż bez nich oraz zamieszkujące w dużych miastach niż na pozostałych terenach¹³.

W 2022 r. odsetek osób w wieku 16–74 lata zamawiających przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy wyniósł 64,6%, tj. o 3,4 pp. więcej niż w roku poprzednim. Natomiast odsetek osób korzystających w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet wyniósł 55,4%. Najczęstszą formą korzystania z e-administracji było wyszukiwanie informacji na stronach administracji publicznej¹⁴.

Ponad połowa przedsiębiorstw (51,2%) stosowała praktyki mające na celu podnoszenie świadomości pracowników w kwestiach związanych z bezpieczeństwem ICT. Zaobserwowano też wzrost odsetka przedsiębiorstw zatrudniających specjalistów technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT).¹⁵

Duże dysproporcje w zakresie poziomu umiejętności cyfrowych oraz wyposażenia w sprzęt i narzędzia technologii informacyjno-komunikacyjnych występują w sektorze edukacji. Według badań, 56% nauczycieli, jako główny problem w edukacji zdalnej wskazało braki sprzętowe, a 36% nauczycieli wskazało braki sprzętowe uczniów. Ponadto zauważany jest brak umiejętności technologicznych i metodycznych nauczycieli (to pandemia odsłoniła problem niskich kompetencji cyfrowych nauczycielek/li, które są konsekwencją braku szkoleń i wsparcia merytorycznego w tym zakresie).¹⁶

Przykłady działań podjętych dotychczas w ramach wyzwania

W ramach reformy C1.1. zostało wydane rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie udzielania wsparcia finansowego na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach KPO, a także rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie inwentaryzacji infrastruktury i usług telekomunikacyjnych. W styczniu 2023 r. Komitet Rady Ministrów ds. Cyfryzacji przyjął projekt rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach programu Funduszu Europejskiego na Rozwój Cyfrowy 2021–2027 (FERC). W powiązanej z ww. reformą inwestycji C1.1.1, w ubiegłym roku przygotowano planowane założenia konkursów na dofinansowanie projektów szerokopasmowych ze środków KPO i FERC oraz poddano je publicznym konsultacjom. Zostały też przeprowadzone kilkakrotnie warsztaty z partnerami rynkowymi na temat tych założeń.

W ramach realizacji inwestycji C3.1.1. w obszarze cyberbezpieczeństwa trwa realizacja 8 projektów w dziedzinie cyberbezpieczeństwa (CyberPL) w dwóch obszarach interwencji: 1) program na rzecz zwiększenia skuteczności krajowego systemu cyberbezpieczeństwa (KSC-PL) oraz 2) budowa i rozwój operacyjnych centrów cyberbezpieczeństwa (SOC-DEV-PL) dla wszystkich projektów m. in. określono formę realizacji (tryb pozakonkursowy lub/i konkursowy); wskazano wykonawcę; ustalono harmonogram prac nad projektem na kolejne lata.

¹² CBOS, https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2022/K_077_22.PDF

¹³ GUS, Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2022 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne-w-polsce-w-2022-roku,2,12.html>

¹⁴ GUS, Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2022 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne-w-polsce-w-2022-roku,2,12.html>

¹⁵ GUS, Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2022 roku, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/nauka-i-technika-spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne/spoleczenstwo-informacyjne-w-polsce-w-2022-roku,2,12.html>

¹⁶ Edukacja zdalna w czasie pandemii. Raport z badań. 2020 r., I i II edycja; <https://centrumcyfrowe.pl/edukacja-zdalna/>

W ramach reformy C1.2 *Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze*, w 2022 r. zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw dwa rozporządzenia: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 6 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W ramach realizacji inwestycji C2.2.1. *Wyposażenie szkół/institucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT w celu poprawy ogólnej wydajności systemów edukacji*, w ubiegłym roku została przygotowywana strategia cyfryzacji systemu edukacji.

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2023 r. - pierwszy kwartał 2024 r.)

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej zapewniającej powszechny dostęp do szybkiego Internetu (KPRM).

Ogólny harmonogram: II kwartał 2021 r. – I kwartał 2023 r.

Wdrożenie ułatwień (przez likwidację istniejących barier legislacyjnych i wdrożenie *connectivity toolbox*) w prowadzeniu inwestycji w zakresie sieci szerokopasmowych, które zapewnią powszechny dostęp do szybkiego Internetu, pozwoli na zmniejszenie kosztów i zwiększenie szybkości realizacji takich inwestycji.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Przyjęcie rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie informacji o infrastrukturze technicznej i kanałach technologicznych oraz o stawkach opłat za zajęcie pasa drogowego.

C2.1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie (KPRM)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2020 r. – II kwartał 2024 r.

Celem reformy jest zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sektorze publicznym, gospodarce i społeczeństwie oraz podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych w społeczeństwie, poprzez zmiany regulacyjne dotyczące rozwoju e-usług i usprawnienia elektronicznej komunikacji między instytucjami publicznymi, obywatelami i biznesem, w szczególności poprzez wprowadzenie domyślności cyfrowej postaci dokumentów i elektronicznego obiegu spraw w administracji i gospodarce.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Zmiana ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne pod kątem wprowadzania domyślności cyfrowej postaci dokumentów i elektronicznej formy usług oraz cyfryzacji procesów administracyjnych. Za przygotowanie i uchwalenie tej ustawy odpowiada KPRM.

C2.1.2. Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne – inwestycje związane ze spełnieniem minimalnych standardów sprzętowych (KPRM)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2021 r. – III kwartał 2025 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 550 mln euro

Wsparcie cyfryzacji procesu kształcenia obejmie wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w nowoczesny sprzęt multimedialny do indywidualnego użytku (laptopy, tablety itd.), udostępniany nauczycielom i uczniom do ich bieżącej pracy edukacyjnej, co przysłuży się kształceniu wysokiej jakości kapitału ludzkiego, wyposażonego w kompetencje cyfrowe i kwalifikacje niezbędne do funkcjonowania na nowoczesnym rynku pracy.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: dostarczanie do szkół nowych, dodatkowych przenośnych komputerów z niezbędnym oprogramowaniem do użytku nauczycieli oraz dostarczenie komputerów przenośnych dla uczniów klas IV publicznych szkół podstawowych (prowadzonych przez publiczne organy prowadzące).

Ogłoszono przetarg na zakup komputerów dla uczniów. W I kwartale 2023 r. planowane jest ogłoszenie przetargu na zakup komputerów dla nauczycieli.

W roku 2023 planowane jest wydatkowanie około 380 mln euro.

C2.1.3. E-kompetencje (KPRM)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 184 mln euro

Celem inwestycji jest podniesienie poziomu kompetencji cyfrowych pracowników administracji publicznej, obywateli potrzebujących podstawowych umiejętności cyfrowych, osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem cyfrowym, edukatorów i nauczycieli, a także planowane jest m. in. utworzenie Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (CRKC) oraz stworzenie sieci liderów rozwoju cyfrowego, którzy wspomogą obywateli w podnoszeniu kompetencji cyfrowych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: wejście w życie działania T1 związanego z tworzeniem stanowisk Koordynatorów ds. cyfrowych w gminach. Program obejmie co najmniej połowę wszystkich gmin, a w każdej z nich będzie średnio jeden koordynator ds. cyfrowych.

W roku 2023 planowane jest wydatkowanie na realizację ww. wskaźnika około 2,5 mln euro.

C3.1. Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych, wzmocnienie infrastruktury przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (KPRM)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2023 r.

Celem reformy jest rozwój krajowego systemu cyberbezpieczeństwa, podniesienie poziomu odporności systemów informacyjnych administracji publicznej i sektora prywatnego oraz budowanie świadomości i kompetencji społecznych w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Zmiany w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 września 2018 r. w sprawie wykazu usług kluczowych oraz progów istotności skutku zakłócającego incydentu dla świadczenia usług kluczowych. Zmienione będą progi/kryteria identyfikacji operatorów usług kluczowych, przede wszystkim w sektorze zdrowia.

C3.1.1 Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo (KPRM, MSWiA)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 443 mln euro

Celem inwestycji jest wzmocnienie cyberodporności systemów informacyjnych (IT i OT) wykorzystywanych w podmiotach wchodzących w skład krajowego systemu cyberbezpieczeństwa, zapewnienie wysoce wydajnej, energooszczędnej i skalowalnej infrastruktury obliczeniowej, zwiększenie bezpieczeństwa ciągłości jej działania oraz odporności na zakłócenia.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2024 r.: podpisanie umów o udzielenie zamówienia w odniesieniu do obiektów należących do centrów danych.

Główne reformy i inwestycje – część pożyczkowa

C1.2. Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze (KPRM)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2023 r.

Celem reformy jest dostosowanie krajowego otoczenia legislacyjnego do wyzwań związanych z wdrażaniem w gospodarce, społeczeństwie i usługach publicznych rozwiązań opartych o łączność w systemach 5G (dotyczy następujących pionowych branż rynku, w których sieć 5G będzie odgrywać kluczowe znaczenie: ochrona zdrowia, logistyka i transport, rolnictwo, przemysł, energetyka, inteligentne miasta, edukacja i ochrona środowiska).

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: nowy akt prawny służący likwidacji barier ograniczających tempo oraz podnoszących koszty inwestycji w systemy nowoczesnej łączności bezprzewodowej (sieć 5G). Z drugiej strony dostosuje krajowe otoczenie legislacyjne do wyzwań związanych z wdrażaniem w gospodarce, społeczeństwie i usługach publicznych rozwiązań opartych o łączność w systemach 5G.

C1.2.1. Wzmocnienie potencjału komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności elektronicznej (KPRM)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2022 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – zwrotna część pożyczkowa): 1 400 mln euro

Udostępnienie operatorom środków w postaci finansowania zwrotnego lub częściowo zwrotnego na inwestycje związane z infrastrukturą telekomunikacyjną stacjonarną i mobilną uzupełni lukę w komercyjnym finansowaniu tych inwestycji. Dodatkowo wsparte zostanie wdrożenie sieci 5G w Polsce (zwłaszcza na obszarach o niskiej gęstości zaludnienia i wzdłuż drogowych szlaków komunikacyjnych) oraz budowa stacjonarnego systemu monitoringu emisji pól elektromagnetycznych w pięćdziesięciu miastach w Polsce.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: rozstrzygnięcie aukcji częstotliwości radiowych z zakresu 3,4 – 3,8 GHz na potrzeby wdrażania sieci 5G i równoległe opracowanie ram udzielania pożyczek na budowę stacji bazowych sieci 5G na obszarach wiejskich.

C2.2.1. Wyposażenie szkół/institucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT w celu poprawy ogólnej wydajności systemów edukacji (MEiN i KPRM)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2022 r. – IV kwartał 2025 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – bezzwrotna część pożyczkowa): 700 mln euro

Na rok 2023 nie jest planowane wydatkowanie środków.

Celem inwestycji jest wsparcie organów prowadzących szkoły (w tym prowadzące kształcenie zawodowe) oraz placówki oświatowe w finansowaniu ich indywidualnych potrzeb inwestycyjnych w zakresie rozwoju cyfrowego środowiska prowadzonej działalności, przekraczających minimalne wymagania określone w standardach wyposażania szkół w infrastrukturę cyfrową. W szczególności wsparciem zostaną objęte: doposażenie szkół w pracowni STEAM i AI¹⁷; poprawa jakości usług internetowych w salach dydaktycznych placówek oświatowych; zakup sprzętu wspierającego nauczanie zdalne; rozbudowa i modyfikacja oraz modernizacja systemów informatycznych do obsługi i przeprowadzania egzaminów z zakresu kształcenia ogólnego i branżowego.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: przyjęcie przez MEiN ram określających procedury dystrybucji urządzeń ICT oraz udostępniania infrastruktury szkołom. W ramach tych określa się minimalne warunki dystrybucji sprzętu ICT oraz udostępniania infrastruktury szkołom będącym beneficjentami. Określa się też kryteria wyboru szkół będących beneficjentami. Kryteria te odzwierciedlają potrzeby w zakresie sprzętu i infrastruktury ICT, takie jak połączenie LAN i laboratoria, oraz ich potencjalny wpływ na wyniki szkół w zakresie edukacji.

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Digitalizacja akt spraw komorniczych (MS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2023 r. – III kwartał 2023 r.

Koszt w 2023 r.: Określenie całkowitych kosztów projektowanej regulacji nie jest możliwe.

Źródło finansowania: Proponowana zmiana nie wygeneruje wydatków na poziomie budżetu państwa. Wszelkie koszty związane z digitalizacją akt komorniczych będą ponosić komornicy w ramach działalności prowadzonych kancelarii. Skala tych wydatków nie jest możliwa do oszacowania.

Cel działania: W projekcie przewidziano rozwiązanie, zgodnie z którym akta spraw, w których postępowanie zostało zakończone, mające postać papierową, będą mogły zostać przetworzone przez Krajową Radę Komorniczą na postać elektroniczną (digitalizacja). Warunkiem jest zagwarantowanie wiernego odwzorowania pełnej treści dokumentacji oraz zapewnienie jej dalszego bezpiecznego przechowywania. Akta zdigitalizowane będą miały moc prawną oryginału. Postanowienie to znajdzie również zastosowanie w zakresie digitalizacji mających postać papierową akt spraw zakończonych, które nie zostały przekazane do przechowywania Krajowej Radzie Komorniczej oraz akt spraw będących w toku w zakresie, w jakim zostały one wytworzone w postaci papierowej. Rozwiązanie to zniweluje problemy z przechowywaniem akt spraw komorniczych, wpływając na możliwość szybszego udostępniania ich stronom.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I/II kwartał 2023 r. – planowane przedłożenie projektu przed SKRM, KRMC oraz dalsze skierowanie do prac sejmowych.

Uproszczenie oraz skrócenie czasu trwania postępowań przymuszających do złożenia dokumentów finansowych (MS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2023 r. – IV kwartał 2023 r.

Koszt całkowity: ok. 2 mln zł

---

¹⁷ pracowni STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Math) i AI (artificial intelligence) - to laboratoria sztucznej inteligencji (AI) oraz nauki, techniki, inżynierii i matematyki (STEM), których celem jest prezentacja oraz edukacja uczniów w zakresie podstaw i zastosowań sztucznej inteligencji

Źródło finansowania: Budżet państwa, głównie część 37 – Sprawiedliwość.

Cel działania: Usprawnienie funkcjonowania Krajowego Rejestru Sądowego poprzez zmianę sposobu prowadzenia przez sądy rejestrowe postępowań wszczynanych z urzędu. Projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw zakłada m.in. wprowadzenie w miejsce sankcji grzywny rygoru zamieszczenia w Krajowym Rejestrze Sądowym wzmianki o niewykonywaniu obowiązku złożenia dokumentów finansowych pomimo wezwania sądu. Wzmianka ma ostrzegać uczestników obrotu prawnego. Projekt zakłada także uproszczenie oraz skrócenie czasu trwania postępowań o rozwiązanie podmiotu wpisanego do Rejestru bez przeprowadzania postępowania likwidacyjnego. Temu celowi mają służyć m.in.: ścisłe określenie czynności dowodowych podejmowanych przez sądy rejestrowe, wprowadzenie obowiązku przekazywania sądom rejestrowym informacji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, a także wprowadzenie domniemania prawnego ułatwiającego dokonywanie ustaleń faktycznych. Także w tym przypadku proponuje się wpisywanie w Krajowym Rejestrze Sądowym wzmianki o charakterze ostrzegawczym.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r. - Uchwalenie ustawy o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym oraz niektórych innych ustaw oraz modyfikacja systemów teleinformatycznych.

Podniesienie kompetencji cyfrowych wśród przedsiębiorców (MRiT)

Ogólny harmonogram: Pilotaż – rozpoczęcie do czerwca 2023 r., zakończenie w 2024 r. Realizacja główna działania – kolejne lata (do decyzji na podstawie wyników ewaluacji pilotażu).

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: Budżet na etapie szacowania.

Źródło finansowania: W trakcie uzgadniania.

Cel działania: Podniesienie kompetencji cyfrowych wśród przedsiębiorców, w tym w zakresie cyberbezpieczeństwa poprzez: podniesienie świadomości, w szczególności cyberbezpieczeństwa, wagi kompetencji cyfrowych wśród właścicieli MŚP, podniesienie poziomu ucyfrowienia i cyberbezpieczeństwa MŚP, podniesienie świadomości wagi kompetencji cyfrowych, w szczególności cyberbezpieczeństwa, wśród pracowników MŚP. Certyfikacja firm wzorowana będzie na brytyjskim projekcie CyberEssentials i będzie coroczna. Projekt planowany jest do rozwoju i dostępności dla tysięcy polskich przedsiębiorstw. Jednocześnie prowadzone będą szerokie działania, mające na celu wypracowanie rozwiązań, które wesprze firmy w funkcjonowaniu w ciągłej zmianie, zbuduje pozytywne motywacje i zminimalizuje bariery mentalne na drodze do ucyfrowienia. Planowana jest również segmentacja firm pod kątem poziomu i potencjału do ucyfrowienia.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

W perspektywie kolejnego roku planowane jest zrealizowanie pilotażu projektu dla ok. 2000 MŚP, a więc:

- Przeprowadzenie badań wśród MŚP, mających na celu zmierzenie wartości bazowych wskaźników kompetencji cyfrowych i cyberbezpieczeństwa;
- Zbudowanie systemu certyfikacji wraz z narzędziem informatycznym, bazą informacyjno-szkoleniową oraz systemem korzyści;
- Szeroko zasięgowa komunikacja o projekcie, zachęcająca przedsiębiorców do wzięcia w nim udziału;
- Przeprowadzenie badań podsumowujących na grupie eksperymentalnej i grupie kontrolnej.

Zarządzanie Relacjami z Klientem KAS typu CRM (MF)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2018 r. – III kwartał 2023 r.

Koszt całkowity: 11 mln zł

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: 7,9 mln zł

Źródło finansowania:

- dofinansowanie ze środków europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Działanie 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne: 9 mln zł
- budżet państwa: 1,7 mln zł

Cel działania: Celem projektu jest usprawnienie działania Krajowej Administracji Skarbowej i podniesienie jakości świadczonych przez nią usług z wykorzystaniem modelu zarządzania relacjami z klientami tej administracji - przede wszystkim w zakresie procesów typu back-office.

Efektom będzie wdrożenie nowego systemu teleinformatycznego, wspierającego wewnętrzną realizację (przez pracowników administracji) m.in. elektronicznych usług publicznych (e-usług) realizowanych przez m.in. następujące systemy:

- e-Urząd skarbowy (zestaw e-usług dla Obywateli/Klientów KAS w formie portalu internetowego);
- eMCeK (zestaw e-usług dla Obywateli/Klientów KAS w formie interaktywnych kanałów komunikacji - m.in. kanały głosowe, czatowe, video).

CRM-RF ma dostarczyć i zapewniać horyzontalne rozwiązania infrastrukturalne i funkcjonalne niezbędne do realizacji wybranych etapów realizacji e-usług (np. półautomatyczne ścieżki realizacji - z niezbędnym udziałem pracowników resortu finansów) oraz zapewniać dostęp do danych przetwarzanych w Krajowej Administracji Skarbowej (szczególnie w zakresie back-office, ale również jako składnik wskazanych e-usług).

Wytworzenie nowej lub modyfikacja istniejącej e-usługi może dotyczyć integracji już istniejących e-usług w celu realizacji kilku spraw obywatela związanych z wystąpieniem zdarzenia życiowego, czy też dostosowania już istniejących e-usług do wymagań określonych dla tego kryterium. E-usługa może być typu A2C, A2B, A2A. Realizacja e-usługi odbywa się od zainicjalizowania sprawy obywatela (przez obywatela lub administrację) do całkowitego jej zakończenia. Każda interakcja z obywatelem, w tym wezwanie do uzupełnienia danych sprawy i samo uzupełnienie danych sprawy, musi być możliwe do zrealizowania za pomocą środków komunikacji elektronicznej za pośrednictwem spójnego interfejsu.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.:

- prowadzenie specjalistycznych szkoleń i warsztatów w zakresie zarządzania relacjami z klientem KAS;
- przeprowadzenie specjalistycznych szkoleń z zakresu utrzymania narzędzia IT wspierającego zarządzanie relacjami z klientami KAS;
- prowadzenie prac programistycznych związanych z budową narzędzia IT klasy CRM.

II kwartał 2023 r.:

- prowadzenie specjalistycznych szkoleń i warsztatów w zakresie zarządzania relacjami z klientem KAS;
- prowadzenie prac programistycznych związanych z budową narzędzia IT klasy CRM.

III kwartał 2023 r.:

- zakończenie prac programistycznych związanych z budową narzędzia IT klasy CRM, wdrożenie i przekazanie go do eksploatacji.

Budowa aplikacji mobilnych dla klientów ZUS (ZUS)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2023 r. – I kwartał 2025 r.

Koszt całkowity: 22,7 mln zł (dotyczy: budowy aplikacji mobilnej dla lekarzy i rozwoju aplikacji mobilnej dla klientów indywidualnych)

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: budżet na etapie szacowania.

Źródło finansowania: Środki publiczne krajowe – budżet ZUS.

Cel działania: Celem projektu jest dalszy rozwój e-usług ZUS dla klientów indywidualnych i biznesowych zgodnie z kierunkami strategicznymi przyjętymi w Strategii ZUS. Strategia ZUS na lata 2021-2025 przewiduje reformę sposobu funkcjonowania ZUS, a wraz z nim systemu zabezpieczenia społecznego. Plan transformacji organizacyjnej i cyfrowej ZUS zakłada realizację kompleksowego programu *budowy aplikacji mobilnych dla klientów ZUS dla następujących grup klientów:*

- klienci indywidualni (docelowo wszyscy ubezpieczeni – 17 mln klientów oraz świadczeniobiorcy krótko i długoterminowi ok. 8 mln emerytów i rencistów);
- lekarze (ok. 150 tys. użytkowników);
- płatnicy składek (ok. 3 mln płatników).

Obecnie w ZUS rozpoczęto prace nad tworzeniem rozwiązań umożliwiających klientom optymalne wykonywanie czynności na urządzeniach przenośnych, takich jak smartfony czy tablety. Aplikacje mobilne zyskują coraz więcej zwolenników oraz odgrywają coraz większą rolę w usługach publicznych, w tym w opiece zdrowotnej.

Aplikacja mobilna dla lekarzy. Do 31 marca 2024 r. ZUS planuje uruchomienie aplikacji mobilnej dla lekarzy. Projekt dotyczy wszystkich lekarzy mogących wystawiać elektroniczne zwolnienia lekarskie. Praca lekarzy, z racji wykonywania zawodu w różnych placówkach oddalonych od siebie, często ma charakter „pracy mobilnej” np. podczas wizyt domowych, a udostępnione przez ZUS rozwiązanie będzie dostosowane do potrzeb i pomocne w takim trybie pracy. Poprzez aplikację lekarze będą mieli zapewniony łatwy dostęp do najważniejszych funkcji dotyczących wystawiania i obsługi e-ZLA.

Aplikacja mobilna dla klientów indywidualnych. W obszarze klienta indywidualnego w listopadzie 2022 r. ZUS udostępnił aplikację mZUS do składania wniosków z programów Rodzina 500+ i Dobry start 300+. Aplikacja spotkała się z pozytywnym odbiorem użytkowników. Jednocześnie pojawiło się wiele sugestii klientów, że obecnie w aplikacji brak jest rozwiązań, które umożliwiają szybki i prosty dostęp do danych na portalu PUE ZUS za pośrednictwem urządzeń mobilnych. Dlatego rozwój zakresu funkcjonalnego aplikacji będzie obejmował między innymi prezentowanie:

- informacji o pobieranych zasiłkach oraz emeryturach i rentach (zakres informacji, który jest obecnie dostępny na PUE);
- informacji z zakresu zdrowia tj. e-ZLA, zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego, członkowie rodziny;
- informacji o zgłoszeniach do ubezpieczeń społecznych – okresy podlegania do ubezpieczeń, rodzaje ubezpieczeń, dane płatnika/płatników;
- informacji o odprowadzonych przez pracodawcę składkach i danych z IOSKU (w tym informacje dot. OFE);
- dodanie kalkulatora emerytalnego;
- możliwość wygenerowania różnych potwierdzeń dla świadczeniobiorcy i ubezpieczonego w ramach samoobsługi;
- możliwość złożenia m.in. wniosku o wycofanie świadczenia, odwołanie się od decyzji odmownej, dostanie załącznika do wysłanego wniosku (w zakresie świadczeń dla rodzin).

Aplikacja mobilna dla klientów biznesowych – płatników składek. Celem biznesowym projektu jest zapewnienie dostępu do funkcjonalności takich jak:

- dostęp do operacji dokonywanych na koncie użytkownika,
- śledzenie stanu przetworzenia dokumentów oraz rozliczeń,
- realizacji płatności elektronicznych. Przelew wypełniany będzie automatycznie, co eliminuje ryzyko błędu i zdecydowanie oszczędzi czas klienta.

Z kolei ZUS niemal natychmiast otrzyma informację o dokonaniu płatności przez płatnika składek. Rozwiązanie takie daje gwarancję, że płatność została dokładnie zweryfikowana i wkrótce znajdzie się na rachunku ZUS. Płatności elektroniczne powinny być wygodne, szybkie i bezpieczne.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

Budowa aplikacji mobilnej dla klientów indywidualnych w zakresie świadczeń dla rodzin (RKO i DZ) – realizacja do: **I kw. 2023 r.**

Rozwój aplikacji dla klientów indywidualnych – realizacja do: **II kwartału 2024 r.**

III kwartał 2023 r. – podpisanie umowy z wykonawcą na realizację projektu.

Budowa aplikacji mobilnej dla lekarzy – realizacja do: **I kwartału 2024 r.**

II kwartał 2023 r. – przygotowanie dokumentacji dot. budowy aplikacji mobilnej dla lekarzy;

III kwartał 2023 r. – podpisanie umowy z wykonawcą na realizację projektu;

I kwartał 2024 r. – prace wdrożeniowe i uruchomienie aplikacji mobilnej dla lekarzy.

Budowa aplikacji mobilnej płatników składek – realizacja do: **I kwartału 2025 r.**

III kwartał 2023 r. – przygotowanie dokumentacji dot. budowy aplikacji mobilnej dla płatników;

Utworzenie systemu teleinformatycznego Centralnej Informacji Emerytalnej (CIE) (KPRM Cyfryzacja)

Ogólny harmonogram: IV kwartał 2022 r. – III kwartał 2024 r.

Koszt całkowity: W latach 2023–2032 maksymalny limit wydatków budżetu państwa będących skutkiem finansowym ustawy o Centralnej Informacji Emerytalnej wynosi:

- dla ministra właściwego do spraw informatyzacji: **219,5 mln zł,**
- dla KRUS: **9,8 mln zł,**
- dla ZUS: **15,2 mln zł.**

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: 27 – informatyzacja – 11 mln zł; 72 – KRUS – 5,8 mln zł.

Źródło finansowania: Budżet Państwa – w ramach: części 27 – Informatyzacja, części 72 – KRUS oraz części 73 – ZUS.

Cel reformy/inwestycji: Celem projektu jest utworzenie systemu teleinformatycznego Centralnej Informacji Emerytalnej (CIE), który za pomocą strony internetowej gov.pl i publicznej aplikacji mobilnej umożliwi użytkownikom:

- dostęp do całościowej informacji o stanie kont emerytalnych w jednym miejscu bez konieczności zwracania się do wielu instytucji (informacji o świadczeniach emerytalnych, informacji o zgromadzonych składkach emerytalnych i dobrowolnych wpłatach);
- możliwość łatwego sprawdzenia swoich danych osobowych i dyspozycji w poszczególnych produktach emerytalnych;
- zapoznanie się z szacunkową wysokością przyszłych świadczeń emerytalnych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r. - Zakończenie procesu legislacyjnego – wejście w życie ustawy o Centralnej Informacji Emerytalnej;

II kwartał 2023 r. - Opracowanie dokumentacji biznesowej systemu;

III kwartał 2023 r. - Wybór wykonawcy IT przez PRF Portal;

I kwartał 2024 r. - Prace deweloperskie – budowa systemu CIE, testy systemu, uruchomienie systemu CIE .

Cyfryzacja pełnomocnictw i upoważnień (KPRM Cyfryzacja)

Ogólny harmonogram: IV kwartał 2022 r. – II kwartał 2024 r.

Koszt całkowity: 19,6 mln zł

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: 9,4 mln zł

Źródło finansowania: Budżet państwa część 27 – informatyzacja,

Cel reformy/inwestycji:

Celem działania jest cyfryzacja pełnomocnictw i upoważnień jest projektem wdrożenia systemu, który zapewni mechanizmy definiowania dokumentów pełnomocnictw/upoważnień, posługiwania się nimi jak również weryfikację ich aktualności w rozumieniu potwierdzenia prawa osiągnięcia konkretnych korzyści na ich podstawie.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I-IV kwartał 2023 r. - pilotażowe wdrożenie Systemu RPiU w wersji „0” w USC w 6-ściu wytypowanych gminach, w zakresie funkcjonalnym zgodnym ze Zleceniem COI z dnia 13.12.2022 r;

I kwartał 2024 r. - wdrożenie Systemu w wersji pozwalającej na wykorzystywanie pełnomocnictw udzielonych na zasadach ogólnych w placówkach pocztowych.

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs.

Zrównoważenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
-----------------------------------	------------------	-----------------------	------------------------------------

Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji: - wdrożenie sieci 5G i cyfryzacja branż kluczowych z punktu widzenia wpływu na środowisko.	Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji: - rozwój kompetencji cyfrowych obywateli; - wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w sprzęt informatyczny (edukacja włączająca).
---	--

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019	CSR 2/2019	CSR 3/2019
-------------------	-------------------	-------------------

CSR 1/2020		CSR 2/2020		CSR 3/2020		CSR 4/2020	
CSR 1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022		

Wyzwanie: Zazielenienie gospodarki. Zrównoważony transport. Czysta energia. Ograniczenie zależności od paliw kopalnych.

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

W Sprawozdaniu Krajowym Polska 2022, Komisja Europejska zaleciła Polsce usunięcie barier regulacyjnych, administracyjnych i infrastrukturalnych w kontekście paliw kopalnych. Przyspieszenie procedury wydawania zezwoleń na instalacje Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) pozwoli na szybsze ich upowszechnienie, co przełoży się na zmniejszenie ogólnej zależności od paliw kopalnych. Ponadto jedną z rekomendacji dla Polski było przeprowadzenie reformy polityki renowacji budynków i systemów wsparcia, w celu efektywnego zachęcania do bardziej gruntownych działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej, promowania oszczędności energii i szybszego wycofywania paliw kopalnych w ciepłownictwie oraz szybsze wprowadzanie pomp ciepła.

W 2022 roku produkcja energii elektrycznej w Polsce przekroczyła 175 TWh, co oznacza, że był to najwyższy poziom w historii. Krajowe elektrownie wygenerowały o 1,6 TWh więcej niż w 2021 roku, co oznacza wzrost o 0,91%. Wynik ten jest jeszcze bardziej pozytywny biorąc pod uwagę, że został osiągnięty pomimo znaczącego spadku generacji w elektrowniach opalanych paliwami kopalnymi, które w 2022 r. dostarczyły o 7TWh mniej niż w poprzednim roku. Największy spadek odnotowały elektrownie oparte na węglu kamiennym (o ponad 5 TWh) oraz na gaz ziemny (o ponad 3 TWh). Jednocześnie, choć nieznacznie, bo o 2 TWh wzrosła generacja z węgla brunatnego. W tym samym okresie wzrosła produkcja energii z odnawialnych źródeł energii (9 TWh). W 2022 roku elektrownie fotowoltaiczne podwoiły swoją produkcję (o około 5 TWh) więcej niż rok wcześniej. Elektrownie wiatrowe dostarczyły o jedną czwartą więcej energii (4 TWh). Generacja w elektrowniach wodnych, na biomasę oraz biogazowniach nieznacznie spadła. W ciągu roku Polska zyskała niemal 6 GW nowych mocy w elektrowniach. Na koniec 2022 roku łączna moc zainstalowana elektrowni w Polsce wyniosła ok. 60 GW. Powyższe wyniki oznaczają, że po raz pierwszy od 2015 roku Polska wygenerowała nadwyżkę energii elektrycznej, która została mogła zostać sprzedana za granicę. Według wstępnych szacunków Polska sprzedała niemal o 2 TWh więcej niż zakupiła (import na poziomie 9,9 TWh oraz eksport w wysokości 11 TWh) . Powyższe dane potwierdzają rozwój OZE¹⁸.

Kolejnym z czynników wpływających na ograniczenie emisyjności gospodarki jest rozwój transportu intermodalnego oraz zero- i niskoemisyjnego, zarówno publicznego w miastach jak i dalekodystansowego, np. koleje. Rozwój transportu intermodalnego umożliwi stworzenie nowoczesnych łańcuchów transportowych łączących co najmniej dwa rodzaje transportu w jeden system. W 2020 r. nastąpił wzrost przeladunków w terminalach intermodalnych w porównaniu z 2019 r. o 5%. . W 2021 r. w Polsce w zlokalizowanych było 39 aktywnych terminali¹⁹: 4 obsługujące przesyłki morze-kolej, morze-droga (terminale morskie) oraz 35 obsługujących przesyłki kolej-droga (terminale lądowe).

Przykłady działań podjętych dotychczas w ramach wyzwania

E2.1.1. Linie kolejowe - Opracowano katalog inwestycji koniecznych do zrealizowania kamieni milowych, wskaźników oraz markerów klimatycznych KPO. Ze względu na brak decyzji Komisji Europejskiej co do wypłaty środków w okresie sprawozdawczym były prowadzone uzgodnienia z

¹⁸Na podstawie danych Polskich Sieci Elektroenergetycznych, Styczeń 2023.

¹⁹Transport intermodalny w Polsce w 2021 r., GUS, 29.08.2022 r.

MFIPR, MF, PFR dotyczące zabezpieczenia prefinansowania inwestycji. W niektórych przypadkach ogłoszono postępowania przetargowe dotyczące katalogu inwestycji PKP PLK w KPO.

E2.1.3. Transport intermodalny - Uchwałą nr 177/2022 Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 2022 r. przyjęty został dokument pn. „Kierunki Rozwoju Transportu Intermodalnego do 2030 r. z perspektywą do roku 2040 roku”. Obecnie trwa przygotowanie i uzgodnienie dokumentów do ogłoszenia konkursu dla projektów intermodalnych (w zakresie KPO i FEnIKS), w Ministerstwie Infrastruktury została utworzona jednostka dedykowana ds. transportu intermodalnego.

B2.2.1. Rozwój sieci przesyłowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna - W postępowaniu przetargowym na usługi migracji danych do Centralnego Systemu Informacji Rynku Energii (CSIRE) – umowa z wybranym Wykonawcą została zawarta 24.06.2022 r. Postępowanie przetargowe na budowę i wdrożenie CSIRE jest w trakcie realizacji.

B2.2.2. Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne - Wejście w życie nowelizacji ram prawnych dla wspólnot odnawialnych źródeł energii i biometanu, w tym nowelizacja ustawy o OZE (DGN). Część dot. prosumenta zbiorowego została już wdrożona w ramach inicjatywy poselskiej, ustawą z dnia 29.10.2021 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw.

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2023 r. - pierwszy kwartał 2024 r.)

Zrównoważony transport

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

E1.1 Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska (MKiŚ/MI).

Ogólny harmonogram: III kwartał 2020 r. – II kwartał 2026 r.

Celem reformy jest wprowadzenie uregulowań koniecznych do wdrażania nisko- i zeroemisyjnych rozwiązań w transporcie publicznym, określenia wymogów i priorytetów w tym zakresie, wobec taboru wykorzystywanego w przewozach użyteczności publicznej.

Wprowadzone zostanie obowiązkowe tworzenie stref czystego transportu w miastach o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., gdzie występuje przekroczenie szkodliwych substancji, oraz rozszerzona zostanie możliwość ich wprowadzenia na wszystkie obszary miejskie niezależnie od liczby mieszkańców. Wdrożenie reformy ma zapewnić usprawnienie transportu zbiorowego na obszarach miast, gdzie wprowadzono strefy czystego transportu.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Wsparcie rozwoju Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) i przyjęcie zachęt do wdrażania SUMP, udostępnianie wsparcia technicznego i finansowego wszystkim funkcjonalnym obszarom miejskim przez Ministerstwo Infrastruktury we współpracy z innymi zaangażowanymi resortami.

Ponadto do połowy 2023 r. przedłużono pilotaż prowadzony przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych we współpracy z MI i MFIPR w zakresie wsparcia doradczego JST w opracowaniu SUMP.

E1.1.2 Zeroemisyjny i niskoemisyjny transport zbiorowy (autobusy) (MI/MKiŚ)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2020 r. – I kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): MKiŚ 753,8 mln euro, MI 376,9 mln euro

Rozwój zeroemisyjnego transportu zbiorowego przyspieszy wraz z wymianą pojazdów we flotach publicznego i prywatnego transportu drogowego oraz z ustanowieniem stref czystego transportu

w miastach. Konieczna jest wymiana przez jednostki samorządu terytorialnego autobusów zasilanych silnikami diesla na nowoczesne autobusy zeroemisyjne. Równie istotną kwestią jest wprowadzanie zero- oraz niskoemisyjnych rozwiązań na obszarach podmiejskich i przewozach na trasach lokalnych, tam gdzie to jest uzasadnione zasięgiem zeroemisyjnego taboru. Przewiduje się, że w perspektywie do 2026 r. wzrośnie liczba wymienionego taboru autobusowego w miastach. Wprowadzenie powyższych rozwiązań skutkować będzie znaczną redukcją rocznej emisji CO₂.

Ustawa z dnia 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2269) nałożyła na zamawiających obowiązek zapewnienia minimalnych udziałów nisko- i zeroemisyjnych pojazdów drogowych kategorii M i N w udzielonych zamówieniach publicznych o wartości równej lub przekraczającej progi unijne dot. zakupu, leasingu, wynajmu lub dzierżawy z opcją zakupu pojazdów, świadczenia usług w zakresie drogowego publicznego transportu zbiorowego oraz świadczenia usług o wskazanych 8 kodach CPV.

Udział autobusów zaliczanych do kat. M3, klasy I i klasy A, wykorzystujących do napędu paliwa alternatywne, w całkowitej liczbie autobusów objętych udzielonymi zamówieniami, z zastrzeżeniem, że połowa tego udziału ma być osiągnięta przez autobusy zeroemisyjne, ma wynieść: co najmniej 32% w okresie do 31 grudnia 2025 r., co najmniej 46% w okresie od 1 stycznia 2026 r. do dnia 31 grudnia 2030 r.

Do końca stycznia każdego roku zamawiający zobowiązani zostali do przekazywania ministrowi właściwemu ds. transportu informacji za rok poprzedni o liczbie i kategoriach pojazdów objętych ww. zamówieniami, w tym o całkowitej liczbie pojazdów, jak i liczbie pojazdów nisko – i zeroemisyjnych. Minister właściwy ds. transportu będzie monitorował i przeprowadzał coroczną ocenę poziomu osiągnięcia minimalnych udziałów pojazdów nisko- i zeroemisyjnych w udzielonych ww. zamówieniach.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Pojazdy zeroemisyjne i niskoemisyjne: wybór beneficjentów.

E2.1. Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego (MI)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2020 r. – I kwartał 2023 r.

Wyzwaniem pozostaje dalsza poprawa jakości infrastruktury transportowej oraz zwiększenie wykorzystania kolei w przewozach towarowych (zmniejszenie udziału o blisko 10 pp. pomiędzy 2005 i 2018 r.) oraz przewozach pasażerskich. Celem reformy jest zwiększenie roli sektora kolejowego w systemie transportowym poprzez stymulowanie jego dalszego rozwoju, determinującego możliwość zwiększenia udziału w przewozach.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Ustanowienie systemu opłat za przejazd na nowych drogach. Długość nowych dróg podlegających systemowi opłat za przejazd, obejmujących zarówno autostrady, jak i drogi ekspresowe.

W I kw. 2023 r. podpisany zostanie dokument, w którym przedstawione zostaną wyniki badań stanu sieci kolejowej – ze szczególnym uwzględnieniem wąskich gardeł. Dodatkowo minister właściwy ds. transportu podejmie decyzję w sprawie priorytetów dotyczących usuwania wąskich gardeł, w celu doprowadzenia do zwiększenia przepustowości kolei oraz kontekście zwiększenia atrakcyjności prowadzenia transportu intermodalnego

E2.1.2 Pasażerski tabor kolejowy (MI)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity: (RRF/KPO – część grantowa): 964,8 mln euro

W odniesieniu do wykorzystywanego w Polsce taboru należy wskazać, że średni wiek pasażerskiego taboru kolejowego wykorzystywanego przez krajowych przewoźników przekracza 30 lat. Podejmowanie skutecznych działań w zakresie odnowy taboru i zwiększenia udziału pojazdów wykorzystujących nowoczesne rozwiązania techniczne, w szczególności w odniesieniu do efektywności energetycznej i wpływu na środowisko, jest niezbędne dla zachęcenia społeczeństwa do zmiany nawyków transportowych i zwiększenia udziału transportu zbiorowego w pracy przewozowej. Działania w tym zakresie są istotne zwłaszcza w miejskich obszarach funkcjonalnych (ze względu na kwestie kongestii i emisji zanieczyszczeń). Celem jest odnowa pasażerskiego taboru kolejowego i zwiększenie komfortu oraz poprawa efektywności kolei.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: Podpisanie umów dotyczących pasażerskiego taboru kolejowego. Projekty zostaną wybrane na podstawie konkurencyjnego i otwartego zaproszenia do składania wniosków. Po przeprowadzeniu konkursu z wybranymi beneficjentami podpisane zostaną umowy na dostawę 70 jednostek zeroemisyjnego/elektrycznego taboru. Dodatkowo 38 jednostek taboru elektrycznego będzie przedmiotem umowy z PKP IC – operatorem pociągów dalekobieżnych.

E2.1.3 Projekty intermodalne (MI)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity: (RRF/KPO – część grantowa): 175 mln euro

Celem inwestycji jest poprawa efektywności usług transportu intermodalnego co pozwoli na dalsze zwiększanie udziału tego typu transportu w przewozach towarowych. Nastąpi to poprzez unowocześnienie infrastruktury terminalowej oraz zakup specjalistycznego taboru dedykowanego do wykonywania przewozów intermodalnych. Realizacja inwestycji zapewni wzrost niezawodności i podniesienie parametrów technicznych infrastruktury intermodalnej oraz, ogólnodostępnej infrastruktury kolejowej prowadzącej do terminali intermodalnych. Przyczyni się to w efekcie do podniesienia jakości obsługi połączeń intermodalnych (realizowanych przy wykorzystaniu specjalistycznego taboru). Efektem wspieranych projektów będzie co najmniej 5% wzrost zdolności przeładunkowych terminali, które otrzymały dofinansowanie z KPO pomiędzy 2020 r. a połową 2026 r.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Podpisanie zamówień na projekty dotyczące transportu intermodalnego. Projekty zostaną wybrane na podstawie konkurencyjnego i otwartego zaproszenia do składania wniosków. Po zaproszeniu z wybranymi beneficjentami zostaną podpisane umowy na wsparcie 10 terminali intermodalnych i dostawę 250 jednostek taboru kolejowego opracowanych zgodnie m. in. z zasadą „nie czyni poważnych szkód” służącą ochronie środowiska.

E2.2.1 Inwestycje w zakresie bezpieczeństwa transportu (MI)

Ogólny harmonogram: IV kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity: (RRF/KPO – część grantowa): 700 mln euro

Celem inwestycji jest zwiększenie poziomu bezpieczeństwa ruchu, w szczególności jego niechronionych uczestników, jak również eliminacja ruchu tranzytowego z obszarów o zwartej zabudowie mieszkaniowej (obwodnice dróg na drogach krajowych). Efektem podejmowanych działań będzie poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez likwidację miejsc niebezpiecznych na sieci drogowej i zmniejszenie ryzyka wypadków.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Ukończone przebudowy 125 miejsc niebezpiecznych oraz budowa 10 km. obwodnic miejscowości.

E2.2.2 Cyfryzacja transportu (MI)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity: (RRF/KPO – część grantowa): 341 mln euro

Celem inwestycji jest unowocześnienie systemu transportowego i wdrożenia cyfrowych rozwiązań poprawiających efektywność wykorzystania infrastruktury transportowej. Inwestycje obejmują wdrażanie nowoczesnych systemów zarządzania systemami transportowymi.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2024 r.: Instalacja Systemu Dynamicznej Informacji Pasażerskiej (SDIP) w 10 lokalizacjach dostarczających pasażerom informacji o ruchu kolejowym w czasie rzeczywistym, 15 lokalizacji automatycznego sterowania umożliwiających zarządzanie poszczególnymi obszarami kolejowymi z lokalnych centrów zarządzania ruchem, 30 przejazdów kolejowych w zakresie instalacji automatycznych sterowanych urządzeń zabezpieczających.

Czysta energia i ograniczenie zależności od paliw kopalnych

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

B1.1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna MKiŚ/MRiT

Ogólny harmonogram: I kwartał 2020 r. – II kwartał 2026 r.

Celem reformy jest poprawa jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz bardziej racjonalne wykorzystanie energii dzięki poprawie efektywności energetycznej wybranych sektorów gospodarki i zastosowaniu niskoemisyjnych źródeł energii. Przyspieszenie procesu mającego na celu eliminację głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza przyczyniających się do występowania tzw. zjawiska niskiej emisji.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Przyjęcie zaktualizowanego Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”, przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w tym przepisów dotyczących wsparcia ukierunkowanego na :

- a) gospodarstwa domowe o wyższych dochodach, szczególnie z udziałem sektora bankowego udzielającego pożyczek połączonych z dotacjami;
- b) gospodarstwa domowe o niskich dochodach;
- c) gospodarstwa domowe o najniższych dochodach.

III kwartał 2023 r.: Wejście w życie rozporządzenia w sprawie norm jakości dla paliw stałych z biomasy. Wprowadzi ono zakaz stosowania wprowadzających w błąd oznaczeń przez producentów paliw stałych z biomasy.

B1.1.2 Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych

Ogólny harmonogram: II kwartał 2020 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity: (RRF/KPO – część grantowa): MKiŚ 3 100 mln euro, MRiT 100 mln euro

Budynki odpowiadają nawet za 40% zużycia całkowicie wytwarzanej energii w UE – mają również największy wpływ na powstanie na przeważających obszarach Polski przekroczeń norm jakości powietrza, które przy występowaniu niekorzystnych warunków meteorologicznych mogą powodować

powstawanie zjawiska „niskiej emisji”. Szacuje się, że liczba domów jednorodzinnych ogrzewanych paliwami stałymi w Polsce wynosi około 3,5 mln. Wyzwaniem jest zwiększenie wolumenu i tempa inwestycji służących poprawie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych (z uwzględnieniem wymiany wyeksploatowanych źródeł ciepła) oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii). Zmniejszenie negatywnego wpływu, jakie gospodarstwa domowe wywierają na środowisko, w tym zwłaszcza na stan powietrza, poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków jedno- i wielorodzinnych i upowszechnianie niskoemisyjnych źródeł energii.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: Wymiana 250 tys. źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych.

III kwartał 2023 r.: Termomodernizacja i instalacja odnawialnych źródeł energii w 244 952 budynkach mieszkalnych (budynki jedno- i wielorodzinne).

B2.1 Poprawa warunków dla rozwoju i technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych (MKiŚ)

Ogólny harmonogram: I kw. 2021 r. – IV kw. 2023 r.

Plan stopniowego zastępowania węgla - udział węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej spada, w 2019 r. wyniósł ok. 72% - innymi źródłami energii wiąże się z potrzebą dostosowania już istniejących przepisów oraz przygotowania nowych, umożliwiających szersze włączanie odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru i innych paliw alternatywnych do systemu. Rozwój rynku odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru i innych paliw alternatywnych oraz ich wykorzystania na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Wejście w życie ustawy ustanawiającej projekt infrastruktury wodorowej i rynków wodoru ukierunkowany na wspieranie wprowadzania do obrotu odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru, integrację produkcji wodoru z innymi rynkami energii, a także istniejącą i specjalną infrastrukturę, mającą na celu stworzenie przewidywalności regulacyjnej dla inwestorów oraz wspieranie rozpowszechniania odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru.

B2.1.1. Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru (MKiŚ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r

Koszt całkowity: (RRF/KPO – część grantowa): 800 mln euro

Zapewnienie wzrostu wykorzystania paliw alternatywnych, w szczególności w zakresie wytwarzania, magazynowania, dystrybucji i wykorzystania odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru. Roczna produkcja wodoru w Polsce wynosiła w 2020 r. około 1 miliona ton. Całość produkcji stanowił jednak wodór wytwarzany z paliw kopalnych, a instalacje do produkcji wodoru niskoemisyjnego – w tym odnawialnego – miały jedynie charakter pilotażowy. Szansą na zmianę tego stanu rzeczy jest rozwój instalacji do produkcji odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru i infrastruktury towarzyszącej oraz służącej nowym końcowym zastosowaniom wspierającym odporność systemu energetycznego i transformację w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Celem inwestycji jest stworzenie polskiej gałęzi gospodarki wodorowej oraz wzrost wykorzystania odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: Wydanie 10 decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla stacji tankowania wodoru.

B2.2. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii (MKiŚ/MRiT)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Celem reformy jest poprawa otoczenia regulacyjnego w zakresie energetyki rozproszonej i prosumenckiej, rozwój łańcucha dostaw dla morskiej energetyki wiatrowej, wzrost mocy zainstalowanej odnawialnych źródeł energii, a także wzrost udziału energii pochodzącej z OZE w miksie energetycznym. Działania w ramach reformy to m. in.:

- nowelizacja ustawy o OZE w zakresie regulacji dotyczących prosumenta zbiorowego i wirtualnego oraz klastrów energii;
- nowelizacja ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, w celu ułatwienia realizacji inwestycji w zakresie lądowych elektrowni wiatrowych w gminach, które wyrażają wolę lokowania takiej infrastruktury (oddając władzom gmin większą władzę w zakresie określania lokalizacji poszczególnych inwestycji w postaci farm);
- wdrożenie do krajowych ram prawnych rozwiązań wspierających obecnie istniejące (m.in. planowana reforma klastrów energii i spółdzielni energetycznych) oraz nowe modele społeczności energetycznych (w ramach wdrożenia dyrektywy RED II).

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Wejście w życie zmian ram prawnych dla społeczności energetycznych oraz ram prawnych dla biometanu.

IV kwartał 2023 r.: Całkowita moc zainstalowana (w GW) lądowych instalacji wiatrowych (11,2) i fotowoltaicznych (18).

Główne reformy i inwestycje – część pożyczkowa

B2.3 Wsparcie inwestycji morskich farm wiatrowych (MKiŚ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – IV kwartał 2025 r.

Celem reformy jest stworzenie ram prawnych do budowy i rozwoju morskiej energetyki wiatrowej. Konieczne jest także stworzenie jednolitych wymagań technicznych dla urządzeń służących do wyprowadzenia mocy z morskiej farmy wiatrowej oraz dla elementów stacji elektroenergetycznych zlokalizowanych na morzu w celu zapewnienia bezpieczeństwa konstrukcji oraz użytkowania tych urządzeń.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r.: Wejście w życie zmienionego rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu energetycznego, którego skutkiem będzie zmiana krajowych przepisów dotyczących bilansowania w celu zmniejszenia w jak największym stopniu wpływu ograniczeń alokacji.

B2.3.1 Budowa morskich farm wiatrowych (MAP)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – zwrotna część pożyczkowa): 3 250 mln euro

Celem inwestycji jest zapewnienie większego udziału w miksie energetycznym Polski niskoemisyjnych źródeł wytwarzania energii, pochodzącej z morskich farm wiatrowych. Pozwoli to na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO₂ do atmosfery przy produkcji energii. W ramach inwestycji wsparcie uzyskają przedsięwzięcia związane z budową morskich farm wiatrowych, ze względu na strategiczny charakter morskiej energetyki wiatrowej w przyszłym miksie energetycznym Polski (ok. 8-11 GW w 2040 r.). Wsparcie obejmie budowę farm wiatrowych na morzu bez infrastruktury lądowej.

Ze względu na późny termin zatwierdzenia KPO przez Komisję Europejską, wstępny nabór fiszek na projekty morskich farm wiatrowych przesunięto z III na IV kwartał 2022 r.

W IV kw. 2022 r. przeprowadzono nabór fiszek projektowych na realizację morskich farm wiatrowych, dostępny dla wszystkich projektów uczestniczących w fazie I offshore wind. Realizacja kamienia milowego B7L "Konkurs na wybrane projekty morskich farm wiatrowych", polegająca na ogłoszeniu konkursu, ocenie fiszek projektowych dotyczących budowy morskich farm wiatrowych oraz publikacji Listy projektów indykatywnych, zostanie zrealizowana w I kw. 2023 r. Natomiast zakończenie całego procesu udzielenia wsparcia pożyczkowego z udziałem BGK planowane jest na przełomie II i III kw. 2023 r., w terminie umożliwiającym wysłanie do KE drugiego wniosku o płatność.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r. – ocena złożonych w IV kw. 2022 r. fiszek projektowych dotyczących budowy morskich farm wiatrowych oraz publikacja Listy projektów indykatywnych. Zawarcie umowy pomiędzy MAP i BGK o powierzeniu BGK zadań związanych z realizacją inwestycji B2.3.1 w formie wsparcia zwrotnego.

II/III kwartał 2023 r. – zawarcie umów o udzielenie wsparcia pożyczkowego pomiędzy BGK i odbiorcami wsparcia.

I kwartał 2024 r. – obsługa i rozliczanie pożyczki udzielonej przez BGK. Realizacja przedsięwzięcia inwestycyjnego. Działania związane z monitoringiem i kontrolą realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych.

B3.4. Ramowe warunki dla inwestycji w zieloną transformację na obszarach miejskich (MFIPR)

Ogólny harmonogram: IV kwartał 2020 r. – IV kwartał 2023 r.

Celem reformy jest przygotowanie i wdrożenie skutecznych rozwiązań prawnych oraz organizacyjno-instytucjonalnych mających na celu przyspieszenie procesu zielonej transformacji miast w Polsce. Reforma umożliwi efektywne wykorzystanie środków z KPO przeznaczonych na inwestycje w obszarze zielonej transformacji miast jak i stworzy ramy dla koordynacji innych działań inwestycyjnych z różnych instrumentów krajowych i UE. Zapewni lepsze uwzględnienie aspektów zrównoważonego rozwoju w procedurach planowania przestrzeni miejskiej. Zapewni odpowiednie konsultacje z zainteresowanymi stronami w ramach tych procedur.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: Planowany termin uruchomienia naboru w inwestycji B3.4.1 **Inwestycje na rzecz zielonej transformacji miast realizowanej w ramach reformy B3.4.**

IV kwartał 2023 r.: Wejście w życie ustawy o zrównoważonym rozwoju obszarów miejskich.

B1.2.1 Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych (MAP)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO) – 300 mln euro

Celem inwestycji jest ograniczenie konsumpcji energii końcowej oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez zwiększanie efektywności energetycznej procesów przemysłowo-produkcyjnych przedsiębiorstw, obniżenie emisyjności przedsiębiorstw przemysłowych, w tym, przedsiębiorstw sektora energetycznego, wzrost udziału niskoemisyjnych źródeł wytwarzania energii w przedsiębiorstwach poprzez inwestycje w OZE oraz niskoemisyjne i wydajne wykorzystanie wytworzonej energii. W ramach inwestycji wspierane będą przedsięwzięcia spełniające kryteria określone analizie DNSH, m.in.:

- budowy magazynów energii w przedsiębiorstwach w powiązaniu z wytwarzaniem energii ze źródeł odnawialnych;
- budowy/modernizacji własnych (wewnętrznych) niskoemisyjnych źródeł energii, z uwzględnieniem kogeneracji;
- termomodernizacji budynków i obiektów wykorzystywanych w procesach przemysłowych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

IV kwartał 2023 r. – podpisanie 43 umów o objęcie wsparciem w zakresie efektywności energetycznej i OZE w przedsiębiorstwach.

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Zrównoważony transport

Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap I. 2020–2023 (MFiPR)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2020 r. – IV kwartał 2023 r.

Koszt całkowity: 9 230 mln zł (12 828 mln zł z uwzględnieniem środków UE i środków pochodzących z finansowania komercyjnego).

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: 6 995 mln zł (rozumiane jako dokapitalizowanie spółki zgodnie z Programem).

Źródło finansowania: środki Skarbu Państwa przeznaczone na podwyższenie kapitału zakładowego CPK Sp. z o.o., zabezpieczone w Programie Wieloletnim, oraz środki z dotacji unijnych, w tym z KPO, CEF 2014-2020 i CEF 2021-2027, środki z Funduszy Spójności, programu FEnIKS oraz finansowanie komercyjne.

Cel reformy/inwestycji: Zakres rzeczowy programu obejmuje przede wszystkim budowę portu lotniczego wraz ze zintegrowaną z nim stacją i dworcem kolejowym i tzw. *airport city* oraz tzw. kolejowe inwestycje towarzyszące. Efektem inwestycji realizowanych w ramach Programu będzie ograniczenie wykluczenia komunikacyjnego w transporcie kolejowym i poprawa powiązań o zasięgu regionalnym. Większość planowanych linii zostanie zbudowana od podstaw, zatem ich konstrukcja będzie zgodna ze wszystkimi obowiązującymi wytycznymi dotyczącymi bezpieczeństwa, efektywności i wymogów środowiskowych. Na etapie prac przedprojektowych i projektowych, parametry nowej infrastruktury będą uwzględniały środki zapewniające jej odporność na zmiany klimatu.

Program jest zgodny z założeniami przyjętymi w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. oraz Koncepcji przygotowania i realizacji inwestycji Port Solidarność - Centralny Port Komunikacyjny dla Rzeczypospolitej Polskiej.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

Podprogram lotniskowy

I kwartał 2023 r.: Przygotowywana jest dokumentacja projektową, m.in. dla terminala pasażerskiego i dworca kolejowego, oraz w zakresie projektowania, m.in. dróg startowych, drogi kołowania, płyt postojowych wykonywane przez projektanta inżynierii lądowej. W pierwszym kwartale 2023 r. w ramach zespołu zintegrowanego do projektantów dołączą m.in. integrator systemów lotniskowych i projektanci infrastruktury wspomagającej (m.in. wieży kontroli ruchu lotniczego).

II kwartał 2023 r.: planowane jest uzyskanie decyzji środowiskowej dla lotniska wraz z węzłem kolejowo-drogowym. W Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie trwa procedura rozpatrywania wniosku o decyzję środowiskową. Rozpoczęte zostaną pierwsze przygotowawcze roboty budowlane – takie jak rozbiórki, wycinki, niwelacja terenu, budowa obiektów tymczasowych i inne prace niewymagające projektu architektoniczno-budowlanego.

III kwartał 2023 r.: Po zakończeniu procedury uzyskania decyzji środowiskowej dla lotniska planowane jest wystąpienie do wojewody mazowieckiego z wnioskiem o decyzję lokalizacyjną.

IV kwartał 2023 r.: planowane jest uzyskanie pozwolenia na budowę dla terminala, dworca kolejowego i pasażerskiego węzła przesiadkowego.

Podprogram kolejowy:

W 2023 r. priorytetem inwestycyjnym będzie odcinek Warszawa – Łódź (wraz z kolejowym węzłem CPK), a także jego przedłużenie na odcinku Łódź – Wrocław. Kontynuowane będą zaawansowane prace przy planowaniu i projektowaniu kolejowych „szprych” CPK. Na różnych etapach są studia techniczno-ekonomiczno-środowiskowe (STEŚ) dla ok. 1.500 km z ok. 1 900 km planowanych nowych tras kolejowych CPK.

I kwartał 2023 r. – IV kwartał 2024 r.: prowadzone będą prace projektowe, budowlane inne, np. związane z uzyskiwaniem decyzji środowiskowych w lokalizacjach poszczególnych projektów inwestycyjnych.

Zrównoważona mobilność miejska (działanie 3.1 Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (PARP/MFiPR)

Ogólny harmonogram: III kwartał 2023 r. – IV kwartał 2029 r.

Koszt całkowity: 2,2 mld zł

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: Brak. Wydatki rozpoczną się dopiero w 2024 r. ponieważ w 2023 r. planowany jest nabór wniosków.

Źródło finansowania: Środki UE, budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Cel działania: Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Inwestycja ma przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, hałasu i zwiększenia efektywności przemieszczania się w miastach i ich obszarach funkcjonalnych na terenie Polski Wschodniej. Działanie dotyczy inwestycji z zakresu ekologicznych, zintegrowanych systemów mobilności miejskiej. Wsparcie będzie udzielane na kompleksowe i zintegrowane projekty realizowane w miastach i ich obszarach funkcjonalnych na: zakup bezemisyjnego taboru tramwajowego, trolejbusowego lub autobusowego, budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury na potrzeby transportu miejskiego oraz digitalizacja systemu mobilności w miastach i ich obszarach funkcjonalnych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r. – rozpoczęcie naboru dla projektów wybieranych w trybie konkurencyjnym i niekonkurencyjnym;

I kwartał 2024 r. – rozpoczęcie podpisywanie umów o dofinansowanie.

Infrastruktura drogowa (działanie 4.1 Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej) (PARP/MFiPR)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2023 r. – IV kwartał 2029 r.

Koszt całkowity: 2,3 mld zł

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: 494,5 mln zł

Źródło finansowania: Środki UE, budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Cel działania: Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym poprzez poprawę dostępności drogowej Polski Wschodniej+, która zostanie osiągnięta poprzez poprawę powiązań sieci

dróg wojewódzkich z siecią TENT-T oraz ważnymi węzłami logistycznymi, jak również budowę i przebudowę obwodnic.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r. – rozpoczęcie naboru projektów;

IV kwartał 2023 r. / I kwartał 2024 r. – podpisanie umów o dofinansowanie.

Czysta energia i ograniczenie zależności od paliw kopalnych

Program Mój Prąd Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021 – 2023 (MKiŚ)

Ogólny harmonogram: 2021 – IV kwartał 2023

Koszt całkowity:

LP	RAZEM	Budżet programu (mln zł)	Wyplacono do końca 2022 (mln zł)	I kwartał 2023 (mln zł)	II kwartał 2023 (mln zł)	III kwartał 2023 (mln zł)	IV kwartał 2023 (mln zł)	Wyплаты w roku 2023 (mln zł)
		955,0	607,9	106,0	161,0	80,1	0,0	347,1
1	Program Mój Prąd Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021 – 2023 (III Nabór MP3) RACHUNEK EE I OZE a następnie refundacja środków z instrumentu REACT UE - POIiŚ 2014-2020	855,0	518,5	6,0	5,0	0,0		11,0
2	Program Mój Prąd Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021 – 2024 (czwarty nabór MP4) RACHUNEK EE I OZE a następnie refundacja środków z instrumentu REACT UE - POIiŚ 2014-2020		89,4	100,0	76,0	60,1		236,1
3	Program Mój Prąd Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021 – 2024 (piąty nabór MP5) RACHUNEK EE I OZE a następnie refundacja środków z POIiŚ 2014-2020 osi priorytetowa I, Działanie 1.1 poddziałanie 1.1.1.	100,0			80,0	20,0		100,0

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.: Budżet programu nabór III i IV: 855 mln zł. Przewidywany budżet programu dla naboru V: 100 mln zł

Zasady naboru V, w tym budżet programu, nie zostały jeszcze zatwierdzone, co może mieć wpływ na wysokość budżetu.

Źródło finansowania:

Program Mój Prąd Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021 – 2023, nabór III i IV: RACHUNEK EE I OZE a następnie refundacja środków z instrumentu REACT UE - POIiŚ 2014-2020

Program Mój Prąd Część 1) Program Mój Prąd na lata 2021 – 2023, nabór V: RACHUNEK EE I OZE a następnie refundacja środków z POIiŚ 2014-2020 osi priorytetowa I, Działanie 1.1 poddziałanie 1.1.1.

Cel reformy/inwestycji: Wspieranie inwestycji dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł wraz z podłączeniem tych źródeł do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej. Zakładane efekty programu to:

- zmniejszenie emisji CO2 w ilości 958 816 Mg;
- dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych w ilości 1264 MW.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: ocena wniosków w ramach III naboru (wydatkowanie środków do 30.06.2023); zakończenie IV naboru wniosków (31.03.2023 - z możliwością przedłużenia); uruchomienie V naboru wniosków.

II kwartał 2023 r.: ocena wniosków w naborze IV (wydatkowanie środków do 30.09.2023); kontynuacja IV (ewentualnie) i V naboru wniosków.

III kwartał 2023 r.: ocena wniosków w ramach V naboru (wydatkowanie środków do 31.12.2023).

Uniezależnienie się od węglowodorów kopalnych oraz rozwój niskoemisyjnych paliw transportowych – zmiana ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (MKiŚ)

Ogólny harmonogram: Wejście w życie z dniem 1 stycznia 2024 r. ustawy o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw.

Koszt całkowity: Działania podejmowane są zasadniczo przez podmioty zobowiązane do realizacji celów OZE w transporcie ze środków własnych, natomiast koszt przypisany do sektora finansów publicznych zgodnie z OSR projektu wynosi 4,5 mln zł w okresie 10 lat.

Źródło finansowania: Zgodnie z OSR finansowane w ramach limitu wydatków urzędów zwiększających zatrudnienie w celu realizacji zadań określonych w projekcie ustawy.

Cel reformy/inwestycji: Wdrożenie postanowień dyrektywy o odnawialnych źródłach energii (REDII) przez wprowadzenie zmian we wszystkich obszarach gospodarki, zwłaszcza zmiana struktury paliw transportowych. Polityka w tym obszarze i prezentowane propozycje polegają przede wszystkim na zwiększaniu udziału niskoemisyjnych paliw odnawialnych w paliwach zużywanych przez transport.

Realizacja projektu odbywać się będzie np. za pomocą biokomponentów pochodzących głównie z krajowej zrównoważonej produkcji rolnej, co będzie wzmacniać długofalowo ten sektor gospodarki. Projekt poprawi także pozycję Polski w zakresie rozwoju technologii dla elektro-mobilności (zielony transport drogowy i kolejowy), natomiast w zakresie gospodarki odpadami poprawi zagospodarowanie odpadów na cele paliwowe – paliwa zaawansowane.

Wynikowo projekt wpłynie na zazielenienie gospodarki, uniezależnienie się od węglowodorów kopalnych a także przyczyni do rozwoju niskoemisyjnych paliw transportowych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2024 r. - Nowelizacja ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (projekt UC 110).

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs.

Zrównoważenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
----------------------------	-----------	----------------	-----------------------------

Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji: <ul style="list-style-type: none"> – rozwój sektora odnawialnych źródeł energii – przyśpieszenie procesu zielonej transformacji miast w Polsce – ograniczenie konsumpcji energii końcowej oraz redukcja emisji gazów cieplarnianych 	Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji: n/d
--	--

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019			CSR 2/2019			CSR 3/2019		
CSR 1/2020			CSR 2/2020		CSR 3/2020		CSR 4/2020	
CSR1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022			

Wyzwanie: Poprawa opieki zdrowotnej. Zapewnienie wystarczających zasobów. Przyspieszenie wdrażania usług e-zdrowia.

1. Analiza sytuacji w obrębie wyzwania.

Wydatki bieżące na ochronę zdrowia w 2021 r. wyniosły 172,9 mld zł (co stanowi 6,6% PKB) i były wyższe niż w 2020 r. o ok. 21 mld zł.²⁰

Świadczenia zdrowotne nierefundowane stanowiły 20,1% wszystkich wydatków na opiekę zdrowotną, przy czym większość tych wydatków przeznaczono na leki apteczne. KE przewiduje, że wydatki publiczne na ochronę zdrowia wzrosną o 2,6 pp. PKB do 2070 r. (0,9 pp. w UE).

Ponadto KE zwróciła uwagę na niedofinansowanie i słaby rozwój opieki długoterminowej. Odsetek osób w wieku powyżej 65 lat posiadających potrzeby w zakresie opieki długoterminowej przekracza średnią UE, natomiast wydatki publiczne na opiekę długoterminową są niższe od średniej UE (0,8% w porównaniu z 1,7% w UE w 2019 r.). Dostęp do opieki i opieki długoterminowej różni się w zależności od regionu i istnieją znaczne niezaspokojone potrzeby w zakresie opieki.

W opinii KE potencjał systemu podstawowej opieki zdrowotnej pozostaje niewykorzystany, co sprawia, że wyższe szczeble systemu opieki zdrowotnej są nadmiernie obciążone. System podstawowej opieki zdrowotnej jest niedofinansowany, cierpi na niedobór pracowników medycznych, a jego usługi są przeciążone. Znaczne wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej mogłoby pomóc w budowaniu odporności systemu opieki zdrowotnej.

W opinii KE system opieki zdrowotnej boryka się z wyzwaniami dotyczącymi efektywności oraz dostępności zasobów i jednocześnie pozostaje nadmiernie skoncentrowany na leczeniu szpitalnym. Jednocześnie system szpitalny boryka się z szeregiem problemów, takich jak pogarszająca się sytuacja finansowa, niezapewnianie jakości i niewłaściwe zarządzanie. Jednocześnie system szpitalny boryka się z problemami chronicznego niedofinansowania i niesprawnych mechanizmów nadzoru, które wymagają kompleksowej reformy.

W świetle spodziewanego w średnim i długim okresie znacznego wzrostu wydatków na opiekę zdrowotną, który przełoży się na wzrost wydatków publicznych, szczególne znaczenie ma przesunięcie nacisku na podstawową opiekę zdrowotną i leczenie ambulatoryjne.

W latach 2020 – 2021 wzrosła w Polsce liczba lekarzy i pielęgniarek wynosząc w przypadku lekarzy 3,3 w r. 2020 i 3.4 na tysiąc mieszkańców w 2021 r., oraz w przypadku pielęgniarek 5,5 w 2020 r. i 5,7 na

²⁰ Wydatki na ochronę zdrowia w latach 2019-2021, GUS, 29.07.2022 r.

tysiąc mieszkańców w 2021 r.²¹ Powyższe dane wskazują na poprawę sytuacji Polski na przestrzeni ostatnich lat.

Ponadto KE podkreśliła, że średnie trwanie życia w Polsce jest niższe od unijnej średniej, a w 2020 r. dodatkowo spadło o 1,5 roku (drugi najwyższy spadek w UE) z powodu pandemii COVID-19. Zarówno liczba zgonów możliwych do uniknięcia dzięki profilaktyce, tj. śmiertelność, której można uniknąć głównie poprzez interwencje w zakresie zdrowia publicznego i profilaktyki pierwotnej, jak i liczba zgonów możliwych do uniknięcia dzięki interwencji medycznej były w 2019 r. znacznie wyższe niż średnia unijna (na dzień 17 kwietnia 2022 r. odnotowana przez Polskę łączna liczba zgonów związanych z COVID-19 wynosiła 3,06 na 1 000 mieszkańców, a łączna liczba potwierdzonych przypadków COVID-19 – 158 na 1 000 mieszkańców). Poprawa wskaźników zgonów możliwych do uniknięcia dzięki interwencji medycznej w ostatnim dziesięcioleciu co najmniej częściowo odzwierciedla inwestycje w opiekę kardiologiczną.

Przykłady działań podjętych dotychczas w ramach wyzwania

21 czerwca 2022 r. Rada Ministrów przyjęła w drodze uchwały nr 141/2022 Rządowy Plan Rozwoju Sektora Biomedycznego na lata 2022-2031.

Wprowadzono pakiet legislacyjny mający na celu poprawę atrakcyjności zawodów medycznych i warunków pracy pracowników medycznych, który **składa się z następujących projektów aktów prawnych:**

- zmiana rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (dotyczy przeniesienie części kompetencji z pielęgniarek na opiekunów medycznych) – weszła w życie 1 września 2021 r.;
- zmiana ustawy o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego niektórych pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych – ustawa z dnia 26 maja 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1352) – weszła w życie 29 czerwca 2022 r.;
- **rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalizacji w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia, które wprowadziło nową dziedzinę szkolenia specjalizacyjnego „chirurgiczna asysta lekarza” – weszło w życie 26 listopada 2021 r. Celem rozporządzenia jest odciążenie lekarzy poprzez uruchomienie specjalistycznych szkoleń z zakresu pomocy operacyjnej dla pielęgniarek i ratowników medycznych.**

29 czerwca 2022 r. wydane zostało zarządzenie nr 79/2022/DSOZ Prezesa NFZ o *wzmocnieniu podstawowej opieki zdrowotnej i opieki koordynowanej*. Powyższe zarządzenie stanowi element wzmocnienia roli POZ w systemie ochrony zdrowia.

1 października 2022 r. weszły w życie przepisy, które umożliwiły finansowanie świadczeń w ramach koordynowanej opieki zdrowotnej w POZ na terenie całego kraju. Dotyczy to podmiotów podstawowej opieki zdrowotnej, które przystąpiły do realizacji tych świadczeń.

Rozwiązania dotyczące opieki koordynowanej rozszerzone zostały ponadto zarządzeniem Prezesa NFZ nr 124/2022/DSOZ z 29 września 2022 r.

16 grudnia 2022 r. została podpisana przez Prezesa Rady Ministrów uchwała nr 251 Rady Ministrów w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą „System zachęt do podejmowania i kontynuowania studiów na wybranych kierunkach medycznych oraz podjęcia zatrudnienia w zawodzie na lata 2022–

---

²¹ Rocznik Statystyczny RP 2022 - przyjętą do przeliczeń liczbę ludności opracowano od 2020 r. (w przypadku wskaźników dynamiki — od 2021 r.) na bazie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Dane za 2020 r. zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

2026". Tym samym został zrealizowany kamień milowy inwestycji D2.1.1., dotyczącej modernizacji i doposażenia obiektów dydaktycznych w związku ze zwiększeniem limitów przyjęć na studia medyczne.

2. Reformy i inwestycje z KPO w obszarze wyzwania (2023 r. - pierwszy kwartał 2024 r.)

Zapewnienie wystarczających zasobów

Główne reformy i inwestycje – część grantowa

D1.1. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych (MZ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – I kwartał 2026 r.

Celem reformy jest zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych i rozwój e-zdrowia jako rezultat działań optymalizacyjnych podejmowanych w ramach całościowej reformy systemu ochrony zdrowia.

W ramach działań związanych z zapewnieniem pacjentom równego dostępu do wysokospecjalistycznych świadczeń, realizowane są m.in. reformy i reorganizacje oparte na 3 wymiarach:

1. reforma i restrukturyzacja sektora szpitalnictwa w Polsce;
2. reforma opieki onkologicznej i kardiologicznej w Polsce;
3. reorganizacja infrastruktury strategicznej w ochronie zdrowia i podmiotów leczniczych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II/III kwartał 2023 r.: wejście w życie ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitali.

I kwartał 2023 r.: wejście w życie ustawy o Krajowej Sieci Onkologicznej ustanawiającej zasady funkcjonowania sieci poprzez wprowadzenie nowej struktury i nowego modelu zarządzania opieką onkologiczną w Polsce,

I kwartał 2023 r.: wejście w życie ustawy o jakości w ochronie zdrowia i bezpieczeństwie pacjenta wraz z niezbędnymi przepisami wykonawczymi,

I kwartał 2024 r.: wejście w życie rozporządzenia w sprawie wykazu Wojewódzkich Ośrodków Monitorujących dla sieci onkologicznej;

I kwartał 2024 r.: wejście w życie ustawy o Krajowej Sieci Kardiologicznej ustanawiającej zasady funkcjonowania sieci poprzez wprowadzenie nowej struktury i nowego modelu zarządzania opieką kardiologiczną w Polsce.

D1.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych (MZ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 2 119 mln euro

Celem inwestycji jest poprawa efektywności funkcjonowania centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych, w tym podmiotów udzielających świadczeń w zakresie leczenia uzdrowiskowego, poprzez istotne polepszenie stanu posiadanej przez nie infrastruktury w obszarach priorytetowych, w szczególności w zakresie chorób zakaźnych, onkologii, kardiologii, psychiatrii, pediatrii i innych dziedzin medycyny związanych z leczeniem dzieci, geriatricznej, opieki długoterminowej, chorób układu oddechowego, rehabilitacji, a także anestezjologii i intensywnej terapii. Powyższe działanie to element szeroko zakrojonych zmian w ramach kompleksowej reformy systemu

zmierzającej w konsekwencji do zwiększenia efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia oraz poprawy dostępności i jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych ochrony zdrowia.

Wsparcie inwestycyjne kierowane będzie na:

- przebudowę, rozbudowę, modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych, w tym podmiotów realizujących świadczenia z zakresu leczenia uzdrowiskowego, zapewniającą bezpieczną obsługę pacjentów lub budowę nowej infrastruktury podmiotów leczniczych;
- doposażenie w nowoczesny sprzęt i aparaturę medyczną z uwagi na ciągły rozwój technologii medycznych oraz utrzymujący się deficyt zarówno w jakości, jak i liczbie wykorzystywanej aparatury specjalistycznej;
- wsparcie zmian jakościowych w funkcjonowaniu podmiotów leczniczych, w tym podmiotów realizujących świadczenia z zakresu leczenia uzdrowiskowego poprzez realizację niezbędnych działań infrastrukturalnych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II/III kwartał 2023 r.: wejście w życie aktu prawnego w sprawie wykazu dokładnych kryteriów kwalifikujących szpitale do poszczególnych kategorii, aby pomóc w określeniu potrzeb inwestycyjnych wynikających z reformy;

I kwartał 2023 r.: pierwszy nabór wniosków dla szpitali ubiegających się o dofinansowanie;

IV kwartał 2023 r.: podpisanie umów między szpitalami a Ministerstwem Zdrowia (lub inną instytucją wskazaną przez Ministerstwo) na zakup sprzętu medycznego lub udoskonalenie infrastruktury.

D1.1.2. Przyspieszenie procesów transformacji cyfrowej ochrony zdrowia poprzez dalszy rozwój usług cyfrowych w ochronie zdrowia (MZ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – I kwartał 2026 r.

Koszt całkowity: (RRF/KPO – część grantowa): 999,7 mln euro

Plany dalszego rozwoju usług cyfrowych w sektorze zdrowia obejmują dalsze rozwijanie funkcjonalności związanej z elektroniczną dokumentacją medyczną (EDM) oraz dodawanie kolejnych dokumentów w tym zakresie. Planowane do wdrożenia są również funkcjonalności dotyczące opieki koordynowanej, w tym Indywidualnego Planu Opieki Medycznej, a także wdrożenie *Patient summary*, będące swego rodzaju paszportem zdrowotnym pacjenta. Wdrożenie EDM w profilaktycznej opiece zdrowotnej nad uczniami przełoży się na zwiększenie efektywności i dynamiki wymiany informacji między uczestnikami procesu sprawowania opieki zdrowotnej nad uczniami.

W ramach Projektu Centralnej e-rejestracji (CeR) planuje się wprowadzić możliwość uzyskania terminu wizyty w dowolnej placówce na terenie kraju, w określonych przez klienta preferencjach. Dzięki wejściu w życie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 czerwca 2022 roku w sprawie programu pilotażowego w zakresie elektronicznej rejestracji centralnej na wybrane świadczenia opieki zdrowotnej z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, pacjenci będą mieli możliwość szybkiej rejestracji na wybrane świadczenia. Kontynuowane będą również prace projektowe nad elektroniczną kartą urodzenia oraz zgonu, systemem e-Krew oraz e-Transplant.

Celem inwestycji D1.1.2. jest kontynuacja procesu budowy systemu e-zdrowia w Polsce, który istotnie poprawi odporność systemu opieki zdrowotnej na przyszłe kryzysy poprzez zwiększenie udziału pacjentów w procesie leczenia oraz poszerzenie oferty publicznych usług cyfrowych oraz zdalnych sposobów udzielania świadczeń medycznych.

Do projektowanych w ramach inwestycji działań należą:

1. wdrożenie trzech centralnych usług cyfrowych: narzędzia wspomagającego analizę stanu zdrowia pacjenta, rozwój algorytmów sztucznej inteligencji - wsparcie procesu decyzyjnego lekarza, budowa centralnego repozytorium danych medycznych;
2. cyfryzacja dokumentacji medycznej i dalszy rozwój usługi jej wymiany – kluczowym elementem wsparcia w zakresie jakości i efektywności systemu opieki zdrowotnej jest wdrożenie e-dokumentacji medycznej, zarówno na poziomie rozwiązań centralnych, jak i dostosowanie podmiotów leczniczych do wdrożenia w praktyce elektronicznej dokumentacji medycznej; utworzone Centrum Cyfryzacji Dokumentacji Medycznej;
3. wzmocnienie cyberbezpieczeństwa w ochronie zdrowia – istotny element wzmocnienia odporności sektora ochrony zdrowia, szczególnie w kontekście wzmożonej liczby incydentów bezpieczeństwa notowanych w okresie pandemii COVID-19. Działanie w ramach reformy będzie miało na celu wzmocnienie zasobów informatycznych Centrum e-Zdrowia i dostosowanie ich do rosnących potrzeb w zakresie cyberbezpieczeństwa m.in. poprzez: wdrożenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem, rozbudowę systemów bezpieczeństwa, wdrożenie programu bezpieczeństwa prac projektowo-rozwojowych w obszarze systemów IT, budowę Centrum Operacji Bezpieczeństwa w CeZ.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

Działania mające na celu rozpoczęcie wdrażania projektów w ramach inwestycji D.1.1.2 KPO (uwarunkowane uruchomieniem KPO):

- wdrożenie centralnych usług cyfrowych – działania przewidziane do realizacji w perspektywie kilkuletniej do 2026 r.;
- cyfryzacja dokumentacji medycznej i dalszy rozwój usługi jej wymiany – działania przewidziane do realizacji w perspektywie kilkuletniej do 2026 r.;
- wzmocnienie cyberbezpieczeństwa w ochronie zdrowia (wdrożenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem, rozbudowa systemów bezpieczeństwa, wdrożenie programu bezpieczeństwa prac projektowo-rozwojowych w obszarze systemów IT, budowa Centrum Operacji Bezpieczeństwa w CeZ) – działania przewidziane do realizacji w perspektywie kilkuletniej do 2026 r.

D3.1. Zwiększenie efektywności i jakości systemu opieki zdrowotnej przez wzmocnienie zaplecza naukowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu (MZ)

Ogólny harmonogram: II kwartał 2021 r. – IV kwartał 2022 r.

Celem reformy jest utworzenie odpowiedniego zaplecza naukowego, w tym infrastrukturalnego, dzięki któremu możliwe będzie zwiększenie potencjału badawczego polskich jednostek naukowych oraz przedsiębiorstw prowadzących badania w obszarze zdrowia.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez:

- opracowanie i wdrożenie nowych regulacji prawnych w obszarze badań klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi prowadzących do zwiększenia atrakcyjności prowadzenia badań klinicznych w Polsce;
- opracowanie i wdrożenie dokumentu strategicznego pn. *Rządowy Plan Rozwoju Sektora Biomedycznego na lata 2022-2031*, którego przedmiotem będzie szczegółowa analiza polskiego sektora biomedycznego identyfikująca zarówno bariery rozwoju polskiego sektora biomedycznego, jak i jego potrzeby. Realizacja zidentyfikowanych potrzeb stanowić będzie niezbędny krok w rozwoju działalności oraz transferze technologii sektora biomedycznego.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: wejście w życie ustawy o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi.

D3.1.1. Inwestycje w utworzenie specjalistycznych centrów badawczych i analitycznych na potrzeby nauk medycznych (MZ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część grantowa): 273 mln euro

Celem inwestycji jest stworzenie odpowiedniego zaplecza naukowego, w tym infrastrukturalnego, dzięki któremu możliwy będzie rozwój badań w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Ponadto usprawnienie i koordynacja przepływu informacji w różnych obszarach systemu ochrony zdrowia, w tym naukowym.

W ramach tej inwestycji realizowane będą zapisy Rządowego *Planu Rozwoju Sektora Biomedycznego* na lata 2022-2031 w następujących obszarach:

- system zarządzania,
- innowacyjne terapie i leki przyszłości,
- wyroby medyczne i zdrowie cyfrowe,
- rozwój potencjału sektora biomedycznego.

Środki alokowane w ramach konkursów będą przeznaczone na prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w tym na poszukiwanie innowacji.

Z kolei utworzenie nowoczesnego Centrum Badawczo-Analitycznego zapewni zasoby umożliwiające zarządzanie zdrowiem społeczeństwa w oparciu o racjonalne przesłanki wynikające zarówno z badań naukowych, jak i wiedzy eksperckiej w obszarze zdrowia publicznego.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

W ramach realizacji zapisów Rządowego Planu Rozwoju Sektora Biomedycznego na lata 2022-2031:

II kwartał 2023 r.: uruchomienie elektronicznej Platformy Komunikacyjnej Polskiej Sieci Badań Klinicznych;

Główne reformy i inwestycje – część pożyczkowa

D1.2. Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości usług opieki długoterminowej świadczeniodawców opieki zdrowotnej na poziomie powiatowym (MZ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – III kwartał 2022 r.

Celem reformy jest zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych opieki długoterminowej i geriatrycznej poprzez tworzenie nowych miejsc opieki. Pierwszym etapem projektu będzie przegląd opieki długoterminowej oraz analiza możliwości tworzenia oddziałów/centrów opieki długoterminowej i geriatrycznej w szpitalach powiatowych w Polsce.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: publikacja dokumentu wydanego na podstawie aktu prawnego dotyczącego wsparcia tworzenia w szpitalach powiatowych oddziałów/ośrodków opieki długoterminowej i geriatrycznej w oparciu o wyniki przeglądu (kamień milowy D2L część 2).

D1.2.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym

Inwestycja ma na celu wsparcie niezbędnych prac budowlanych lub remontowych oraz zakup sprzętu dla szpitali powiatowych tworzących w ramach planów przekształceń jednostki lub ośrodki opieki długoterminowej i geriatrycznej .

Opracowany zostanie wykaz szpitali powiatowych wybranych do uzyskania dodatkowego wsparcia na utworzenie łóżek opieki długoterminowej i geriatrycznej. Wybór będzie się opierał na zestawie jasnych i przejrzystych kryteriów, obejmujących lokalne uwarunkowania: trendów demograficznych, gęstości zaludnienia, potrzeb w zakresie opieki długoterminowej, stanu nasycenia usługami opieki długoterminowej/geriatrycznej, jakości opieki medycznej, zgodności z planami restrukturyzacji danego szpitala.

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2026 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – część pożyczkowa): 150 mln euro

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: lista szpitali powiatowych wybranych do dodatkowego wsparcia tworzenia łóżek długoterminowych i geriatrycznych na podstawie określonych kryteriów wyboru;

IV kwartał 2023 r. podpisane umowy pomiędzy 50 szpitalami powiatowymi a Ministerstwem Zdrowia (lub inną instytucją wskazaną przez Ministerstwo) na wsparcie inwestycyjne w tworzeniu miejsc opieki długoterminowej i geriatrycznej.

D3.2. Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora leków i wyrobów medycznych (MRiT)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 r. – II kwartał 2023 r.

Celem reformy jest poprawa bezpieczeństwa lekowego obywateli, wzrost dostępności leków oraz przeciwdziałanie niedoborom poprzez zapewnienie (przynajmniej częściowej) samowystarczalności Polski, zwiększającej strategiczne bezpieczeństwo państwa.

Ramy regulacyjne, ułatwiające przyciąganie i zwiększanie produkcji leków i aktywnych składników farmaceutycznych (Active Pharmaceutical Ingredient-API) w Polsce, przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa dostaw leków do Polski.

Wejdzie w życie ustawa, która będzie zawierać:

- wzmocnienie ram analitycznych do identyfikacji luk i podatności dostaw krytycznych API w Polsce, w tym prace zespołu zadaniowego API;
- upoważnienie odpowiedniego ministerstwa do przyjęcia w drodze rozporządzenia wykazu kluczowych API (w tym stosowanych w lekach zastrzeżonych, biopodobnych i generycznych), które mają zostać opracowane;
- ramy wprowadzające zachęty dla przedsiębiorców wytwarzających produkty lecznicze w Polsce. Te zachęty i wszelkie udzielane wsparcie opierają się na jasnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriach.

Działanie się do realizacji Strategii Farmaceutycznej dla Europy, w szczególności w zakresie zwiększenia autonomii strategicznej w zakresie dostępności leków w UE.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

II kwartał 2023 r.: wejście w życie aktu prawnego w sprawie zapewnienia bezpieczeństwa dostaw leków, w tym rozwiązania problemu niedoborów leków i najważniejszych słabych punktów w łańcuchach dostaw.

D3.2.1. Rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych – inwestycje związane z produkcją w Polsce API (MRiT)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2022 r. – IV kwartał 2023 r.

Koszt całkowity (RRF/KPO – zwrotna część pożyczkowa): 139,5 mln euro

Celem inwestycji jest wsparcie projektów w dziedzinie opracowywania API. Wsparcie przyczyni się do rozwoju linii produkcyjnych API (w tym oryginalnych, biopodobnych i generycznych API) oraz powiązanych wyrobów medycznych, w tym za sprawą budowy/rozbudowy niezbędnej infrastruktury. W tym celu planowane jest wsparcie co najmniej 11 krytycznych API.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

III kwartał 2023 r.: Wybór projektów prac produkcyjnych API do wsparcia.

IV kwartał 2023 r.: wsparcie 11 projektów dotyczących krytycznych API.

3. Charakterystyka reform i inwestycji w obszarze wyzwania realizowanych poza KPO

Udostępnienie e-usług w obszarze systemu ochrony zdrowia

Ogólny harmonogram: I kwartał 2021 – I kwartał 2023

Koszt całkowity:

- e-Karta Zgonu oraz e-Karta Urodzeń (w tym z adnotacją o martwym urodzeniu) - ok. 30,1 mln zł (lata 2021-2023),
- Centralna e-rejestracja - ok. 945 mln zł (lata 2022-2033),
- e-Krew – budżet Projektu: 92,8 mln zł (2018-06-01 do 2023-12-31),
- e-Transplant – szacowany budżet Projektu: ok. 61 mln zł (2017 do 2023)

Wydatki planowane do poniesienia w 2023 r.:

1. **e-Karta Zgonu oraz e-Karta Urodzeń (w tym z adnotacją o martwym urodzeniu)** - ok. 2,2 mln zł wraz z kosztami utrzymania;
2. **Centralna e-rejestracja** - ok. 123 mln zł wraz z kosztami utrzymania;
3. **e-Krew** -ok. 29,7 mln zł (wartość projektu tylko dla CeZ , IHiT, RCKiK (bez NCK));
4. **e-Transplant** - ok. 22,9 mln zł.

Źródło finansowania:

1. **eKarta Zgonu** - budżet państwa (część 46 - Zdrowie);
2. **Centralna e-rejestracja** - finansowanie z części 46-Zdrowie oraz z rezerwy celowej poz. 68 Środki na zadania w obszarze zdrowia;
3. **e-Krew** - projekt współfinansowany ze środków europejskich, z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020;
4. **e-Transplant** - budżet państwa (część 46 - Zdrowie), Program wieloletni pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Medycyny Transplantacyjnej.

Cel działania: Wprowadzone rozwiązania zautomatyzują przekazywanie danych do rejestrów państwowych i innych instytucji publicznych. System e-zdrowie (P1) będzie komunikował się na bieżąco z Systemami KPRM, USC, SRP, SEPIS, czy GUS, co znacznie przyspieszy i ułatwi obsługę procesów biznesowych po stronie ww. instytucji, co przełoży się na sprawniejsze obsłużenie potrzeb obywateli. System e-zdrowie (P1) będzie jedynym miejscem, w którym gromadzone będą Karty zgonu oraz Karty urodzeń (w tym z adnotacją o martwym urodzeniu).

Celem **centralnej e-rejestracji** jest dostarczenie nowoczesnego rozwiązania m.in. pozwalającego pacjentom w prosty, szybki i wygodny sposób wyszukać wolny termin świadczenia, zapisać się, a w razie potrzeby zmienić termin lub odwołać wizytę; placówkom medycznym zoptymalizować pracę

personelu rejestracji i zrealizować obowiązek ustawowy (usługa e-rejestracji); zrealizować świadczenie w formie teleporady, w oparciu o bezpłatne, nowoczesne i bezpieczne narzędzie.

Wprowadzenie nowego, centralnego modelu kolejgowania pacjentów na świadczenia zdrowotne; obejmuje m.in.: udostępnianie przez usługodawców harmonogramów przyjęć w systemie P1; prowadzenie centralnych wykazów oczekujących w systemie P1; wprowadzenie centralnych zgłoszeń na świadczenie.

System e-Krew jest to projekt budowy rozwiązania informatycznego realizowany przez Centrum e-Zdrowia, odpowiadający na potrzeby:

- dawców i kandydatów na dawców krwi;
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą, które wykorzystują krew i jej składniki w celach leczniczych;
- Centrów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, które bezpośrednio realizują działania związane z publiczną służbą krwi – pobranie, badanie, preparatyka oraz dystrybucja krwi i jej składników;
- instytucji nadzorujących system publicznej służby krwi: Ministerstwa Zdrowia, Narodowego Centrum Krwi, Instytutu Hematologii i Transfuzjologii.

Wdrożenie systemu e-Krew wpłynie na poprawę jakości usług medycznych świadczonych dla społeczeństwa dzięki m. in. usprawnieniu wymiany danych pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w procesie pobierania krwi i stosowania jej w leczeniu oraz skutecznemu zarządzaniu uzyskiwanymi i wykorzystywanymi danymi; profilowaniu informacji, wydawaniu elektronicznych zaświadczeń dla ZUS, pracodawcy, etc.

Wdrożenie **systemu e-Transplant** ma usprawnić wszystkie postępowania związane z medycyną transplantacyjną komórek, tkanek i narządów w skali całego kraju, a także rozwój przeszczepień krzyżowych i łańcuchowych.

Dzięki systemowi Poltransplant będą gromadzone dane i centralne rejestry na temat żywych dawców, informacje o przeszczepieniach narządów i tkanek, dawcach szpiku i krwi pępowinowej, a także osób czekających na przeszczepienie.

System e-Transplant poprawi jakość leczenia u osób wymagających tego typu operacji poprzez np. prowadzenie ustawowych rejestrów transplantacyjnych w postaci elektronicznej czy informatyzację procesów biznesowych realizowanych na potrzeby wszystkich czynności transplantacyjnych.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I kwartał 2023 r.: planowane ogólnopolskie wdrożenie centralnej e-rejestracji (poszerzenie o kolejne placówki medyczne i kolejne zakresy świadczeń w zależności od decyzji MZ); – tzw. projekt ustawy o centralnej e-rejestracji (projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw);

II kwartał 2023 r.: pełne udostępnienie funkcjonalności realizowanych w ramach projektu e-Karta Zgonu oraz e-Karta Urodzeń (w tym z adnotacją o martwym urodzeniu); - projekt ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych oraz projekt ustawy - przepisy wprowadzające ustawę o cmentarzach i chowaniu zmarłych;

II kwartał 2023 r.: gotowość systemu e-Transplant do wdrożenia; - projekt ustawy o zmianie ustawy o systemie informacji w ochronie zdrowia oraz ustawy o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów;

IV kwartał 2023 r.: gotowość systemu e-krew do wdrożenia. - projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (tzw. ustawa zbiorcza).

Odwrócona Piramida Świadczeń (MZ)

Ogólny harmonogram: 2021-2027

Koszt całkowity: 70 mln zł

Źródło finansowania: Fundusze Europejskie na rzecz Rozwoju Społecznego

Cel działania: Realizacja projektu *Odwrócona Piramida Świadczeń*, dotyczącego opracowania założeń i wdrożenia rozwiązań systemowych mających na celu:

- 1) odciążenie systemu szpitalnego od konieczności realizacji świadczeń diagnostycznych i leczniczych o charakterze ambulatoryjnym i przeniesienie ich realizacji w ramach AOS i POZ;
- 2) wprowadzenie płatności za wynik oraz różnicowania płatności w zależności od stopnia komplikacji przypadku;
- 3) opracowanie schematów współpracy/komunikacji pomiędzy szpitalem, AOS, POZ w ramach diagnostyki i leczenia, w tym rozwijanie w platformie DOM;
- 4) wdrożenie pakietów diagnostyczno-terapeutycznych umożliwiających racjonalizację wykorzystania zasobów AOS przez zmniejszenie generowania wizyt;
- 5) modyfikacja i optymalizacja charakterystyki JGP, w tym również uwzględnienie rozpoznań U07 związanych z diagnostyką i leczeniem COVID-19.

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I-III kwartał 2023 r.: organizacja warsztatów strategicznych.

III kwartał 2023 r.: złożenie wniosku o dofinansowanie.

IV kwartał 2023 r.: uruchomienie projektu *Odwrócona Piramida Świadczeń*.

Poprawa jakości zarządzania w ochronie zdrowia poprzez zdefiniowanie podstawowych regionów zabezpieczenia (MZ)

Ogólny harmonogram: I kwartał 2024- IV kwartał 2027

Koszt całkowity: 60,1 mln zł

Źródło finansowania: Fundusze Europejskie na rzecz Rozwoju Społecznego

Cel reformy/inwestycji: Działanie dotyczy poprawy jakości zarządzania w ochronie zdrowia poprzez zidentyfikowanie i określenie podstawowych regionów zabezpieczenia (PRZ), czyli dostępu do kluczowych zakresów opieki zdrowotnej w obszarach terytorialnych. Identyfikacja PRZ odbędzie się poprzez analizy wskaźnikowe oparte na danych statystycznych publikowanych i bieżąco utrzymywanych. Rozwiązanie to pozwoli na podejmowanie działań w celu likwidowania tzw. białych plam i niedoborów dla pacjenta, w szczególności na obszarach o ograniczonej dostępności do świadczeń (obszary i grupy defaworyzowane).

Najważniejsze działania w perspektywie roku (strategia wdrażania):

I-III kwartał 2023 r.: organizacja warsztatów strategicznych.

III kwartał 2023 r.: złożenie wniosku o dofinansowanie.

IV kwartał 2023 r.: uruchomienie projektu.

4. Informacje dodatkowe w ramach wyzwania: powiązanie z priorytetami ASGS 2023, zieloną i cyfrową transformacją, zasadami EFPS, CSRs.

Zrównoważenie środowiskowe	Wydajność	Sprawiedliwość	Stabilność makroekonomiczna
----------------------------	-----------	----------------	-----------------------------

Elementy sprawiedliwej zielonej transformacji: - - -	Elementy sprawiedliwej cyfrowej transformacji: - -
---	--

Zgodność z zasadami EFPS (według numeracji zasad):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

Zgodność z Celami zrównoważonego rozwoju (według numeracji celów):

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	

Powiązanie z CSR 2019-2022:

CSR 1/2019		CSR 2/2019		CSR 3/2019	
CSR 1/2020		CSR 2/2020		CSR 4/2020	
CSR1/2022	CSR 2/2022	CSR 3/2022	CSR 4/2022	CSR 5/2022	CSR 6/2022

4. Realizacja celów zrównoważonego rozwoju

W zestawieniu państw realizujących 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (Global SDG Index, Sustainable Development Solutions Network i Bertelsmann Stiftung) z 2022 r. Polska awansowała na 12. miejsce (na 163 państwa poddane ocenie), co oznacza awans o 3 pozycje w stosunku do poprzedniego roku. Polska osiąga najlepsze wyniki w zakresie wyeliminowania ubóstwa (SDG 1), dostępu do wysokiej jakości edukacji (SDG 4), czystej wody i warunków sanitarnych (SDG 6), innowacyjności, przemysłu i infrastruktury (SDG 9), odpowiedzialnej konsumpcji i produkcji (SDG 12) oraz ochrony zrównoważonych ekosystemów lądowych (SDG 15). Dużym wyzwaniem dla naszego kraju pozostają nadal cele związane z działaniami na rzecz klimatu (SDG 13), z zapewnieniem ochrony zasobów morskich (SDG 14), globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju (SDG 17), a także taniej, czystej i dostępnej energii (SDG 7) oraz ochrony klimatu (SDG13).

W rozdziale przedstawiono działania w odniesieniu do wybranych celów zrównoważonego rozwoju, adresując zapisy rekomendacji sformułowanych w Zaleceniu Rady z dnia 12 lipca 2022 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2022 r., zawierającym opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2022 r. (2022/C 334/21).

W ostatnich latach Polska poczyniła istotne postępy w realizacji społecznego wymiaru Agendy 2030, w tym zwłaszcza w ograniczaniu ubóstwa (**SDG 1**) oraz odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji (SDG 12). Dokonuje również pozytywnych zmian w zakresie ograniczenia nierówności (SDG 10). Systematycznie poprawia się sytuacja materialna gospodarstw domowych, mierzona poziomem realnego dochodu do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca (w 2021 r. był on prawie o 50% wyższy niż w 2008 r. Mimo, że rok 2020 przyniósł wzrost zasięgu ubóstwa skrajnego, co było związane m.in. z ograniczeniem (a często nawet zamrożeniem) aktywności wielu branż gospodarki w konsekwencji pandemii COVID-19, generalnie pandemia nie przełożyła się na wzrost ubóstwa jako trendu. Wskaźnik ubóstwa relatywnego w 2021 r. obniżył się o 3,5 pp. w porównaniu z 2015 r.; wskaźnik ubóstwa skrajnego wyniósł 4,2% w 2021 r. *versus* 6,5% w 2015 roku). W przypadku ubóstwa skrajnego w latach 2016-2021 można więc mówić o ustabilizowaniu się zasięgu ubóstwa na poziomie ok. 4-5%.

Rośnie poziom minimalnego i przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce. W wyniku corocznej waloryzacji systematycznie rosną uposażenia emerytów i rencistów oraz renta rodzinna (od 1 marca 2023 r. najniższa emerytura wynosić będzie 1588,44 zł brutto). Ponadto, corocznie od 2019 r. wypłacana jest tzw. 13 emerytura, czyli dodatkowe roczne świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów. W 2022 r. wypłacono także 14 emeryturę dla określonych uprawnionych świadczeniobiorców. Niezmiennie od marca 2019 r. w ramach Programu Mama 4+ wprowadzono rodzicielskie świadczenie uzupełniające (RSU), które jest wypłacane matkom (w niektórych przypadkach ojcom), które wychowały przynajmniej 4 dzieci i jednocześnie w związku z ich wychowaniem nie podjęły bądź zrezygnowały z zatrudnienia (bardzo często z przyczyn niezależnych od siebie) i z tego powodu nie nabyły prawa do emerytury lub nie wypracowały emerytury w wysokości najniższej. Wprowadzone świadczenie ma na celu zapewnienie minimalnego dochodu.

Od 1 marca 2022 r. podwyższone zostały również kwoty wypłacanych świadczeń emerytalno-rentowych – zgodnie z art. 48a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Kwota rolniczej emerytury podstawowej od dnia 1 marca 2022 r. wynosi 1.084 zł 58 gr (wzrost o 7% do roku poprzedniego). W ślad za komunikatem resortu rolnictwa, w 2023 r. emerytura podstawowa z KRUS wynosić będzie 1430 zł (90% najniższej emerytury określonej w przepisach emerytalnych).

Postępy w obszarze ochrony zdrowia (SDG 3) wynikają z działań w obszarze zmniejszania zapadalności na choroby cywilizacyjne i umieralności z ich powodu, profilaktyki badań, informatyzacji systemu zdrowia oraz rozwoju telemedycyny. Istotną rolę w realizacji tych działań odgrywa między innymi Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 (NPZ). Jego cele operacyjne obejmują m.in.: profilaktykę nadwagi i otyłości, profilaktykę uzależnień, promocję zdrowia psychicznego, zdrowie

środowiskowe i choroby zakaźne oraz uwzględniają wyzwania demograficzne przed którymi stoimy. Poprawa odporności, dostępności i skuteczności systemu ochrony zdrowia zapewniana to konsekwencja zabezpieczania odpowiednich zasobów i przyspieszenia wdrażania usług e-zdrowia. Potwierdzeniem jest rosnący się odsetek podmiotów leczniczych posiadających rozwiązania informatyczne umożliwiające prowadzenie dokumentacji medycznej w postaci elektronicznej (trzykrotnie wyższy w porównaniu z 2014 r.).

Polska poczyniła postępy w zakresie realizacji SDG 8 (Wzrost gospodarczy i godna praca). W 2022 r. PKB wzrósł o 4,9 % r/r po wzroście o 6,8 % w 2021 r. W dobrej kondycji jest rynek pracy. Wskaźnik intensywności prac B+R, stanowiący udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R w PKB, wyniósł 1,44% (w 2020 r. – 1,39%).

Ożywienie polskiej gospodarki po pandemii COVID-19 zostało zakłócone przez rosyjską agresję na Ukrainę. W konsekwencji Polsce, jak i wielu państwom w naszym regionie, przyszło się mierzyć z poważnymi zakłóceniami łańcuchów dostaw, ze wzrostem cen surowców, spowolnieniem gospodarczym u partnerów handlowych, z deprecjacją waluty oraz inflacją, a w wymiarze społecznym – z ogromnym napływem uchodźców z Ukrainy. **W ramach przeciwdziałania negatywnym konsekwencjom inflacji, wprowadzono tzw. tarcze antyinflacyjne.** Działania wdrażane przez rząd obejmowały czasowe obniżki podatków (VAT, akcyzy oraz podatku od sprzedaży detalicznej), a także polegały na wprowadzeniu dodatku osłonowego oraz specjalnej taryfy gazowej dla spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, a także szpitali, szkół itp.²². Ponadto zwolniono z akcyzy energię elektryczną dla gospodarstw domowych. Większość obniżek podatkowych obowiązywała do lipca 2021 r. Tarcza antyinflacyjna w zakresie obniżonych stawek akcyzy na paliwa i energię elektryczną oraz zwolnień energii elektrycznej dla gospodarstw domowych obowiązywała do 31 grudnia 2022 r. Dzięki wprowadzeniu obniżek podatków w portfelach Polaków zostało ponad 7,6 mld zł. Z kolei dodatek osłonowy do końca 2023 r. zostanie wypłacony dodatek osłonowy, który trafi do ponad 7 mln gospodarstw domowych.²³ Obniżona stawka VAT na produkty żywnościowe została utrzymana do połowy 2023 r.

Polska realizuje działania na rzecz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn (SDG 5), w szczególności na rynku pracy. W 2022 r. Polska implementując tzw. dyrektywy work-life balance do polskiego porządku prawnego przeprowadziła nowelizację Kodeksu pracy. Celem przyjętych poprawek jest zachęcenie do równego dzielenia się obowiązkami opiekuńczymi między kobietami i mężczyznami. W nowelizacji kodeksu wprowadzono możliwość stosowania pracy zdalnej oraz zmiany w urloпах rodzicielskich, w urloпах ojcowskich, wprowadzenie tzw. bezpłatnego urlopu opiekuńczego oraz większej elastyczności w organizacji pracy. Zwiększenia uczestnictwa kobiet w rynku pracy (w tym ich powrotu na rynek pracy) służyć ma również konsekwentna realizacja programu MALUCH+, który umożliwia dofinansowanie tworzenia i funkcjonowania miejsc opieki dla dzieci do lat 3.

Polska włączyła także zasadę równego traktowania, w tym równego traktowania kobiet i mężczyzn, do polityki na poziomie ogólnokrajowym. Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 to przyjęty w drodze uchwały Rady Ministrów w dniu 24 maja 2022 r. i ogłoszony w Monitorze Polskim z dnia 5 lipca 2022 r. dokument programowy, opracowany w perspektywie wieloletniej. Obejmuje on kwestie dotyczące podnoszenia świadomości społecznej w zakresie równego traktowania, przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania, współpracy z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w tematyce równego traktowania.

---

²² Obniżono w szczególności VAT na gaz ziemny (z 23% do 0%), obniżono akcyzę do minimum unijnego i obniżono VAT (z 23% do 5%) na energię elektryczną, obniżono VAT na ciepło (z 23% do 5%), obniżono akcyzę do minimum unijnego i VAT (z 23% do 8%) na paliwo, VAT na podst. produkty spożywcze (wszystkie objęte dotąd stawką 5%, do 0%), VAT na nawozy (z 8% do 0%). Czasowo zwolniono też paliwa z podatku od sprzedaży detalicznej.

²³ Wysokość dopłat w ramach dodatku osłonowego uzależniona jest od dochodu: jednoosobowe gospodarstwo domowe - 400/500 zł* przy założeniu, że dochód nie przekroczy 2100 złotych, gospodarstwo 2-3 osobowe - 600/750 zł* przy założeniu, że dochód nie przekroczy 1500 złotych miesięcznie na osobę, gospodarstwo 4-5 osobowe - 850 zł/1062,50 zł* przy założeniu, że dochód nie przekroczy 1500 złotych miesięcznie na osobę, gospodarstwo 6 i więcej osobowe - 1150 zł/

W Krajowym Programie Działań na rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 zaplanowano wypracowanie pakietu legislacyjnego, który wdroży zasadę transparentności płac jako środka walki z luką płacową oraz aktualizacja i dalsze upowszechnianie narzędzia do mierzenia luki płacowej (aplikacja „Równość płac”).

Dążąc do wprowadzenia nowych wzorców odpowiedzialnej produkcji i konsumpcji (SDG 12), w 2019 r. Rada Ministrów przyjęła "Mapę drogową transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym". Z kolei 11 stycznia 2022 r. Rada Ministrów przyjęła nową Politykę zakupową państwa, mającą na celu zwiększenie efektywności zamówień publicznych w Polsce, w tym m.in. identyfikację zamówień o charakterze strategicznym i innowacyjnym. Służyć ona będzie także odejściu od postrzegania zamówień publicznych wyłącznie w kategoriach ściśle sformalizowanych procedur, na rzecz zakupów wpisujących się w ideę zrównoważonego rozwoju. Wyzwanie w ramach SDG 12 pozostają odpady elektroniczne, a także emisje gazów związane z produkcją czy importem. Selektywne zbieranie odpadów, ponowne wykorzystywanie opakowań czy recykling mają być wspomagane przez system kaucyjny – jego wprowadzenie zakłada projekt Ustawy o zmianie ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej oraz niektórych innych ustaw (planowane wejście ustawy w życie w 2024 r.)

Dla osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych (SDG 7, SDG 13) w Polsce realizowane są na poziomie rządowym działania, dla których podstawę stanowią: *Polityka ekologiczna państwa 2030* (z 2019 r.) i *Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.* (z 2021 r.). W 2023 r. zostaną zaktualizowane założenia Polityki Energetycznej Polski, tak aby z jednej strony wzmocnić bezpieczeństwo i suwerenność energetyczną kraju, a z drugiej efektywnie wykorzystać środki finansowe w celu przyspieszenia inwestycji w czystą energię, w związku z bieżącą sytuacją geopolityczną.

Polska dąży do poprawy efektywności energetycznej budynków. Zgodnie z nowelizacją Ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o charakterystyce energetycznej budynków oraz ustawy - Prawo budowlane, od 28 kwietnia 2023 r. co do zasady obowiązkowe będzie posiadanie świadectwa charakterystyki energetycznej budynków²⁴. Rozwiązanie będzie promowało efektywne energetycznie budownictwo oraz zwiększało świadomość społeczną dotyczącą oszczędności energii w domach i mieszkaniach.

Naszą ambicją jest również ograniczanie oddziaływania energetyki na środowisko, stopniowo przechodząc z energetyki opartej na węglu w kierunku energetyki opartej o niskoemisyjne źródła energii, w szczególności energię jądrową i źródła odnawialne. W okresie przejściowym Polska będzie wykorzystywać również gaz ziemny, dlatego są podejmowane działania na rzecz gazyfikacji kraju. Ponadto, w związku z kryzysem energetycznym wywołanym wojną w Ukrainie, Polska w okresie przejściowym będzie wykorzystywać węgiel w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

W 2020 r. Polska odnotowała spadek emisji CO₂ w porównaniu do roku odniesienia (2010), tj. 90,6/100, jak również spadek dynamiki emisji gazów cieplarnianych: 91,1/100. To jeden z wymiernych efektów programu „Czyste Powietrze”, którego celem jest poprawa jakości powietrza w Polsce poprzez wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz termomodernizację budynków²⁵. W 2021 r. udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w Polsce wyniósł 15,62%, a tym samym kolejny raz z rzędu Polska przekroczyła cel 15% wyznaczony do końca 2020 r. zgodnie z pakietem klimatyczno-energetycznym UE. Dzięki programowi „Mój prąd” następuje rozwój energetyki rozproszonej. Obecnie na polskim rynku funkcjonuje prawie 1,2 mln prosumentów. W 2022 r. ruszyła

---

²⁴ Z obowiązku wyłączone są domy do 70 m kw., które powstają dla własnych celów mieszkaniowych.

²⁵ Do 20 stycznia 2023 r. w ramach programu podpisano 477 500 umów na dofinansowanie w wysokości 4,91 mld zł, zaś dotychczas wypłacono 2,3 mld zł środków na konta beneficjentów.

czwarta edycja programu²⁶. Ze względu na to, że już w I kw. 2022 r. zrealizowano cel 1 mln prosumentów do 2030 r., Polska zdecydowała się na podniesienie poziomu ambicji do 2 mln prosumentów w perspektywie 2030 r.

Poprzez wdrożenie rozwiązań wynikających z nowelizacji ustawy o odnawialnych źródłach energii z dnia 29 października 2021 r. Polska podjęła działania, mające na celu zmianę otoczenia prawnego w sektorze OZE. Na mocy nowelizacji od kwietnia 2022 r. obowiązuje wymóg net-billingu, czyli systemu wartościowego rozliczenia nadwyżki energii wyprodukowanej przez prosumenta, co ma umożliwić dalszy, zrównoważony rozwój prosumentyzmu w Polsce. Wg danych z listopada 2022 r., do sieci dystrybucyjnej w systemie net-billingu zostało przyłączonych 100 tys. mikroinstalacji. Wzrasta też pozyskiwanie energii geotermalnej (1073 TJ w 2020 r. wobec 563 TJ w 2010 r.) oraz moc instalacji w ramach OZE.

Polska osiąga coraz lepsze wyniki w zakresie realizacji SDG 9 (innowacyjność, przemysł i infrastruktura). Pandemia przyspieszyła procesy automatyzacji i transformacji cyfrowej na rynku pracy. Według danych GUS, w 2022 r. 93,3% gospodarstw domowych w Polsce posiadało dostęp do Internetu, wobec 92,4% w 2021 r. Szybciej również rośnie liczba osób zamawiających przez Internet towary oraz usługi do użytku prywatnego. W 2022 roku odsetek osób między 16. a 74. rokiem życia, które zamówiły przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, wzrósł o 3,4% i wyniósł 64,6%. W 2022 r. osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły ponad 55% populacji osób w wieku 16–74 lata. Jednak tutaj można wyraźnie zauważyć, że tego typu rozwiązaniami głównie interesują się osoby mieszkające w miastach. Różnica między mieszkańcami miast i wsi w tym obszarze wynosi aż 12,2 pp. Założenia Narodowego Planu Szerokopasmowego z perspektywą do 2025 r. (przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 8 stycznia 2014 r. – aktualizacja 10 marca 2020 r.), będącego dokumentem strategicznym, określającego działania oraz środki dla zapewnienia powszechnego szerokopasmowego dostępu do Internetu o wysokiej jakości. Z kolei 98,5% przedsiębiorstw w Polsce dysponowało dostępem do szerokopasmowego Internetu w 2022 r. (w tym 100% dużych przedsiębiorstw, 99,7% średnich i 98,2% małych).

W realizację cyfrowej transformacji wpisywać się będzie także program „Cyber Poland 2025”. Program zakłada, że do 2024 r. każde gospodarstwo domowe w Polsce będzie miało dostęp do szerokopasmowego Internetu. W celu zachęcenia polskich przedsiębiorstw do unowocześnienia procesów produkcyjnych, promocji rozwoju robotyzacji i wsparcia transformacji cyfrowej od 1 stycznia 2022 r. została wprowadzona ulga na robotyzację. Obejmuje swym zakresem lata podatkowe 2022-2026. Stanowi ona jedną z kilku preferencji fiskalnych (poza ulgą B+R, IP Box, ulgą na prototyp i zatrudnienie innowacyjnych pracowników) mających na celu podatkowe wsparcie innowacji.

Mając na celu wsparcie pracowników administracji publicznej i wyposażenie ich w wiedzę, innowacyjne umiejętności i nowe kompetencje służące skutecznemu wdrażaniu działań na rzecz Agendy 2030 i Celów Zrównoważonego Rozwoju podjęto realizację dla Polski przez OECD w latach 2020 - 2022, w ramach Programu Wspierania Reform Strukturalnych, projektu pn. Program rozwijania potencjału administracji publicznej w celu wspierania realizacji działań na rzecz SDGs i zrównoważonego rozwoju w Polsce. Głównym celem projektu było wzmocnienie zintegrowanego podejścia do zrównoważonego rozwoju w polityce publicznej oraz skutecznej realizacji polityk Agendy 2030 i jej 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju (SDGs). W szczególności projekt miał na celu opracowanie programu budowania potencjału dla polskich urzędników (od średniego do wyższego szczebla, a także personelu ekspertów) w celu poprawy ich kompetencji w zakresie zrównoważonego rozwoju – realizacji celów zrównoważonego rozwoju i wzmocnienia ram zarządzania dla całościowego, międzysektorowego podejścia do realizacji SDGs w Polsce. Efekty projektu, dedykowane administracji publicznej moduły

---

²⁶ W ramach 4 edycji nabór wniosków trwa od 15 kwietnia 2022 r. do 31 marca 2023 r. Z kolei od 15 grudnia 2022 r. beneficjenci programu mogą skorzystać z wyższych poziomów dofinansowania: 6 tys. zł w przypadku instalacji fotowoltaicznych, 16 tys. zł w przypadku magazynu energii.

szkoleniowe oraz witryna www „SDG Portal wiedzy” mogą być wykorzystywane przez różne instytucje zaangażowane w procesy decyzyjne w ramach polityk rozwoju i pozwolą stworzyć wartość dodaną (np. poprzez lepsze odzwierciedlenie SDGs w krajowych i sektorowych strategiach rozwoju, procesach budżetowych, monitorowania).

5. Komplementarność z funduszami UE

Działania odpowiadające wyzwaniom przedstawionym w KPR 2023/2024 będą finansowane m.in. poprzez środki KPO więc, ze względu na charakter i wymogi co do KPR 2023/2024, instrumenty KPO są w nim dominujące. Ujęte w KPR 2023/2024 działania będą finansowane również w ramach instrumentów polityki spójności na lata 2021-2027. Zapewnienie komplementarności jest jednym z głównych warunków sukcesu w realizacji celów rozwojowych. Konieczne jest wzmocnienie efektów interwencji, a także unikanie konkurowania o środki oraz podwójnego finansowania.

W czasie projektowania wsparcia w ramach KPO oparto się na kilku ramowych założeniach.

W ramach KPO finansowane będą przede wszystkim inwestycje niezbędne do realizacji reform związanych z minimalizowaniem skutków pandemii COVID-19 oraz przyspieszeniem transformacji klimatycznej i cyfrowej. W przypadku KPO finansowaniem zostaną objęte inwestycje gotowe do relatywnie szybkiej realizacji i finansowania, ze względu na krótszy okres rozliczeniowy.

Polityka spójności obejmuje inwestycje podejmowane z poziomu krajowego i regionalnego, które mają w dłuższej perspektywie wzmocnić proces konwergencji, zbudować odporność państwa na sytuacje kryzysowe i uczynić gospodarkę konkurencyjną na arenie międzynarodowej.

Biorąc pod uwagę duże potrzeby inwestycyjne w obszarach związanych z najważniejszymi wyzwaniami stojącymi przed polską gospodarką, w wielu obszarach stosowane będzie finansowanie zarówno z środków KPO, jak i polityki spójności. Finansowanie to nie będzie się pokrywać, a wzajemnie uzupełniać i wzmacniać siłę oddziaływania. W takich przypadkach demarkacja stosowana będzie na etapie realizacji, m.in. poprzez system kontroli krzyżowych, czy stosowanie oświadczeń o niefinansowaniu inwestycji z innych środków pomocowych.

Przykłady zapewnienia demarkacji i synergii finansowania w obszarach wynikających z kluczowych wyzwań KPR

W przypadku reform i inwestycji dotyczących rynku pracy ze środków KPO pokryte zostaną koszty cyfryzacji nowych rozwiązań prawnych, organizacyjnych i proceduralnych, koszty szkoleń dla pracowników PSZ z obsługi nowego systemu IT, współpracy międzyinstytucjonalnej, oraz koszty działań komunikacyjnych. Z środków EFS+ sfinansowane zostanie przygotowanie standardów działań PSZ i OHP dotyczących obsługi grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, podnoszenie kompetencji i kwalifikacji pracowników PSZ i OHP w obszarach dotyczących pomocy tym grupom oraz stosowania nowych standardów obsługi klientów; opracowanie standardu obsługi cudzoziemców przez PSZ. Praktyczna realizacja aktywnych polityk rynku pracy (dotarcie do grup klientów, formy wsparcia) finansowana będzie ze środków krajowych (głównie Fundusz Pracy) i środków EFS+. Działania z zakresu wsparcia cudzoziemców będą również realizowane w ramach Programu FAMI.

W zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 planuje się, że ze środków KPO finansowane będą działania inwestycyjne w zakresie tworzenia nowych miejsc opieki (tj. tworzenie i rozwój infrastruktury). Z KPO zostanie również sfinansowany system IT (na potrzeby aplikowania o środki z Programu MALUCH+, rozliczania i monitorowania jego realizacji) oraz uniwersalny projekt budowlany żłobka lub klubu dziecięcego. Ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+) finansowane będą natomiast działania w zakresie tworzenia nowych miejsc opieki niewymagających tzw. twardej infrastruktury (w przypadku, gdy podmiot nie korzystał ze środków KPO) oraz zapewnienia ich dofinansowania w początkowym okresie funkcjonowania. Z kolei środki krajowe przeznaczone będą w szczególności na dofinansowanie istniejących już miejsc opieki w celu obniżenia opłat ponoszonych przez rodziców.

W zakresie poprawy kształcenia i jego dostosowania do potrzeb rynku pracy, większość działań inwestycyjnych finansowanych będzie ze środków polityki spójności. Działania w ramach KPO będą skoncentrowane na wdrożeniu mechanizmów współpracy (branżowe centra umiejętności) oraz transferu wiedzy.

W przypadku projektów inwestycyjnych wspierających innowacyjność przyjęto demarkację terytorialną – jeśli projekt inwestycyjny będzie realizowany przez podmioty sektora nauki wchodzące w skład Sieci Badawczej Łukasiewicz oraz Polskiej Mapy Infrastruktury Badawczej (zlokalizowane w regionie stołecznym warszawskim), będzie on finansowany w ramach KPO. W innych przypadkach domyślnym źródłem finansowania będą mechanizmy polityki spójności. W przypadku wdrażania innowacji w przedsiębiorstwach wsparcie z KPO będzie skierowane do dużych firm. W ramach polityki spójności będzie skoncentrowane w dużej mierze na sektorze MŚP.

Działania związane z wdrożeniem reformy planowania przestrzennego, poprawy jakości rządzenia i stosowania prawa, finansowane będą wyłącznie w ramach KPO. W przypadku wsparcia terenów inwestycyjnych, uzupełniająco do działań KPO, planowane jest również wsparcie w ramach polityki spójności na poziomie regionalnym, ukierunkowane przede wszystkim na zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gmin, jedynie jako element wdrażania strategii terytorialnej. W ramach KPO będą realizowane inwestycje związane z dużymi terenami inwestycyjnymi, które występują na terenie gmin.

Inwestycje umożliwiające dostęp do szerokopasmowego Internetu współfinansowane będą w ramach programu Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 oraz KPO. Demarkacja zostanie zagwarantowana na etapie wdrożeniowym.

W zakresie transformacji cyfrowej administracji i przedsiębiorstw elementem demarkacji jest zakres tematyczny planowanych interwencji – w KPO jest e-administracja, e-finanse, e-rolnictwo, proces inwestycyjny i zagospodarowania przestrzennego oraz e-zdrowie. Z pozostałych źródeł finansowania UE priorytetowo będą traktowane interwencje w innych obszarach sfery publicznej.

Ze środków KPO będą finansowane szkolenia podnoszące **kompetencje w zakresie wykorzystania technologii cyfrowych** dla obywateli, pracowników administracji rządowej i samorządowej, nauczycieli przedszkoli, szkół, uczniów i rodziców realizujących i wspomagających naukę zdalną. Ze środków polityki spójności będzie wspierany rozwój kompetencji cyfrowych m.in. partnerów społecznych, MŚP, w obszarze edukacji i kształcenia.

W zakresie wsparcia transformacji cyfrowej placówek oświatowych środki KPO, Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa, regionalnych programów operacyjnych oraz środki krajowe będą się wzajemnie uzupełniać. Wspierane będzie uzupełnianie cyfrowej infrastruktury szkół (domyślnie z środków KPO, uzupełniająco polityka spójności) oraz podnoszenie kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli.

W zakresie cyberbezpieczeństwa w ramach KPO skupiono się na podniesieniu skuteczności funkcjonowania krajowego systemu cyberbezpieczeństwa. Ze środków polityki spójności będą finansowane projekty o ogólnokrajowym zasięgu wynikające z realizacji Strategii Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019-2024, projekty wzmacniające bezpieczeństwo świadczenia e-usług lub systemów informatycznych poprzez budowę lub modernizację istniejących systemów o zasięgu regionalnym i lokalnym.

W zakresie zielonej transformacji środki KPO i polityki spójności będą się uzupełniać. W kilku obszarach finansowanie przewidziane jest z obu źródeł. **Inwestycje w zakresie efektywności energetycznej** w budynkach publicznych co do zasady będą wspierane z polityki spójności, z wyjątkiem budynków oświatowych oraz budynków lokalnej aktywności społecznej. **Wsparcie w źródła ciepła** planowane jest ze środków z Funduszu Modernizacyjnego (inwestycje w jednostki o mocy powyżej 50 MW) i KPO (inwestycje w jednostki poniżej 50 MW mocy zainstalowanej). Komplementarnie do ww. obszarów wsparcie będzie oferowane w ramach polityki spójności. **W ramach Programu „Czyste Powietrze”** w KPO przewidywane jest m. in. poszerzenie kręgu odbiorców Programu np. o osoby o najniższych dochodach. Właściciele jednorodzinnych budynków mieszkalnych będą mogli uzyskać wsparcie ze środków polityki spójności jako uzupełnienie wsparcia z KPO. Inwestycje w zakresie efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych i przedsiębiorstw będą wspierane zarówno w ramach KPO, jak i w polityce spójności.

Działania w zakresie inteligentnej przesyłowej infrastruktury elektroenergetycznej, na potrzeby wyprowadzenia mocy z odnawialnych źródeł energii z północy Polski (w tym morskich elektrowni wiatrowych) oraz wdrożenie Operatora Informacji Rynku Energii (OIRE), planowane są do wsparcia w pierwszej kolejności ze środków KPO.

W zakresie OZE wsparcie inwestycyjne w ramach KPO obejmie ograniczoną liczbę modelowych instalacji OZE o charakterze demonstracyjnym, realizowanych przez najbardziej rozwinięte społeczności energetyczne. Planowane jest również wsparcie wczesnego etapu rozwoju morskiej energetyki wiatrowej w Polsce. Wdrażanie OZE będzie szeroko wspierane w ramach polityki spójności.

Zero i nisko emisyjne inwestycje w obszarze transportu zbiorowego, inwestycje w obszarze kolei oraz transportu intermodalnego finansowane będą z różnych źródeł. Zważywszy na skalę potrzeb w sektorze transportu oraz znaczne koszty ich realizacji w ramach komponentu transportowego nie wdrożono sztywnej demarkacji pomiędzy KPO a innymi unijnymi źródłami wsparcia projektów (np. polityką spójności). Co do zasady, podobny typ przedsięwzięć będzie mógł być finansowany zarówno w ramach KPO jak i w ramach programów krajowych i regionalnych polityki spójności. **W przypadku inwestycji drogowych** ze środków KPO będą finansowane projekty inwestycyjne, które obejmują krótkie odcinki infrastruktury liniowej (obwodnice dróg na drogach krajowych). Projekty inwestycyjne skupione na budowie drogowej sieci TEN-T na terenie Polski będą finansowane z polityki spójności. Na etapie realizacji stosowane będą mechanizmy zabezpieczające przed podwójnym finansowaniem (kontrola krzyżowa, oświadczenia beneficjentów).

W zakresie inwestycji w obszarze zdrowia w ramach KPO wsparcie będzie kierowane do podmiotów leczniczych udzielających głównie świadczeń w zakresie leczenia szpitalnego. Działania mające na celu wsparcie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) będą finansowane ze środków krajowych. Planowane jest również wsparcie POZ ze środków w ramach REACT-EU oraz polityki spójności, a także KPO. W ramach polityki spójności planuje się również działania na rzecz rozwoju i modernizacji zasobów infrastruktury zdrowia, w tym w szczególności sprzętu i aparatury medycznej zapewniającej dostęp do usług dostarczanych w zgodzie z mapami potrzeb zdrowotnych. Inwestycje będą miały charakter długofalowy.

Działania związane z zapewnieniem przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności w związku ze skutkami wystąpienia pandemii COVID-19 finansowane będą z środków KPO, polityki spójności, a także w ramach REACT-EU. W przypadku KPO, środki mogą być przeznaczone na wsparcie inwestycyjne przedsiębiorstw, a realizacja inwestycji planowana jest w perspektywie średniookresowej.

6. Instytucjonalny proces opracowania KPR oraz zaangażowanie interesariuszy

Rytm procesu przygotowania KPR wyznaczany jest z jednej strony przez harmonogram Semestru Europejskiego, a z drugiej strony – przez reguły obowiązujące przy opracowywaniu dokumentów programowych. Projekt dokumentu przechodzi fazę uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji i opiniowania, a następnie jest rozpatrywany na forum odpowiednich komitetów Rady Ministrów, aż po przyjęcie przez Radę Ministrów.

Mając na względzie zarówno zapewnienie trafności działań proponowanych do realizacji w kolejnej aktualizacji KPR, jak i pozyskanie dla nich możliwie szerokiej aprobaty, strona rządowa zaprasza do udziału w pracach nad tworzeniem, wdrażaniem i monitorowaniem KPR szerokie grono interesariuszy ze świata gospodarki, nauki i społeczeństwa obywatelskiego. W proces przygotowania KPR oraz realizacji Semestru Europejskiego włączany jest także polski parlament.

Zaangażowanie parlamentu ma miejsce w kluczowych momentach Semestru Europejskiego, gdy Rada UE na zakończenie jego cyklu przyjmuje zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich (CSRs) oraz gdy Komisja Europejska rozpoczyna nowy cykl, publikując Roczną Analizę Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego (ASGS). W okresie od poprzedniej aktualizacji KPR w 2022 r., przedmiotem dyskusji na posiedzeniu Komisji ds. Unii Europejskiej Sejmu RP były: 21 lipca 2022 r. zalecenia Rady UE dla Polski i stanowisko do nich Rządu RP, 16 września 2022 r. dokument wprowadzający tzw. pakiet wiosenny Semestru Europejskiego i towarzyszący publikacji projektów zaleceń Rady UE dla państw członkowskich, a 7 lutego 2023 r. stanowiska Rządu RP do ASGS 2023.

Włączeniu partnerów społeczno-gospodarczych w proces przygotowania i wdrażania KPR, poczynając od obecnego cyklu Semestru Europejskiego, będzie służył działający pod przewodnictwem ministra właściwego do spraw gospodarki (tj. Ministra Rozwoju i Technologii) **Zespół do spraw Semestru Europejskiego**, który powstał w wyniku przekształcenia Międzyresortowego Zespołu ds. strategii „Europa 2020”. Ten organ opiniotwórczo-doradczy Prezesa Rady Ministrów grupuje nie tylko przedstawicieli organów administracji rządowej, ale także szerokie grono przedstawicieli organów samorządu terytorialnego, organizacji przedsiębiorców, związków zawodowych, izb gospodarczych i rolniczych, organizacji pozarządowych oraz jednostek naukowo-badawczych. Do zadań Zespołu należy m.in. opiniowanie projektów KPR oraz innych dokumentów przygotowywanych w związku z realizacją procesu Semestru Europejskiego.

Opiniowanie projektu KPR 2022/2023 – główne uwagi partnerów społecznych i społeczno-gospodarczych skupionych w Zespole do spraw Semestru Europejskiego.

(do uzupełnienia po etapie konsultacji i uzgodnień międzyresortowych)

Załącznik 1. Realizacja przez Polskę zaleceń dla poszczególnych krajów (CSR)

CSR 1 część 1: W 2023 r. - zapewnienie, aby wzrost bieżących wydatków pierwotnych finansowanych z zasobów krajowych był zgodny z ogólnie neutralnym kursem polityki, przy uwzględnieniu dalszego tymczasowego i ukierunkowanego wsparcia dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw najbardziej narażonych na podwyżki cen energii oraz dla osób uciekających z Ukrainy. Zapewnienie gotowości do dostosowania wydatków bieżących do zmieniającej się sytuacji. – MF

1	<p>Projekt ustawy budżetowej na rok 2023 został przygotowany przy dążeniu do osiągnięcia neutralnego nastawienia polityki budżetowej, tj. aby tempo wzrostu zaplanowanych na 2023 rok pierwotnych wydatków bieżących (finansowanych ze środków krajowych) nie przekładało się na konsolidację ani na ekspansję fiskalną. Przy opracowywaniu projektu zastosowano zmodyfikowaną stabilizującą regułę wydatkową. Zmiana reguły pozwoliła na zaplanowanie elastycznej polityki budżetowej, kontynuację działań ukierunkowanych na walkę z gospodarczymi skutkami inwazji Rosji na Ukrainę i łagodzących skutki inflacji.</p> <p>Ustawa budżetowa na 2023 rok z dnia 15 grudnia 2022 roku została podpisana przez Prezydenta 2 lutego 2023 roku.</p>
2	<p>W 2022 roku podjęto szereg działań obejmujących kompleksową pomoc ze strony państwa dla polskiej gospodarki w ramach pakietu rozwiązań systemowych składających się na tzw. tarczę antyinflacyjną, mających na celu złagodzenie skutków inflacji. W 2022 r. zastosowanie miały obniżone stawki VAT na niektóre rodzaje produktów. Od 1 lutego do 31 grudnia 2022 r. obniżono stawki tego podatku na: żywność objętą stawką podatku VAT 5% (do wysokości 0%). Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 2022 r. w sprawie obniżonych stawek podatku od towarów i usług w roku 2023 (Dz. U. poz. 2495 i 2808) przewiduje kontynuację stosowania stawki 0% dla żywności od 1 stycznia 2023 r. Ponadto wprowadzone zostały rozwiązania o charakterze pozapodatkowym. W związku z trudną sytuacją na rynku paliw i energii rząd przyjął rozwiązania, które stanowią wsparcie dla gospodarstw domowych, przedsiębiorców oraz innych podmiotów tj. podmioty udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, podmioty systemu oświaty czy podmioty prowadzące działalność kulturalną. Rozwiązania o charakterze fiskalnym i osłonowym – wzajemnie się uzupełniają, stanowiąc kompleksowy pakiet wsparcia, który jest dostosowywany do bieżącej sytuacji, aby zapewnić Polakom optymalną ochronę.</p>

CSR 1 część 2: Rozwijanie inwestycji publicznych na rzecz zielonej i cyfrowej transformacji oraz na rzecz bezpieczeństwa energetycznego - przy uwzględnieniu inicjatywy REPowerEU - m.in. przez wykorzystanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz innych funduszy unijnych. – MF/MFIPR/MKIŚ

1	<p>Działania na rzecz klimatu, transformacji energetycznej i cyfrowej traktowane są priorytetowo w ramach funduszy unijnych. Znajduje to odzwierciedlenie w alokacji środków na te cele przewidzianej w polityce spójności oraz w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF. W ramach KPO z ponad 35 mld EUR - ponad 42% środków przeznaczono na realizację celów klimatycznych (zielonej transformacji i bezpieczeństwa energetycznego), 21% - na cyfrową transformację. Zaplanowano realizację m.in. takich inwestycji jak: efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach, budowa morskich farm wiatrowych, wymiana źródeł ciepła, rozwój technologii wodorowych, inteligentna infrastruktura elektroenergetyczna, rozwój elektromobilności, rozwój zielonych miast, systemy magazynowania energii.</p> <p>Na rzecz transformacji cyfrowej będą realizowane m.in. zapewnienie dostępu gospodarstw domowych do szerokopasmowego Internetu na obszarze tzw. białych plam, budowa i rozbudowa e-usług publicznych, rozwój E-kompetencji (szkolenia oraz wsparcie dla koordynatorów cyfrowych w gminach), wzmocnienie cyberbezpieczeństwa państwa, budowa bezpiecznych centrów przetwarzania danych oraz wsparcie nowych technologii chmurowych, budowa stacji bazowych sieci 5G na terenach wiejskich oraz stworzenie systemu monitorowania pól elektromagnetycznych w miastach, wyposażenie szkół w urządzenia i infrastrukturę ICT. Inwestycje KPO są już uruchamiane – dzięki finansowaniu ze środków krajowych (np. Program Czyste Powietrze). Ponadto planowane jest poszerzenie KPO o część dot. planu REPowerEU, który jest odpowiedzią na trudności i zakłócenia na światowym rynku energii spowodowane inwazją Rosji na Ukrainę. Obecnie trwają prace przygotowawcze w tym zakresie. Dodatkowe środki dla Polski związane z mechanizmem REPowerEU to 2,76 mld EUR. Działania w ramach tego mechanizmu dotyczyć mają poprawy infrastruktury i obiektów energetycznych, zwiększenia efektywności energetycznej budynków, rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego i problemów w przesyłce i dystrybucji energii oraz wspierania bezemisyjnego transportu.</p> <p>Umowa Partnerstwa w ramach Celu polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa obejmuje przedsięwzięcia w zakresie zielonej i cyfrowej transformacji o wartości 22 mld EUR. Planowane inicjatywy dotyczą: efektywności energetycznej, przystosowania do zmian klimatu, zrównoważonej gospodarki wodnej i ściekowej, ochrony dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej. Ponadto Polska zobowiązana jest wnieść 30% EFRR (ok. 14,4 mld EUR) i 37% Funduszu Spójności (ok. 4,2 mld EUR) na wydatki na rzecz osiągnięcia celów klimatycznych. Zgodnie z szacunkami udział wydatków Funduszy Spójności w Polsce na cel klimatyczny wyniesie ok. 60%. Transformacja cyfrowa uwzględniona została natomiast w celu polityki 1. pn. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa, na który Polska przeznaczy 12,9 mld EUR.</p> <p>Realizacja uzgodnionych celów odbędzie się z pomocą programów krajowych i regionalnych. W kontekście zielonej transformacji należy wspomnieć o programie krajowym Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FENIKS) 2021-2027. Na rzecz transformacji energetycznej w ramach FENIKS przeznaczono alokację w wysokości 6,1 mld EUR. Budżet programu wynosi natomiast 24 mld EUR. Ponadto również dwa programy krajowe: Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki z budżetem ok. 8 mld EUR (FENG) i Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) z budżetem ok. 2,6 mld EUR oraz 16 programów regionalnych (33,5 mld EUR) mają swój znaczący wkład w realizacji celów związanych z zieloną transformacją i budową bezpieczeństwa energetycznego UE.</p> <p>W kontekście realizacji celów cyfrowych należy wspomnieć o realizowanym w latach 2021-2027 programie Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC). Jego zadaniem będzie m.in. zapewnienie dostępu do szerokopasmowego Internetu, rozwój e-usług, zapewnienie cyberbezpieczeństwa czy wzmocnienie kompetencji cyfrowych społeczeństwa. Budżet programu wynosi 2 mld EUR.</p>
---	---

CSR 1 część 3: W okresie po 2023 r. - prowadzenie polityki fiskalnej mającej na celu osiągnięcie ostrożnej sytuacji fiskalnej w średnim terminie. – MF

1	W Unii Europejskiej trwa dyskusja o reformie zarządzania gospodarczego, w tym – o sposobach zapewnienia zdrowych finansów publicznych w państwach UE. Na podstawie dyskusji państw nad zaproponowanymi zmianami Komisja Europejska opracuje projekt nowych przepisów. Przepisy te, a jeszcze wcześniej - oczekiwane w marcu br. wytyczne Komisji Europejskiej co do kształtu polityki budżetowej w roku 2024 – będą wykorzystane przy modyfikacji krajowych ram budżetowych.
---	--

CSR 1 część 4: Poprawę efektywności wydatków publicznych, w tym poprzez kontynuowanie reformy systemu budżetowego. – MF

1	31 marca 2022 r. opublikowano "Koncepcję nowego systemu klasyfikacyjnego", określającego strukturę i szczegółowe klasyfikacje jednolitego planu kont zintegrowanego z klasyfikacją budżetową. Tym samym zrealizowany został pierwszy kamień milowy Reformy Systemu Budżetowego (tj. pierwszego komponentu Reformy Ram Fiskalnych) określony w KPO. Publikacja "Koncepcji ..." umożliwiła rozpoczęcie konsultacji proponowanych rozwiązań z interesariuszami zewnętrznymi. W zakresie sposobu zwiększenia wpływu przeglądów wydatków na proces budżetowy Ministerstwo Finansów współpracuje z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD).
---	--

CSR 1 część 5: Zapewnienie adekwatnej wysokości przyszłych świadczeń emerytalnych i stabilności systemu emerytalnego przez podjęcie środków służących podwyższaniu rzeczywistego wieku przejścia na emeryturę i przez reformę preferencyjnych systemów emerytalnych. – MF/MRiRW/MSWiA/MRiPS

1	Ustawa z dnia 21 stycznia 2021 r. o kolejnym w 2021 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów – wprowadziła jednorazową wypłatę – w listopadzie 2021 r. - tzw. 14 emerytury przy przyjęciu zasady, że do kwoty pobieranego świadczenia w wysokości 2900 zł - 14 emerytura była wypłacana osobom uprawnionym w wysokości najniższej emerytury, a w przypadku świadczenia powyżej 2900 zł stosowana była zasada złotówka za złotówkę (do wysokości najniższej emerytury). Działanie to – przyjmując podobne zasady jak w 2021 r. - powtórzono w 2022 r. Na mocy ustawy z dnia 26 maja 2022 r. o kolejnym w 2022 r. dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów osobom uprawnionym wypłacono 14 emerytury z zastrzeżeniem, że kwota dodatkowego świadczenia pieniężnego nie może być niższa niż 50 zł. Wypłata 14 emerytur w 2022 r. rozpoczęła się od 25 sierpnia. W 2022 r. 14 emerytury zostały zwolnione z podatku dochodowego od osób fizycznych.
2	Świadczenia emerytalno-rentowe do wysokości 2 500 zł miesięcznie brutto bez podatku. Na podstawie ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2021 r. poz. 2105, z późn. zm.) zwolniła z opodatkowania przychody z pracy na etacie, oraz z umowy zlecenia, otrzymywane przez osoby, z działalności gospodarczej (z wyjątkiem przychodów opodatkowanych kartą podatkową) otrzymywane przez osoby, które nabyły prawo do powszechnej emerytury (kobiety 60+, mężczyźni 65+), lecz jej nie pobierają w związku z kontynuowaniem zatrudnienia. Wejście w życie tych przepisów jest częścią KPO (kamień milowy A67G). Ustawa z 9.06.2022. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1265, z późn. zm.) zakres zwolnienia poszerzyła o zasiłki macierzyńskie.
3	1.01.2022 r. weszły w życie przepisy nowelizacji ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Nowelizacja (ustawa z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2021 r. poz. 2105, z późn. zm.) zwolniła z opodatkowania przychody z pracy na etacie, oraz z umowy zlecenia, otrzymywane przez osoby, z działalności gospodarczej (z wyjątkiem przychodów opodatkowanych kartą podatkową) otrzymywane przez osoby, które nabyły prawo do powszechnej emerytury (kobiety 60+, mężczyźni 65+), lecz jej nie pobierają w związku z kontynuowaniem zatrudnienia. Wejście w życie tych przepisów jest częścią KPO (kamień milowy A67G). Ustawa z 9.06.2022. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1265, z późn. zm.) zakres zwolnienia poszerzyła o zasiłki macierzyńskie.
4	Podejmowane rozwiązania instytucjonalne oraz systemowe mają na celu zapewnienie właściwych warunków służby dla funkcjonariuszy. Mają one sprzyjać pozostaniu w formacji doświadczonych i kompetentnych funkcjonariuszy. W efekcie działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu motywacyjnego funkcjonariuszy w celu wdrożenia odpowiednich rozwiązań finansowych zachęcających funkcjonariuszy o wieloletnim stażu do pozostania w służbie, pomimo uzyskania możliwości przejścia na emeryturę i pobierania świadczeń emerytalnych, od 1 października 2020 r. wprowadzono, na podstawie ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących wsparcia służb mundurowych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, o zmianie ustawy o Służbie Więziennej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1610) prawo do świadczenia motywacyjnego. Przyjęte rozwiązanie pozwoliło na przyznanie funkcjonariuszom posiadającym wysługę powyżej 25 lat, jednakże nie więcej niż 28 lat i 6 miesięcy świadczenia w miesięcznej kwocie 1.500 zł oraz dla funkcjonariuszy posiadających wysługę powyżej 28 lat i 6 miesięcy świadczenia w miesięcznej kwocie 2.500 zł. Dodatkowo zgodnie z ustawą z dnia 12 maja 2022 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1115) zmieniono zasadę doliczania pracy cywilnej do emerytury funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po 1 stycznia 1999 r., a przed 1 października 2003 r. oraz mają co najmniej 25 lat służby.
5	26 stycznia 2023 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie niektórych ustaw w związku z wprowadzeniem świadczenia za długoletnią służbę (druk sejmowy 2949). Głównym celem ustawy jest zatrzymanie doświadczonych funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych w służbie oraz wzmocnienie motywacyjnego systemu wynagradzania, poprzez dodanie nowego świadczenia, służącego zwiększeniu uposażeń funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych posiadających co najmniej 15 letni staż służby. Świadczenie za długoletnią służbę będzie

	<p>miało charakter powszechny i będzie przysługiwało w wysokości 5% należnego uposażenia zasadniczego po osiągnięciu 15 lat służby, zwiększanego o kwotę 1% należnego uposażenia zasadniczego za każdy kolejny rozpoczęty rok służby, nie więcej jednak niż do wysokości 15% po 25 latach służby. Po osiągnięciu przez funkcjonariuszy 32 lat wysługi emerytalnej świadczenie będzie wliczane do podstawy wymiaru emerytury. Po 25 latach służby świadczenie za długoletnią służbę będzie wypłacane jednocześnie ze świadczeniem motywacyjnym.</p> <p>Ponadto wprowadza się świadczenie motywacyjne dla funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Celno-Skarbowej oraz Straży Marszałkowskiej posiadających wysługę powyżej 25 lat, jednakże nie więcej niż 28 lat i 6 miesięcy w miesięcznej kwocie 1.500 zł oraz dla funkcjonariuszy posiadających wysługę powyżej 28 lat i 6 miesięcy w kwocie 2.500 zł miesięcznie.</p> <p>Zmiany w ustawach regulujących działania służb: Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Więziennej, Krajowej Administracji Skarbowej, Służby Ochrony Państwa oraz Straży Marszałkowskiej, w ustawie o Obronie Ojczyzny oraz ustawach o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy i żołnierzy, mają na celu wdrożenie odpowiednich rozwiązań finansowych, które z jednej strony promować będą doświadczenie zawodowe w służbie, z drugiej zaś zachęcać funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych z długoletnim stażem do pozostania w służbie. Działania takie przyczynią się do stabilności systemu emerytalnego poprzez podwyższenie rzeczywistego wieku przejścia na emeryturę. Ustawa oczekuje na podpis Prezydenta.</p>
KOMENTARZE/DODATKOWE INFORMACJE	
	<p><u>Zapewnienie stabilności systemu emerytalnego.</u></p> <p>Polski system emerytalny oparty na metodzie zdefiniowanej składki pełni głównie funkcję akumulacyjną, umożliwiając pracownikom gromadzenie indywidualnych kapitałów emerytalnych. Ma on dwie podstawowe zalety. Pierwszą z nich jest upodmiotowienie pracownika, który zyskuje realną możliwość samostanowienia, a dokładniej rzecz ujmując: samodzielnego decydowania o momencie zakończenia aktywności zawodowej. Drugą zaletą jest uelastycznienie decyzji emerytalnych poprzez dostosowanie ich do indywidualnych potrzeb, preferencji i możliwości. Wymaga podkreślenia, że starsi pracownicy tworzą bardzo heterogeniczną zbiorowość - różnią się pod wieloma względami: kondycji zdrowotnej, sytuacji materialnej, osobowości i światopoglądu, sytuacji rodzinnej i zawodowej. W związku z tym wykazują zróżnicowane postawy wobec emerytury. Jedni chcą (bądź muszą) przejść na nią bezpośrednio po osiągnięciu wieku emerytalnego, a inni później. W obowiązującym systemie emerytalnym każdy ma możliwość zindywidualizowania swojej decyzji emerytalnej i zakończenia kariery zawodowej w tym momencie, który uważa za najbardziej właściwy. Ustawowy wiek emerytalny wynosi odpowiednio 60/65 lat, jednakże im dłuższa praca i dłuższe opłacanie składek, tym wyższe w przyszłości świadczenie. Zgodnie z analizami oczekuje się, że wydatki związane ze starzeniem się ludności będą stabilne. Wydatki na emerytury pozostają stabilne w długim okresie i spadną z 10,6% PKB w 2019 r. do 10,5% PKB w 2070 r. Wahania wynikają głównie ze zmian w strukturze demograficznej ludności.</p>
	<p><u>System emerytalny rolników</u></p> <p>W związku ze stopniową restrukturyzacją produkcji rolniczej następuje ciągle przesuwanie ubezpieczonych z KRUS do ZUS. Należy zauważyć, iż liczba ubezpieczonych w KRUS stale się zmniejsza: w 2021 r. liczba osób ubezpieczonych w KRUS wyniosła 1.154,4 tys. (podczas gdy w 2010 r. – 1.535,5 tys., w 2015 r. – 1.375,5 tys.). Zakłada się dalszy systematyczny spadek liczby emerytur w KRUS i wzrost ZUS. Wynika to ze zmian gospodarczych, w których udział pracujących w rolnictwie maleje wraz z rozwojem gospodarki, ale także ze zmian na rynku pracy.</p> <p>Zgodnie z obowiązującymi przepisami, ubezpieczenie społeczne rolników co do zasady dostępne jest tylko dla tych rolników (osób fizycznych), którzy prowadzą działalność rolniczą w gospodarstwie rolnym i jest to dla nich jedyne bądź podstawowe źródło utrzymania, a to oznacza, że nie posiadają tytułu do ubezpieczenia w ZUS (np. z tytułu zatrudnienia, prowadzenia działalności pozarolniczej, działalności twórczej, pracy na umowę zlecenia, agencyjną, pracę nakładczą i z innych tytułów pokrewnych). Dla rolników i członków ich rodzin (małżonka i domowników) podjęcie pracy poza rolnictwem (zatrudnienia lub innej wyżej wymienionej) powoduje utratę prawa do ubezpieczenia w KRUS mimo prowadzenia nadal równoległe działalności rolniczej. Przepisy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie przewidują żadnych ograniczeń w przechodzeniu do ubezpieczenia w systemie powszechnym i jednocześnie zapewniają, że osoba, która przejdzie do systemu powszechnego zachowa po osiągnięciu wieku emerytalnego ekwiwalent emerytalny, odpowiadający odprowadzonym w okresie aktywności zawodowej składkom na ubezpieczenie.</p> <p>Potrzeba reformy KRUS wpisuje się w szerszą dyskusję, nie tylko przez pryzmat systemu ubezpieczeń społecznych, ale przede wszystkim z punktu widzenia rynku pracy. Obecnie notujemy zmiany w charakterze pracy, co skutkuje objęciem tych osób powszechnym systemem ubezpieczeń. Ponad 90% ubezpieczonych jest objęta systemem powszechnym. Z uwagi na ograniczony wpływ systemu na stabilność finansów publicznych - w najbliższym czasie nie planuje się zmian w systemie ubezpieczeniowym rolników.</p>

CSR 2: Szybkie sfinalizowanie negocjacji z Komisją w sprawie dokumentów programowych dotyczących polityki spójności na lata 2021-2027 w celu rozpoczęcia ich wdrażania. – MFIPR

1	<p>Negocjacje Umowy Partnerstwa 2021-2027 zostały sfinalizowane w czerwcu 2022 r. Decyzja wykonawcza dot. zaakceptowania polskiej Umowy Partnerstwa została przyjęta przez Komisję Europejską 30 czerwca 2022 r.</p> <p>W konsekwencji wynegocjowania zapisów Umowy Partnerstwa, do końca 2022 r. trwały prace zmierzające do zaakceptowania treści wszystkich programów na nową perspektywę 2021-27, tj. 8 programów krajowych oraz 16 programów regionalnych. Za negocjacje po stronie polskiej odpowiadały Instytucje Zarządzające właściwe dla każdego z programów (w przypadku programów krajowych – właściwi ministrowie: ds. rozwoju regionalnego, ds. rybołówstwa oraz ds. zabezpieczenia społecznego; w przypadku programów regionalnych - właściwe Zarządy Województw). Do końca 2022 r. wydano decyzje wykonawcze dla każdego z 24 programów.</p>
----------	--

CSR 3 część 1: Zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy, w tym przez poprawę dostępu do opieki nad dziećmi i do opieki długoterminowej, oraz usunięcie utrzymujących się przeszkód dla bardziej trwałych form zatrudnienia. – MRiPS/MZ

1	Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 2932). Ustawa ma wdrożyć do polskiego porządku prawnego m.in. postanowienia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów oraz uchylającej dyrektywę Rady 2010/18/U. W efekcie wprowadzenia regulacji wynikających z ww. projektu oczekuje się poprawy dostępu do rozwiązań w zakresie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym. 10 stycznia 2023 r. Rada Ministrów przyjęła projekt ustawy. 8 lutego 2023 r. ustawa została przyjęta przez Sejm i przekazana do prac w Senacie.
2	Ustawa o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023 poz. 240). Ustawa m.in. wprowadza pracę zdalną na stałe do przepisów Kodeksu pracy. Celem ww. nowelizacji jest zwiększenie elastyczności wykonywania pracy w stosunku do obecnie funkcjonującej telepracy (praca zdalna zastąpi telepracę). Ustawa została uchwalona 1 grudnia 2022 roku (. Postanowienia dotyczące pracy zdalnej wejdą w życie 7 kwietnia 2023 r.
3	5 sierpnia 2022 r. została uchwalona ustawa o ekonomii społecznej (Dz.U. 2022 poz. 1812). Przyjęcie ustawy pozwoli na stworzenie kompleksowych ram prawnych dla funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności przedsiębiorstw społecznych. Zakres ustawy o ekonomii społecznej obejmuje podstawowe definicje, kryteria uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego oraz prawa i obowiązki podmiotów, które uzyskają taki status. Ustawa weszła w życie 30 października 2022 r. Na końcowym etapie są prace nad przygotowaniem programu oraz regulaminu naboru wniosków, w ramach którego podmioty ekonomii społecznej będą mogły skorzystać ze wsparcia finansowanego z KPO.
4	W ramach programu „MALUCH+” finansowanego ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) oraz środków budżetu państwa, realizowane będzie wsparcie tworzenia miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3 oraz ich funkcjonowania przez 36 miesięcy. W ramach KPO środki finansowe zostaną przeznaczone na tworzenie nowych miejsc opieki (47,5 tys. miejsc opieki). Środki EFS+ będą przeznaczone na utworzenie ponad 55 tys. miejsc opieki, a także na funkcjonowanie wszystkich miejsc opieki utworzonych w ramach programu „MALUCH+” przez 36 miesięcy. Ponadto w ramach FERS wspierane będą szkolenia z zakresu zakładania i prowadzenia instytucji opieki dla dzieci w wieku do lat 3 dla podmiotów tworzących i prowadzących instytucje opieki, a także szkolenia mające na celu zwiększenie kompetencji kadr instytucji opieki w zakresie realizacji opieki. Nowa edycja programu została ogłoszona 19 stycznia 2023 r.
5	Kontynuowana jest realizacja programu Opieka 75+, którego celem jest poprawa dostępności usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych zarówno dla osób samotnych, jak i przebywających w rodzinach – w wieku 75 lat i więcej. Adresowany jest do gmin miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich do 60 tys. mieszkańców. Program funkcjonuje od stycznia 2018 r. W październiku 2022 r. przyjęto Program Opieka 75+ edycja 2023.
6	Opracowano projekt ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, której celem jest zwiększenie ochrony socjalnej wszystkich osób pracujących na podstawie umów cywilnoprawnych poprzez objęcie tych umów składkami na ubezpieczenia społeczne, tj. emerytalne, rentowe i wypadkowe (z wyjątkiem umów zawieranych ze studentami poniżej 26 roku życia), niezależnie od osiąganych przychodów – oczekuje na wpis do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów. Oczekuje się, że proponowane zmiany przyczynią się do uporządkowania systemu ubezpieczeń społecznych, uszczelnienia zasad podlegania ubezpieczeniom, zwiększenia ochrony ubezpieczeniowej (socjalnej), czy podwyższenia przyszłych świadczeń długoterminowych. Powyższe działanie zostało wpisane do KPO jako reforma A4.7 Ograniczenie segmentacji rynku pracy.
7	Został przygotowany i opublikowany w BIP Ministerstwa Zdrowia raport ws. przeglądu możliwości tworzenia oddziałów/ośrodków opieki długoterminowej i geriatrycznej w szpitalach powiatowych w Polsce. Zgodnie z prośbą KE, MZ uzupełniło materiał o informacje dotyczące uwarunkowań prawnych oraz kierunków wsparcia (policy options). Zaktualizowany raport został w listopadzie zaakceptowany przez KE. Podjęto prace nad zmianą przepisów prawnych (ustaw) w celu realizacji kamienia milowego D2L.
8	Podjęto prace przygotowawcze w celu realizacji kamienia milowego A69G KPO polegającego na przygotowaniu przeglądu strategicznego opieki długoterminowej w Polsce w celu określenia priorytetów reform, w tym m.in. przeprowadzono niezbędne wstępne uzgodnienia pomiędzy MZ, MRiPS i MFiPR (resorty odpowiedzialne za realizację reformy) oraz rozpoczęto współpracę z Bankiem Światowym w zakresie opracowania przeglądu.

CSR 3 część 2: Wspieranie wysokiej jakości edukacji i zdobywania umiejętności odpowiadających potrzebom rynku pracy, zwłaszcza poprzez kształcenie dorosłych oraz podnoszenie umiejętności cyfrowych. – MEiN/KPRM-Cyfryzacja/MRiIT/MRiPS

1	Cyfryzacja edukacji. Celem reformy jest zapewnienie młodym ludziom rozwoju kompetencji cyfrowych oraz zwiększenie szans edukacyjnych wszystkich uczących się (edukacja włączająca) przez czerpanie korzyści, jakie technologia może wnieść do procesu nauczania i uczenia się. Przygotowywana jest polityka cyfryzacji edukacji. Przygotowany projekt dokumentu został zgłoszony do wykazu prac RM. Ministerstwo Edukacji i Nauki znowelizowało rozporządzenie w sprawie podstawowych warunków niezbędnych do realizacji przez szkoły i nauczycieli zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz programów nauczania, w którym określiło minimalne standardy wyposażenia wszystkich szkół w infrastrukturę cyfrową umożliwiającą wykorzystanie technologii cyfrowych w nauce na równym poziomie w każdej szkole.
2	Strategia podnoszenia umiejętności cyfrowych. III kwartale 2022 r. przeprowadzono proces uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych projektu uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia programu rządowego pod nazwą „Program Rozwoju Kompetencji Cyfrowych”. 2 grudnia 2022 r. Komitet Rady Ministrów do spraw Cyfryzacji przyjął projekt uchwały i rekomendował go do dalszych prac legislacyjnych. Następnie przekazano projekt uchwały pod obrady Stałego Komitetu Rady Ministrów.
3	Zakończono prace nad mechanizmami współpracy i koordynacji w zakresie uczenia się przez całe życie na poziomie centralnym i regionalnym (czerwiec 2022). Podpisano deklaracje przyjęcia mechanizmów współpracy i koordynacji oraz powołano 12 Wojewódzkich Zespołów Koordynacji.

	Konkurs „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.
4	Prowadzone działania mają na celu poszerzenie katalogu placówek umożliwiających uzyskanie i uzupełnienie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, tj. wprowadzenie na poziomie systemowym zmian legislacyjnych dotyczących organizacji i funkcjonowania branżowych centrów umiejętności w systemie oświaty. Zmiany legislacyjne będą wprowadzone m.in. w ustawie – Prawo oświatowe oraz aktach wykonawczych do tej ustawy oraz w ustawie – Karta Nauczyciela.
5	Branżowe centra umiejętności. Przygotowano dokumentację konkursową, w tym regulamin konkursu „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania 120 branżowych centrów umiejętności (BCU) realizujących koncepcję centrów doskonałości zawodowej (CoVes)”.
6	Projekt ustawy o aktywność zawodowej. Jednym z celów planowanej modernizacji publicznych służb zatrudnienia jest rozszerzenie dostępu do usług i instrumentów rozwoju zasobów ludzkich, ich optymalizacja, uelastycznienie i uatrakcyjnienie. Podjęte działania powinny skutkować m.in. skuteczniejszą aktywizacją zawodową, zwiększeniem uczestnictwa w kształceniu ustawicznym i nabywaniem umiejętności i kwalifikacji zawodowych zgodnych z potrzebami rynku pracy. Projekt ustawy jest obecnie na etapie prac rządowych.

CSR 3 część 3: Lepsze ukierunkowanie świadczeń społecznych oraz zapewnienie dostępu do tych świadczeń osobom potrzebującym. – MRiPS

1	30 listopada 2022 r. na podstawie ustawy o Funduszu Solidarnościowym ogłoszony został Roczny Plan Działań na rzecz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych na 2023 r. Dokument dostępny jest na stronie https://niepełnosprawni.gov.pl
---	---

CSR 4 część 1: Poprawę odporności, dostępności i skuteczności systemu opieki zdrowotnej, w tym poprzez zapewnienie wystarczających zasobów na odwrócenie piramidy opieki i przyspieszenie wdrażania usług e-zdrowia. – MZ

1	Internetowe Konto Pacjenta – rozbudowa o nowe funkcjonalności. IKP umożliwi pacjentowi elektroniczny dostęp do historii leczenia i elektronicznej dokumentacji medycznej oraz umożliwi upoważnienie do dostępu również inne osoby, w tym kadre medyczną, jak również pozwala na zrealizowanie podstawowych spraw, takich złożenie deklaracji wyboru lekarza POZ czy wniosku o EKUZ. W 2021 r. w IKP dodano funkcjonalności związane z obsługą szczepień przeciw COVID-19, HPV i grypie. Od 1 marca 2022 r. formuła została rozszerzona do wszystkich szczepień ochronnych wykonywanych u pacjentów na terenie Polski na zasadzie fakultatywności, a od 2023 r. planowane jest przejście na obowiązkowe raportowanie szczepień w e-Karcie Szczepień. Ponadto w roku 2022 uruchomiono wersję Internetowego Konta Pacjenta w języku ukraińskim, udostępniono funkcjonalność wyrażania zgód na realizację e-recept transgranicznych, a także wprowadzono możliwość wypełnienia anonimowej ankiety pt. Oceń swojego lekarza.
2	Wzmocnienie roli podstawowej opieki zdrowotnej (POZ). Wydane zostało zarządzenie nr 79/2022/DSOZ Prezesa NFZ z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie warunków zawarcia i realizacji umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna. Stanowiło ono element wzmocnienia roli POZ w systemie ochrony zdrowia. Rozwiązania dotyczące opieki koordynowanej rozszerzone zostały ponadto zarządzeniem Prezesa NFZ nr 124/2022/DSOZ z dnia 29 września 2022 r.
3	Projekt ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitalnictwa. Po zakończeniu analizy uwag zgłoszonych w ramach uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji publicznych i opiniowania, w dniu 9 maja 2022 r. projekt ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitalnictwa wraz z uzasadnieniem, OSR i raportem z konsultacji publicznych został opublikowany na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji. Ze względu na uwarunkowania polityczne oraz oczekiwania społeczne (w tym jednostek samorządu terytorialnego) projekt ustawy uległ istotnym zmianom w związku z czym 23 września 2022 r. Ministerstwo Zdrowia wystąpiło do Zespołu Programowania Prac Rządu o aktualizację wpisu do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów projektu ustawy (UD321).
4	Projekt ustawy o Krajowej Sieci Onkologicznej (UD303). Regulacja ma na celu reformę organizacji opieki onkologicznej w Polsce, w szczególności zapewnienie poprawy jakości i bezpieczeństwa diagnostyki i leczenia onkologicznego, a także wzrostu poziomu satysfakcji pacjenta i optymalizacji kosztów opieki onkologicznej. Projekt został przyjęty przez Radę Ministrów 3 stycznia 2023 r. Rozpoczęto prace nad opracowaniem rozporządzenia w sprawie wykazu Wojewódzkich Ośrodków Monitorujących (przygotowany wstępny projekt rozporządzenia jako załącznik do projektu ustawy o Krajowej Sieci Onkologicznej).
5	Ustawa o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych, która wprowadza możliwość tworzenia studiów II stopnia w zakresie przygotowania do zawodu ratownika medycznego, została w dniu 21 grudnia 2022 r. opublikowana w Dzienniku Ustaw. Ustawa wejdzie w życie w dniu 22 czerwca 2023 r. z wyjątkiem art. 217 oraz 227-232, które weszły w życie w dniu 5 stycznia 2023 r.
6	Pakiet legislacyjny mający na celu poprawę atrakcyjności zawodów medycznych i warunków pracy pracowników medycznych składa się z kilku projektów aktów prawnych będących na różnym etapie procesu legislacyjnego: <ol style="list-style-type: none"> 1) rozporządzenie w sprawie umiejętności zawodowych lekarzy i lekarzy dentyistów – przeprowadzono konsultacje publiczne i uzgodnienia międzyresortowe; 2) zmiana rozporządzenia w sprawie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentyistów – przeprowadzono konsultacje publiczne i uzgodnienia międzyresortowe; 3) zmiana rozporządzenia w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (dotyczy przeniesienie części kompetencji z pielęgniarek na opiekunów medycznych) – weszła w życie 1 września 2021 r.; 4) zmiana ustawy o sposobie ustalania najniższego wynagrodzenia zasadniczego niektórych pracowników zatrudnionych w podmiotach leczniczych – ustawa z dnia 26 maja 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1352) – weszła w życie 29 czerwca 2022 r.; 5) odciążenia lekarzy poprzez uruchomienie specjalistycznych szkoleń z zakresu pomocy operacyjnej dla pielęgniarek i ratowników medycznych – w dniu 26 listopada 2021 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada

	2021 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie specjalizacji w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia, które wprowadziło nową dziedzinę szkolenia specjalizacyjnego „chirurgiczna asysta lekarza”.
7	Elektroniczna karta zgonu i urodzenia. W zakresie prac technicznych prowadzono analizy i prace deweloperskie po stronie Centrum e-Zdrowia i instytucji zaangażowanych w realizację projektu. Gotowość do testów wszystkich interesariuszy projektu eKZ zostanie potwierdzona po zatwierdzeniu finalnego harmonogramu. Podjęto decyzję o zmianie daty finalnego wdrożenia elektronicznej karty zgonu i urodzenia, w tym martwego urodzenia, z 1 marca 2023 r. na 1 czerwca 2023 r.
8	E-rejestracja i teleporady. 30 czerwca zrealizowano ostatni kamień milowy dla fazy 2 projektu P1 tj.: „ <i>Uruchowienie Środowiska produkcyjnego w zakresie funkcjonalności eRejestracji oraz Teleporad</i> ”. W III i IV kw. 2022 r. Centrum e-Zdrowia prowadziło pilotaż e-rejestracji. W ramach pilotażu system umożliwiał pacjentom m.in. zapisy na wizyty do specjalistów w 3 obszarach: kardiologii, tomografii komputerowej oraz rezonansu magnetycznego. Raport ewaluacyjny z realizacji pilotażu zostanie opublikowany w 2023 r. Wprowadzenie e-rejestracji do systemu ochrony zdrowia wraz z przeprowadzeniem właściwych zmian legislacyjnych w tym zakresie zaplanowano na rok 2023.
9	Wdrożenie usługi e-skierowania w lecznictwie uzdrowiskowym. Projekt rozporządzenia Ministra Zdrowia zmieniającego rozporządzenie w sprawie kierowania na leczenie uzdrowiskowe albo rehabilitację uzdrowiskową wdrażający możliwość wystawiania przez lekarzy ubezpieczenia zdrowotnego skierowania w postaci elektronicznej na ww. zakres świadczeń zostanie wydany w styczniu 2023 r. Przyjęte rozwiązanie uprości i przyspieszy proces kierowania pacjentów na leczenie uzdrowiskowe albo rehabilitację uzdrowiskową, bowiem wyeliminuje konieczność listownego bądź osobistego dostarczenia skierowania (obecnie w postaci papierowej) do właściwego oddziału NFZ.
10	W związku z przyjęciem nowej zasady, zakładającej wzmocnienie podmiotowej roli pacjenta poprzez nadanie mu prawa do wyboru świadczeniodawcy realizującego świadczenia z zakresu leczenia uzdrowiskowego, przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym skierowania nie będą, jak dotychczas, kierowane do właściwego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia – który obecnie wyznacza świadczeniodawcę, u którego ma być realizowane świadczenie, ale bezpośrednio do wybranego przez pacjenta świadczeniodawcy. Projekt ustawy wdrażający powyższą koncepcję obecnie oczekuje na wpis do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów celem rozpoczęcia procedury konsultacji dokumentu przez zainteresowane podmioty.
11	Projekt ustawy o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta. Projekt zakłada: tworzenie wewnętrznych systemów zarządzania jakością i bezpieczeństwem w podmiotach wykonujących działalność leczniczą jako warunku uzyskania autoryzacji umożliwiającej udzielanie przez te podmioty świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, utworzenie centralnego Rejestru Zdarzeń Niepożądanych, mierzenie jakości w opiece zdrowotnej z wykorzystaniem wskaźników jakości określonych w ustawie i rozporządzeniu do ustawy. Projekt ustawy o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta został zaakceptowany przez Radę Ministrów 13 grudnia 2022 r. Trwają prace parlamentarne.

CSR 4 część 2: Wzmocnienie zdolności gospodarki do innowacyjności, w tym poprzez wspieranie instytucji badawczych i ich ściślejszej współpracy z przedsiębiorstwami. – MEiN/MRiT

1	Wprowadzono zmianę w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574) w postaci przepisu rozszerzającego katalog podmiotów, z którymi uczelnie mogą tworzyć spółki celowe przeznaczone specjalnie do komercjalizacji wyników prac B+R. Przepis został włączony do tzw. „tarczy prawnej”, tj. - ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. z 2022 r. poz. 2185). Dotyczący tego przepisu art. 42 ust. 1 ustawy wszedł w życie 10 listopada 2022 r.
2	Strategia Produktowności. 12 lipca 2022 r. strategia została przyjęta przez Radę Ministrów. Programy strategiczne realizujące Strategię są w przygotowaniu.
3	Projekt ustawy – Prawo własności przemysłowej (UD263). Nowe regulacje stanowią będą kompleksowe, przejrzyste i nowoczesne regulacja w zakresie ochrony własności przemysłowej. Przeprowadzono konsultacje publiczne i uzgodnienia międzyresortowe projektu.
4	Od 1.01.2022 r. obowiązują przepisy wprowadzające ulgę podatkową dla przedsiębiorców w postaci możliwości dodatkowego odliczenia kosztów robotyzacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 2105). Wejście w życie tych przepisów jest również częścią KPO (kamień milowy A27G). Wymogiem KPO jest realizacja celów środowiskowych zgodnie z zasadą „nie czyni znaczącej szkody” środowisku (<i>Do No Significant Harm – DNSH</i>). W tym zakresie uzgodniono z KE (październik 2022 r.) dostosowanie przepisów tzw. ulgi na robotyzację do wymogów zasady DNSH. Znowelizowano zatem ww. przepisy ustawą z dnia 16 listopada 2022 r. o zmianie ustawy o podatku od niektórych instytucji finansowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2745), które wejdą w życie 1.02.2023 r.

CSR 4 część 3: Dalsze zwiększanie cyfryzacji przedsiębiorstw i administracji publicznej, w tym poprzez rozwój infrastruktury. – KPRM/MRiT/MSWiA

1	Ustawa z dnia 16 listopada 2022 r. o niektórych umowach zawieranych elektronicznie oraz o zmianie ustawy o pomocy społecznej (Dz.U. 2022 poz. 2754). Głównym założeniem ustawy jest rozbudowa istniejącego już systemu teleinformatycznego na portalu praca.gov.pl o nowe funkcjonalności. Ustawa przyczynia się do znacznego zmniejszenia obciążeń dla mikroprzedsiębiorców, rolników oraz osób fizycznych w tym rodziców związanych z obowiązkami administracyjnymi przy powierzaniu pracy.
---	--

2	19 września 2022 r. został skierowany do konsultacji społecznych, uzgodnień międzyresortowych oraz opiniowania projekt rozporządzenia Ministra Cyfryzacji w sprawie corocznej inwentaryzacji infrastruktury i usług telekomunikacyjnych. Celem reformy jest dostosowanie krajowego otoczenia legislacyjnego do wyzwań związanych z wdrażaniem w gospodarce, społeczeństwie i usługach publicznych rozwiązań opartych o łączność w systemach 5G. Rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie inwentaryzacji infrastruktury i usług telekomunikacyjnych zostało ogłoszone w dniu 28 grudnia 2022 r. i weszło w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. (Dz.U.2022 poz. 2796).
3	Przygotowano założenia konkursów na dofinansowanie projektów szerokopasmowych ze środków KPO oraz z Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy (FERC) oraz poddano je publicznym konsultacjom (od 19 sierpnia do 26 września 2022 r.). W tym czasie zebrano także komercyjne plany inwestycyjne operatorów telekomunikacyjnych celem wyłączenia obszarów, na których te plany będą realizowane, spod przyszłych interwencji publicznych. Ponadto, przyjęto rozporządzenie Ministra Cyfryzacji z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach KPO (Dz. U. poz. 2604), stanowiące krajowy program pomocowy w rozumieniu rozporządzenia GBER. W stosunku do bliźniaczego rozporządzenia w sprawie udzielania pomocy na rozwój infrastruktury szerokopasmowej w ramach FERC przeprowadzono konsultacje społeczne, uzgodnienia i opiniowanie.
4	Przeprowadzono konsultacje z kluczowymi interesariuszami projektu nowelizacji ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, w efekcie których wprowadzono szereg zmian do projektu. Projekt skierowano do dalszych prac w ramach Stałego Komitetu Rady Ministrów. Ponadto, wykorzystano już obecnie funkcjonujące rozwiązania prawne w celu zwiększenia cyberbezpieczeństwa podmiotów krajowego systemu cyberbezpieczeństwa. W szczególności, Pełnomocnik Rządu do Spraw Cyberbezpieczeństwa wydał tym podmiotom rekomendacje zalecające niestosowanie w ich systemach informacyjnych oprogramowania, którego producentem jest Kaspersky Lab z siedzibą w Moskwie. Funkcjonowała również ustawa o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, na podstawie której wyptaony został specjalny dodatek – świadczenie teleinformatyczne – który ma zapewnić konkurencyjne wynagrodzenia dla specjalistów w zakresie cyberbezpieczeństwa pracujących w sektorze publicznym.
5	Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw 20 maja 2022 r. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 6 maja 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw 26 maja 2022 r.
6	Projekt, mający na celu podniesienie kompetencji cyfrowych wśród przedsiębiorców, w tym w zakresie cyberbezpieczeństwa. Projekt rozpocznie pilotaż dla ok. 2000 MŚP, które otrzymają diagnozę oraz sprofilowane wsparcie mające na celu zlikwidowanie braków w zakresie kompetencji cyfrowych, a następnie certyfikat. Certyfikacja firm wzorowana będzie na brytyjskim projekcie CyberEssentials i będzie coroczna. Projekt planowany jest do rozwoju i dostępności dla tysięcy polskich przedsiębiorstw. Dodatkowe działania, mające na celu wypracowanie rozwiązania, które wesprze firmy w funkcjonowaniu w ciągłej zmianie, zbuduje pozytywne motywacje i zminimalizuje bariery mentalne na drodze do ucyfrowienia. Planowana jest również segmentacja firm pod kątem poziomu i potencjału do ucyfrowienia. W 2022 roku MRiT zakończyło proces badań, których celem była identyfikacja trendów dotyczących zachodzących zmian i kierunków rozwoju, istotnych dla małych i średnich przedsiębiorstw. Efektem jest katalog dobrych praktyk administracyjnych rozwiązań cyfrowych dla firm z całego świata, diagnoza potrzeb MŚP w oparciu o analizę trendów i rekomendacji zalecanych kierunków działań administracji państwowej w obszarze usług cyfrowych i wspierania transformacji cyfrowej przedsiębiorstw. Wypracowane w ramach badań rekomendacje, m.in. wspieranie firm w strategicznym rozwoju firmy w oparciu o zmiany i trendy, diagnostyka dojrzałości cyfrowej poszczególnych segmentów firm i proponowanie im sprofilowanego katalogu działań podnoszących ich kompetencje cyfrowe, zostaną wykorzystane w projektowanych politykach.
7	Elektroniczne Pełnomocnictwa są jednym z elementów projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem e-administracji. Ostatnia wersja projektu niniejszej ustawy jest datowana na 27 grudnia 2022; podlega ona dalszym uszczegółowieniom, po których zostanie przekazana do konsultacji. W zakresie elektronicznych pełnomocnictw przewiduje się ustanowienie Rejestru Pełnomocnictw Elektronicznych i wdrożenie przepisów, które usankcjonują prawo do posługiwania się nimi. Celem reformy jest udostępnienie narzędzi i środków gwarantujących pewność informacji reprezentowanych w postaci elektronicznego pełnomocnictwa, poprzez usługi ich weryfikacji w trybie on-line. Realizacja ta zagwarantuje bezpieczeństwo i pewność uprawnień pełnomocnika posiadanych wykorzystywanych w kontaktach z administracją państwową, a także w ramach obrotu gospodarczego.
8	Prowadzone są prace na projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z wprowadzeniem ułatwień w realizacji procedur drogą elektroniczną. Działanie realizuje kamień milowy C7G, który przewiduje wdrożenie reformy C2.1 Zwiększenie skali zastosowań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie (poprzez nowelizację ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne oraz ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego).

CSR 5 część 1: Poprawa klimatu inwestycyjnego, w szczególności przez ochronę niezależności sądów. – MS/MRiT

1	Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców została opublikowana 26 października (Dz. U. poz. 2185) weszła w życie 10 listopada 2022 r., z wyjątkiem niektórych przepisów, które weszły w życie w innym terminie. Głównym celem jest dalsze ograniczenia obciążeń regulacyjnych i administracyjnych przedsiębiorstw i przedsiębiorców oraz obywateli (kontynuacja kompleksowej reformy prawa gospodarczego). Ma to posłużyć poprawie odporności i konkurencyjności polskiej gospodarki.
---	--

2	Poprawa klimatu inwestycyjnego poprzez zapewnienie inwestorowi pełnego wyjaśnienia skutków podatkowych inwestycji ustalonego w drodze procesu uzgodnieniowego z organem podatkowym (porozumienia inwestycyjnego). 1 stycznia 2022 r. do polskiego systemu podatkowego wprowadzono nową instytucję tj. porozumienie inwestycyjne (dział IIC Ordynacji podatkowej). W Ministerstwie Finansów powołany został zespół dedykowany do realizacji porozumienia inwestycyjnego (Centrum Obsługi Podatkowej Inwestora).
3	Ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (projekt UD322). Celem projektowanej ustawy jest stworzenie, w ramach konstytucyjnych zasad ustrojowych, struktury sądów powszechnych zdolnych do sprawnego realizowania należących do nich zadań, w sposób adekwatny do potrzeb społecznych i gospodarczych Polski, przy jednoczesnej racjonalizacji kosztów sprawowanego przez sądy wymiaru sprawiedliwości. Do szczegółowych celów reformy należy m.in. zminimalizowanie zjawiska przewlekłości postępowań i naruszania standardów rzetelności i skuteczności postępowania oraz wzmocnienie niezawisłości sędziów, co zostanie osiągnięte poprzez eliminację instytucji „awansu” oraz wprowadzenie zasady, że powołanie do służby sędziowskiej odbywa się tylko raz w ramach sądownictwa powszechnego. 24 kwietnia 2022 r. projekt ustawy został skierowany do uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania. Do projektu zostały zgłoszone uwagi, które są obecnie analizowane.

CSR 5 część 2: Zapewnienie skutecznych konsultacji publicznych i zaangażowania partnerów społecznych w proces kształtowania polityki. – KPRM/MRiT

1	Prace nad nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W ramach prac nad nowelizacją ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zapowiedziano zmiany w zakresie konsultacji społecznych aktów prawnych procedowanych przez samorządy lokalne i regionalne. Propozycja obejmuje wyodrębnienie zapisów dotyczących partycypacji społecznej jako osobnego rozdziału ustawy, unowocześnienie stosowanej terminologii, rozszerzenie katalogu dostępnych formularzy oraz wprowadzenie wyższych standardów prowadzenia konsultacji społecznych. Trwają prace w ramach Rady Ministrów.
2	Zmiana regulaminów Sejmu, Senatu i Rady Ministrów mająca na celu zwiększenia wykorzystania konsultacji społecznych i ocen skutków regulacji w procesie stanowienia prawa, w tym wprowadzenie obowiązkowej oceny skutków regulacji i konsultacje publiczne projektów ustaw zgłaszanych przez posłów i senatorów. Przeprowadzono uzgodnienia wewnętrzne i prace analityczne w celu ustalenia zakresu niezbędnych zmian w Regulaminie Rady Ministrów. Przygotowano projekt uchwały Rady Ministrów zmieniającej uchwałę – Regulamin pracy Rady Ministrów. Prowadzone są prace w sprawie ustalenia możliwości i zakresu zmian w Regulaminie Sejmu i Senatu. Ponadto uchwałą Sejmu RP z dnia 1 grudnia 2022 r w sprawie zmiany Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzono przepis (art. 34 ust. 2a), zgodnie z którym uzasadnienie projektu ustawy określającej zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej powinno odpowiadać wymogom określonym w art. 66 ust. 2 i art. 68 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców. Oznacza to, że do projektów aktów prawnych z zakresu prawa gospodarczego konieczne jest przeprowadzenie oceny przewidywanych skutków społeczno-gospodarczych, w tym wpływu projektu na MŚP oraz analizy możliwości osiągnięcia celu tego aktu prawnego za pomocą innych środków. Wyniki analiz muszą być zawarte w ocenie skutków regulacji lub uzasadnieniu. Dodatkowo, w przypadku stwierdzenia wpływu projektu na MŚP, przy opracowaniu projektu projektodawca dąży do proporcjonalnego ograniczania obowiązków administracyjnych wobec tych przedsiębiorców albo uzasadnia brak możliwości zastosowania takich ograniczeń.
3	Integracja potrzeb i oczekiwań społecznych z decyzjami i planowanymi działaniami rządu poprzez monitoring trendów społecznych oraz zjawisk z obszaru życia gospodarczego na podstawie prognoz i wniosków wynikających z badań opinii publicznej. W tym celu Zespół ds. trendów i analiz w KPRM wykorzystuje wyniki badań społecznych oraz współpracuje z placówkami badawczymi i ekspertami, m.in. w ramach Zespołu Konsultacyjnego do Spraw Badań Społecznych. Analizy przygotowane na podstawie tej wiedzy dają szeroki, a zarazem wiarygodny wgląd w sytuacje badanych obszarów. Dzięki powyższemu powstają rekomendacje działań interwencyjnych oraz inicjatyw legislacyjnych, które uwzględniają interesy poszczególnych grup społecznych poddanych badaniom, tym samym uzupełnia to i weryfikuje proces konsultacji publicznych projektów aktów prawnych.

CSR 6 część 1: Zmniejszenie ogólnej zależności od paliw kopalnych – MKiŚ/MAP/MRiT

1	Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji. Za przygotowanie TPST odpowiadają właściwe terytorialnie samorządy wojewódzkie. Ponieważ tempo prac w poszczególnych regionach było różne, jako datę ogłoszenia wskazano 31 grudnia 2021 r. Przygotowanie TPST jest pierwszym etapem przygotowania dokumentów niezbędnych do zaprogramowania środków FST, które przyczynią się do transformacji ekologicznej w regionach górniczych.
2	Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru. 7 października 2022 r. zostało podpisane rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie szczegółowych wymagań technicznych dla stacji wodoru (Dz. U. z 2022 r. poz. 2158). Rozporządzenie weszło w życie 5 listopada 2022 r.
3	Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru. Od 21 października 2022 r. trwają uzgodnienia międzyresortowe, opiniowanie i konsultacje projektu nowelizacji Prawa energetycznego oraz niektórych innych ustaw w celu stworzenia regulacji prawnych koniecznych dla rozwoju gospodarki wodorowej.
4	Rozwój Programu polskiej energetyki jądrowej. 16 sierpnia 2022 r. Rada Ministrów przyjęła projekt nowelizacji ustawy o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej i inwestycji towarzyszących. Toczy się postępowanie ws. oceny oddziaływania na środowisko. 16 września 2022 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, w ramach konsultacji transgranicznych – zgodnie z art. 4 i 5 Konwencji z Espoo – przekazał państwu narażonym raport o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia polegającego na budowie i eksploatacji pierwszej w Polsce elektrowni jądrowej, o mocy elektrycznej do 3 750 MWe, na obszarze gmin: Choczewo lub Gniewino i Krokowa. 2 listopada 2022 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę na mocy której wybrany został dostawca technologii i partner strategiczny dla pierwszej elektrowni jądrowej w Polsce – wybrano technologię firmy Westinghouse Electric Company, w której wybudowane zostaną

	trzy reaktory AP1000 w nadmorskiej lokalizacji Lubiatowo-Kopalino na Pomorzu. Budowa pierwszego bloku rozpocznie się w 2026 roku.
5	Zapewnienie środowiska prawnego do rozwoju rynku biometanu w Polsce. Trwające konsultacje z interesariuszami, uzgodnienia wewnętrzne i prace analityczne mające na celu ogłoszenie i wdrożenie odnośnego projektu legislacyjnego w 2023 roku.
6	Trwają prace mające na celu analizę barier w zakresie stosowania biopaliw zaawansowanych. W 2022r. stworzony został konspekt analizy barier, którego celem jest stworzenie podstaw do zbadania w 2023r. potencjału wykorzystania biopaliw zaawansowanych w transporcie oraz wypracowania strategii ich rozwoju i wdrożenia instrumentów pozwalających na wykonanie wymagań dyrektywy REDII w zakresie uzyskania minimalnych poziomów wykorzystania biopaliw zaawansowanych oraz osiągnięcie poziomu udziału energii odnawialnej do 2030 r. na poziomie co najmniej 14%.

CSR 6 część 2: przez usunięcie barier regulacyjnych, administracyjnych i infrastrukturalnych, aby przyspieszyć procedury wydawania zezwoleń na instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii i upowszechnianie tych instalacji. – MKiŚ

1	Nowelizacja ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Nowelizacja odblokowuje możliwość budowy nowych farm wiatrowych oraz pozyskiwania „zielonej” i taniej energii na poziomie lokalnym. Projekt nowelizacji ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych został zaakceptowany przez RM 5 lipca 2022 r. Trwają prace parlamentarne (Sejm przyjął 8 lutego 2023 r. – numer druku 2938).
2	1 kwietnia 2022 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 23 marca 2022 r. w sprawie dokonywania rejestracji, bilansowania i udostępniania danych pomiarowych oraz rozliczeń spółdzielni energetycznych.
3	27 września 2022 r. zostało przyjęte przez Radę Ministrów rozporządzenie określające maksymalne ilości i wartości energii elektrycznej z OZE, które mogą zostać sprzedane w drodze aukcji w poszczególnych następujących po sobie latach kalendarzowych 2022–2027.
4	Projekt ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (nr UC99). Celem regulacji jest stworzenie warunków umożliwiających realizację obowiązków wynikających z Dyrektywy REDII w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto w 2030. Obecnie brakuje rozwiązań regulacyjnych, które nakierowane byłyby bezpośrednio na wspieranie przedsiębiorstw energetycznych w realizacji przedsięwzięć, mających na celu rozwój odnawialnych źródeł energii w ramach inwestycji w majątek wytwórczy, w sposób pozwalający na osiągnięcie celu OZE w ciepłownictwie. Dla osiągnięcia planowanego celu OZE w sektorze ciepłownictwa niezbędne jest zatem wprowadzenie takich środków. Projektu wprowadza zmiany w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, dotyczące m. in. obowiązku przyłączenia instalacji odnawialnego źródła energii do sieci ciepłowniczej oraz zakupu ciepła z OZE, jak również gwarancji pochodzenia ciepła albo chłodu wytwarzanego z odnawialnych źródeł energii w instalacjach odnawialnego źródła energii, a także mechanizmów dających bodźce do tworzenia infrastruktury wytwarzania ciepła z OZE. Projektu wprowadza zmiany w ustawie - Prawo energetyczne, w zakresie m. in. obowiązku przyłączenia obiektu do sieci ciepłowniczej, prawo odłączenia się od sieci ciepłowniczej, obowiązku publikowania przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłania lub dystrybucji ciepła informacji dotyczącej spełnienia wymogu efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego w rozumieniu art. 7b ust. 4 ustawy – Prawo energetyczne oraz udziału energii odnawialnej w systemie ciepłowniczym, jak również obowiązku przedstawiania przez przedsiębiorstwo energetyczne posiadające koncesję na wytwarzanie ciepła lub koncesję na obrót ciepłem, sprzedające ciepło odbiorcom końcowym, sprawozdań Prezesowi URE. Wprowadzane przepisy mają również zachęcać do inwestycji w infrastrukturę ciepłowniczą, w szczególności w źródła ciepła stanowiące odnawialne źródła energii.
5	Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne. Prowadzono prace przygotowawcze do uruchomienia w IV kwartale 2022 r. naborów w ramach inwestycji B2.2.2. 12.09.2022 r. przekazano Komisji Europejskiej do konsultacji kryteria wyboru przedsięwzięć w ramach części przedinwestycyjnej. W II i III kwartale 2022 r. przeprowadzono proces uzgodnień międzyresortowych, opiniowania i konsultacji publicznych projektu programu pomocowego (pomoc publiczna), tj. projektu rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii w sprawie udzielania pomocy de minimis lub pomocy publicznej na przedsięwzięcia realizowane w ramach inwestycji B2.2.2 „Instalacje OZE realizowane przez społeczności energetyczne” objętej wsparciem ze środków Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.
6	Minister Klimatu i Środowiska wydał 25 maja 2022 r. rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań dla elementów zespołu urządzeń służących do wyprowadzenia mocy oraz dla elementów stacji elektroenergetycznych zlokalizowanych na morzu (Dz. U z 2022 r. poz. 1257).
7	Dostosowanie polskiego porządku prawnego do przyjętego 22 grudnia 2022 roku Rozporządzenia Rady ustanawiającego ramy służące przyspieszeniu wdrażania rozwiązań w zakresie energii odnawialnej. Trwają analizy ostatecznej wersji aktu celem dokonania odpowiednich zmian legislacyjnych.

CSR 6 część 3: Reformę polityki renowacji budynków i systemów wsparcia, aby zachęcać do bardziej gruntownych działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej, promować oszczędność energii i szybsze wycofywanie paliw kopalnych w ciepłownictwie oraz szybsze wprowadzanie pomp ciepła. – MKiŚ/MRiT

1	Trwają prace mające na celu migrację danych z Centralnego rejestru charakterystyki energetycznej budynków (MRiT) do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (GUNB) w zakresie wynikającym z ustawy o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków. Obecnie prowadzone są dodatkowe prace i analizy rozwiązań ujętych w projektowanym rozporządzeniu w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych, zmieniającego wymagania jakościowe dla węgla. W związku z wojną w Ukrainie i wynikającą stąd zmianą warunków zaopatrzenia w paliwa stałe, zagrażającą bezpieczeństwu energetycznemu, oraz brakiem zgody części strony społecznej, istnieje ryzyko niezrealizowania procesu legislacyjnego w wyznaczonym terminie. Mając na względzie interes konsumentów oraz zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w zaistniałej sytuacji geopolitycznej, rozporządzeniem z dnia 24
---	---

	października 2022 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 2186) po raz trzeci dopuszczono odstępianie od stosowania wymagań określonych w przepisach rozporządzenia w sprawie wymagań jakościowych dla paliw stałych; poprzednie były rozporządzenia z 27 czerwca oraz 25 sierpnia 2022 r.
2	Rada Ministrów 9 lutego 2022 r. przyjęła Długoterminową Strategię Renowacji Budynków. W dokumencie określono niezbędne działania pozwalające osiągnąć wysoką efektywność energetyczną i niskoemisyjność budynków w Polsce w perspektywie 2050 roku. Inwestycje, których celem jest poprawa efektywności energetycznej budynków, wpłyną korzystnie zarówno na środowisko jak i na polską gospodarkę. Dzięki jego realizacji poprawi się efektywność energetyczna budynków a także jakość powietrza, spadnie emisja CO ₂ i poprawi się komfort mieszkańców. Powstaną również nowe miejsca pracy przy termomodernizacji budynków.
3	7 października 2022 r. sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o charakterystyce energetycznej budynków oraz ustawy - Prawo budowlane (Dz. U. z 2022 r. poz. 2206), która wejdzie w życie 28 kwietnia 2023 r. Ustawa ma na celu wdrożenie prawa unijnego w zakresie charakterystyki energetycznej budynków jak również poprawę skuteczności obecnego systemu oceny efektywności energetycznej budynków w Polsce.
4	29 września 2022 r. Sejm RP uchwalił ustawę o zmianie niektórych ustaw wspierających poprawę warunków mieszkaniowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2456), która weszła w życie 1 grudnia 2022 r. Zmiany polegają m.in. na zwiększeniu wsparcia na poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych oraz na inwestycje w odnawialne źródła energii w takich budynkach. Równoległe z procesem nowelizacji ustaw, w Banku Gospodarstwa Krajowego oraz Ministerstwie Rozwoju i Technologii toczyły się prace nad przygotowaniem dokumentów umożliwiających inwestorom ubieganie się o nowe instrumenty wsparcia.
5	7 lipca 2022 r. Sejm RP przyjął ustawę o zmianie ustawy Prawo Ochrony Środowiska i niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1576); ustawa weszła w życie 11 sierpnia 2022 r. Powyższa ustawa obejmowała m.in. zmianę ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (dalej ustawa o termomodernizacji). Wprowadzone zmiany doprecyzowały sposób zwrotu środków (terminy, odsetki itd.) przez gminy oraz były podyktowane koniecznością zapewnienia spójności przepisów ustawy o termomodernizacji w zakresie dotyczącym okresu zawierania porozumień na realizację przedsięwzięć niskoemisyjnych, o których mowa w art. 11c ust. 1 tej ustawy.
6	3 stycznia 2023 r. w Monitorze Polskim została opublikowana Uchwała nr 271 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2022 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia Programu gwarancyjnego „Czyste powietrze” z wykorzystaniem gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego. Program gwarancyjny ma na celu poszerzenie instrumentów oddziaływania Programu Priorytetowego „Czyste powietrze”, służącego zwiększeniu efektywności energetycznej jednorodzinnych budynków mieszkalnych oraz zmniejszeniu pochodzących z nich emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez wymianę starych, nieefektywnych urządzeń grzewczych na paliwa stałe oraz przeprowadzenie termomodernizacji tych budynków. W ramach budżetu programu priorytetowego zaplanowano również środki finansowe, które będą pozyskiwane z budżetu Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej 2021-2027, a także środki finansowe, którymi Polski Fundusz Rozwoju S.A. z siedzibą w Warszawie ma prawo i obowiązek dysponować w trybie i na zasadach określonych w umowie o wykonywanie zadań związanych z realizacją Planu Rozwojowego, o której mowa w art. 14In ust. 5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 r. poz. 1057, z późn. zm.). Zmiana była niezbędna z uwagi na brak możliwości finansowania podatku od towarów i usług (VAT) w ramach programu priorytetowego środkami europejskimi, w związku z czym konieczna była aktualizacja programu gwarancyjnego dotycząca przeznaczenia środków z kredytu obejmowanego gwarancją.
7	W ramach prowadzonych nad projektem ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (UD246) trwają prace nad zmianami do ustawy o termomodernizacji i remontach oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków. Projektowane zmiany pozwolą na dostosowanie Programu „Stop Smog” do obecnych realiów ekonomicznych i urealnienie wydatków ponoszonych na wymianę źródeł ciepła i termomodernizację przez gminy, zwiększenie współfinansowania ze środków Funduszu Termomodernizacji i Remontów przy równoczesnym zmniejszeniu zaangażowania finansowego gminy oraz likwidację kryterium majątkowego beneficjenta końcowego i pozostawienie jedynie kryterium dochodowego. Proponowane zmiany uwzględniają oczekiwania podmiotów, realizujących obecnie przedsięwzięcia niskoemisyjne oraz gmin, które wyrażają zainteresowanie przystąpieniem do Programu „Stop Smog” i były przedmiotem rozmów w ramach Zespołu KWRIST. Ponadto projekt wprowadza zmianę w ustawie Prawo Ochrony Środowiska, która doprecyzowuje sposób ustalania wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu z gospodarstwa rolnego na potrzeby wydania zaświadczenia przez gminy o dochodach w ramach Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” (w celu uniknięcia przerwy w składaniu wniosków spowodowanej oczekiwaniem na wskaźniki GUS). Trwają prace w ramach komitetów Rady Ministrów.
8	Projekt zmian ustawy o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji. Potrzeba wprowadzenia zmian w ustawie o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji wynika z konieczności uatrakcyjnienia systemu wsparcia m.in. przez uproszczenie obowiązków wytwórcy, ograniczenie liczby obowiązków administracyjnych oraz wprowadzenie większej swobody w wyborze zastosowanej technologii dla wytwórców, którzy wygrali aukcję lub nabór na premię kogeneracyjną lub premię kogeneracyjną indywidualną. Wprowadzane zmiany mają spopularyzować wytwarzanie energii z wysokosprawnej kogeneracji – co przyczyni się do ograniczenia zużycia energii pierwotnej w polskiej gospodarce, jednocześnie obniżając emisyjność gospodarki oraz do zwiększenia liczby efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych, pozwalając na wypełnienie celów opisywanych w Polityce Energetycznej Polski do 2040 r.
9	Projekt zmian ustawy Prawo ochrony środowiska. Projekt przewiduje zmiany dotyczące uproszczenia procedur i racjonalizację obciążeń inwestorów, mające na celu wspieranie implementacji pomp ciepła i sezonowych akumulatorów ciepła w warstwie wodonośnej, do systemów ciepłowniczych. Wprowadzane zmiany przyczynią się do wzrostu udziału energii odnawialnej w polskiej gospodarce i popularyzację magazynowania energii w ciepłe (P2H). Prowadzi to do ograniczenia zależności od paliw kopalnych, obniżenia emisyjność gospodarki oraz do zwiększenia liczby efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych, i udziału OZE w ciepłownictwie i jest zgodne z celami określonymi w Polityce Energetycznej Polski do 2040 r.

CSR 6 część 4: Przyspieszenie przesunięcia międzygałęziowego w kierunku transportu publicznego i aktywnej mobilności oraz promowanie szybszego upowszechniania pojazdów elektrycznych za pomocą zachęt i inwestycji w infrastrukturę ładowania. – MI/MFiPR/MKiŚ

1	<p>Działania w zakresie promowania Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP). Podjęto starania na rzecz promowania koncepcji SUMP jako narzędzia planistycznego odpowiadającego w bardziej zrównoważony i zintegrowany sposób na wyzwania i problemy związane z transportem w obszarach miejskich. W ramach wprowadzenia środków wspierających opracowanie i wdrożenie planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP): w Ministerstwie Infrastruktury (MI) powołano Pełnomocnika ds. SUMP; wydano zarządzenie doprecyzowujące zadania Rady eksperckiej ds. SUMP; przyjęto zmianę dokumentów wewnętrznych MI, umożliwiającą utworzenie w jego ramach Centrum Kompetencji SUMP, które zapewni doradztwo i wsparcie dla jednostek samorządu terytorialnego; prowadzono rekrutację do Centrum Kompetencji SUMP; prowadzono uzgodnienia wewnętrzne projektu zarządzenia ws. powołania Komitetu Sterującego ds. SUMP.</p> <p>Ponadto kontynuowany jest projekt pilotażowy, prowadzony przez Centrum Unijnych Projektów Transportowych we współpracy z MI i MFiPR, w zakresie wsparcia doradczego JST w opracowaniu SUMP.</p> <p>Dodatkowo, w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego MI zostało beneficjentem projektu „Wsparcie polskich miast/obszarów miejskich/obszarów metropolitalnych w przygotowaniu Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej”, w którym konsultant wybrany przez KE będzie wspierał 15 polskich miast w realizacji SUMP. Po podpisaniu umowy przez KE z wybranym Wykonawcą, rozpoczęto współpracę w ramach projektu.</p>
2	<p>W I kw. 2022 r. minister właściwy ds. transportu przeprowadził po raz pierwszy monitoring wraz z oceną poziomu osiągnięcia minimalnych udziałów pojazdów nisko- i zeroemisyjnych w udzielonych zamówieniach publicznych za okres 2 sierpnia 2021 – 31 grudnia 2021 r. Wyniki tego pierwszego monitoringu nie są reprezentatywne w kontekście oceny osiągnięcia przez Polskę celów określonych w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniającej dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów drogowego. Pierwszy okres sprawozdawczy był okresem niepełnym – trwał niecałe 6 miesięcy i obejmował jedynie 7 dni, w czasie których obowiązywała ustawa obligująca zamawiających do stosowania minimalnych progów w zamówieniach.</p>
3	<p>Budowa kolei dużych prędkości (HSR) w Polsce wpisuje się w transformację krajowego systemu transportowego w kierunku zrównoważonej i inteligentnej mobilności. Środki finansowe na prace przygotowawcze do realizacji tego zadania zostały zabezpieczone m.in. w uchwale nr 156 Rady Ministrów z dnia 28 października 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego – „Program Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego. Etap I 2020–2023.</p>
4	<p>Ustawa o usprawnieniu procesu inwestycyjnego Centralnego Portu Komunikacyjnego. Ustawa zawiera m.in. rozwiązania upraszczające i przyspieszające realizację inwestycji kolejowych objętych Programem CPK. Jego celem jest zapewnienie realizacji uchwały Rady Ministrów z dnia 28 października 2020 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego – „Program inwestycyjny Centralny Port Komunikacyjny. Etap I. 2020-2023”. Ustawa została przyjęta 22 lipca 2022 r. (Dz.U. poz. 1846) i weszła w życie 2 października 2022 r.</p>
5	<p>27 października 2022 roku uchwalona została Ustawa o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz.U. poz. 2411). Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2023 r.</p>
6	<p>Prowadzone są działania legislacyjne ws. przyjęcia regulacji zapewniających odporność przewoźników kolejowych, które zostaną wprowadzone w I kw. 2023 r. Prowadzone są prace w zakresie priorytetów dla transportu intermodalnego oraz działań służących usunięciu wąskich gardeł. Planuje się zakończenie wszelkich niezbędnych działań legislacyjnych do końca I kw. 2023 r.</p> <p>W ramach realizacji projektu decyzji ministra właściwego do spraw transportu w zakresie usuwania wąskich gardeł w transporcie intermodalnym uwzględniony zostanie przegląd stanu głównych linii kolejowych wykorzystywanych przez transport intermodalny. Zakłada się opublikowanie opracowania do końca I kwartału 2023 r.</p>
7	<p>Uchwałą nr 177/2022 Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 2022 r. przyjęty został dokument pn. „Kierunki Rozwoju Transportu Intermodalnego do 2030 r. z perspektywą do roku 2040 roku”. Trwa przygotowanie i uzgodnienie dokumentów do ogłoszenia konkursu dla projektów intermodalnych (w zakresie KPO i FENIKS).</p>
8	<p>Prowadzona jest analiza w zakresie instrumentów wsparcia transportu intermodalnego, w tym ulgi intermodalnej, z uwzględnieniem preferencji dla nadawców ładunków i operatorów transportu intermodalnego. Trwa analiza potencjalnego popytu na przewozy intermodalne w relacjach eksportowo-importowych. Weryfikowana jest lista terminali drogowo-kolejowych w ramach przeglądu sieci TEN-T.</p>
9	<p>Utworzenie wyspecjalizowanej jednostki odpowiedzialnej za koordynację i promocję transportu intermodalnego.</p>

CSR 6 część 5: Poprawę długoterminowego i średniookresowego planowania strategicznego w zakresie zielonej transformacji poprzez aktualizację krajowej polityki energetycznej zgodnie z celami Europejskiego Zielonego Ładu i komunikatem REPowerEU, aby zagwarantować przedsiębiorcom pewność i efektywnie wykorzystać środki finansowe w celu przyspieszenia inwestycji w czystą energię. – MKiŚ

1	<p>29 marca 2022 r. Rada Ministrów przyjęła „Założenia do aktualizacji <i>Polityki energetycznej Polski do 2040 r.</i>”, które wyznaczają kierunki modyfikacji krajowej polityki energetycznej państwa w odpowiedzi na kryzys energetyczny, zmianę sytuacji geopolitycznej, a także projektowane nowe cele i wyzwania unijnej polityki klimatyczno-energetycznej. Podkreślono konieczność wzmocnienia bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez wykorzystanie własnych zasobów energetycznych, do czego przyczyni się rozbudowa zeroemisyjnych źródeł energii, a w okresie przejściowym wykorzystanie istniejącej infrastruktury wytwórczej jako mocy gwarantujących pewność dostaw energii</p>
---	---

Załącznik 2. Realizacja KPO (na podstawie bazy FENIX)

Lp.	Numer wniosku o płatność	Measure name Powiązane działanie (reforma lub inwestycja)	Milestone/ target name Nazwa	Due date (Quarter) / Harmonogram zakończenia działania (kwartał)	Status in Fenix (stan na 11/2022 -> aktualizacja 03/23 na podst. WoP MFIPR)	CSR/Subpart
1WoP						
1.	1WoP	A1.2 Dalsze ograniczanie obciążenia regulacyjnego i administracyjnego	A5G Wejście w życie pakietu legislacyjnego ukierunkowanego na ograniczenie administracyjnego obciążenia przedsiębiorstw i obywateli	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart8 2022.CSR5.subpart1
2.	1WoP	A2.1 Przyspieszenie procesów robotyzacji i cyfryzacji i innowacji	A27G Wejście w życie nowej ustawy o wspieraniu automatyzacji i cyfryzacji oraz innowacyjności przedsiębiorstw poprzez wprowadzenie ulgi podatkowej w zakresie robotyzacji	Q2/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart2 2022.CSR4.subpart2 2022.CSR4.subpart3
3.	1WoP	A4.2 Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat trzech	A59G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat trzech mającej na celu zmianę organizacji systemu finansowania opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, aby wdrożyć jeden spójny system zarządzania finansowaniem w zakresie tworzenia i funkcjonowania usług opieki nad dziećmi do lat trzech	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR2.subpart2 2022.CSR3.subpart1
4.	1WoP	A4.2.1 Wsparcie placówek opieki nad dziećmi w wieku do trzech lat (żłobki, kluby dziecięce) w ramach programu MALUCH+	A60G Stworzenie systemu informatycznego na potrzeby zarządzania finansowaniem i tworzeniem placówek opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech, który łączy różne źródła finansowania opieki nad dziećmi	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR2.subpart2 2022.CSR3.subpart1
5.	1WoP	A.4.3 Wdrożenie ram prawnych dla podmiotów ekonomii społecznej	A62G Wejście w życie ustawy o ekonomii społecznej	Q2/2022	Zrealizowany	2022.CSR3.subpart3
6.	1WoP	B1.2 Ułatwienie spełnienia obowiązku oszczędności energii dla przedsiębiorstw energetycznych	B1L Wejście w życie rozporządzenia wykonawczego do ustawy o efektywności energetycznej	Q2/2022	Zrealizowany	2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
7.	1WoP	B2.2 Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	B23G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy o inwestycjach w zakresie lądowych farm wiatrowych	Q2/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2
8.	1WoP	B2.2 Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	B29G Wejście w życie rozporządzenia wykonawczego w następstwie ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych	Q2/2022	Zrealizowany	2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
9.	1WoP	B3.1 Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich	B40G Wejście w życie aktu prawnego ustanawiającego obowiązek przeprowadzania regularnego monitorowania i kontrolowania odpowiednich konkretnych systemów	Q2/2022	Zrealizowany	2022.CSR1.subpart2

10.	1WoP	B3.3 Wsparcie dla zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich	B21L Wejście w życie zmian w przepisach krajowych, które są niezbędne do poprawy warunków odnoszących się do odpornej gospodarki wodnej w rolnictwie i na obszarach wiejskich.	Q2/2022	Zrealizowany	2022.CSR1.subpart2
11.	1WoP	B3.3.1 Inwestycje w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich	B22L Przyjęcie kryteriów kwalifikacji w odniesieniu do zaproszeń do składania wniosków	Q2/2022	Zrealizowany	2022.CSR1.subpart2
12.	1WoP	B3.4 Inwestycje na rzecz kompleksowej zielonej transformacji miast	B25L Instrument na rzecz Zielonej Transformacji Miast	Q2/2022	Zrealizowany	2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
13.	1WoP	B3.5 Reforma budownictwa mieszkaniowego dla osób o niskich i średnich dochodach, z uwzględnieniem wyższej efektywności energetycznej budynków	B28L Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń i wprowadzenie powiązanych z tym faktem zmian w innych ustawach	Q2/2022	Zrealizowany	2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
14.	1WoP	C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej w celu zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu	C1G Ramy przygotowane przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów na rzecz dofinansowania projektów budowy sieci szerokopasmowych na obszarach białych NGA (dostęp nowej generacji), na których obecnie nie istnieją sieci dostępu nowej generacji.	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR1.subpart2
15.	1WoP	D1.2 Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń opieki długoterminowej podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym	D1L Przegląd potencjału ustanowienia jednostek/ośrodków opieki długoterminowej i geriatrycznej w szpitalach powiatowych w Polsce	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
16.	1WoP	D2.1.1. Inwestycje związane z modernizacją i doposażeniem obiektów dydaktycznych w związku ze zwiększeniem limitów przyjęć na studia medyczne	D29G Wejście w życie aktu prawnego wprowadzającego system zachęt do podejmowania i kontynuowania studiów uniwersyteckich na wybranych kierunkach medycznych poprzez stypendia, finansowanie studiów i mentoring	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR2.subpart3 2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart2
17.	1WoP	E1.1.1 Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej	E8G Ustanowienie instrumentu finansowego (Fundusz) na rzecz mobilności zeroemisyjnej/niskoemisyjnej i energii	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
18.	1WoP	F1.1 Reforma zwiększająca niezależność i bezstronność sądów	F1G Wejście w życie reformy zwiększającej niezależność i bezstronność sądów	Q2/2022	Zrealizowany	2020.CSR4.subpart1 2022.CSR5.subpart1 2022.CSR5.subpart2
19.	1WoP	F1.2 Reforma mająca na celu poprawę sytuacji sędziów, których dotyczą uchwały Izby Dyscyplinarnej polskiego Sądu Najwyższego w sprawach dyscyplinarnych i dotyczących immunitetu sędziowskiego	F2G Wejście w życie reformy mającej na celu poprawę sytuacji sędziów, których dotyczą uchwały Izby Dyscyplinarnej polskiego Sądu Najwyższego w sprawach dyscyplinarnych i dotyczących immunitetu sędziowskiego	Q2/2022	Zrealizowany	2020.CSR4.subpart1 2022.CSR5.subpart1 2022.CSR5.subpart2
20.	1WoP	F3.1 Poprawa warunków realizacji KPO	F6G Przyjęcie przez ministra odpowiedzialnego za rozwój regionalny wytycznych ustanawiających zasady udziału zainteresowanych stron i partnerów społecznych w realizacji KPO	Q2/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart8 2022.CSR5.subpart2
21.	1WoP	F3.1 Poprawa warunków realizacji KPO	F7G Zapewnienie skutecznego audytu i kontroli w ramach realizacji RRF; ochrona interesów finansowych Unii	Q2/2022	Zrealizowany	

22.	1WoP	A1.1 Reforma ram budżetowych	A1G Opracowanie dokumentu koncepcyjnego w sprawie standardowego planu kont zintegrowanego z klasyfikacją budżetową	Q1/2022	Zrealizowany	2019.CSR1.subpart2 2022.CSR1.subpart4
23.	1WoP	A1.4 Reforma na rzecz poprawienia warunków konkurencyjności i ochrony producentów/konsumentów w sektorze rolnym	A18G Wejście w życie nowej ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi	Q1/2022	Zrealizowany	n/d
24.	1WoP	A1.4.1 Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu	A20G Przyjęcie kryteriów kwalifikacji beneficjentów w odniesieniu do wszystkich projektów objętych zakresem tej inwestycji	Q1/2022	Zrealizowany	2020.CSR2.subpart3
25.	1WoP	A2.4 Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem	A38G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w zakresie katalogu podmiotów, które mogą tworzyć spółki celowe wraz ze szkołami wyższymi	Q1/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart1 2022.CSR4.subpart2
26.	1WoP	A2.4 Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki oraz przemysłem	A39G Ustanowienie zasad korzystania z laboratoriów i transferu wiedzy instytutów pod nadzorem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Q1/2022	Zrealizowany	
27.	1WoP	B1.1 Czyste powietrze i efektywność energetyczna	B1G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy o efektywności energetycznej i powiązanych aktów ustawodawczych	Q1/2022	Zrealizowany	2020.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
28.	1WoP	C1.2 Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze	C1L Zmiana rozporządzenia z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku	Q1/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart4
29.	1WoP	C1.2 Podniesienie poziomu dostępności i wykorzystania nowoczesnej łączności przewodowej i bezprzewodowej na potrzeby społeczne i gospodarcze	C2L Zmiana rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Q1/2022	Zrealizowany	
30.	1WoP	F3.1 Poprawa warunków realizacji KPO	F5G Wejście w życie aktu prawnego ustanawiającego komitet monitorujący i powierzającego mu nadzór nad skuteczną realizacją KPO	Q1/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart8 2022.CSR5.subpart2
31.	1WoP	B1.1 Czyste powietrze i efektywność energetyczna	B3G Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza	Q4/2021	Zrealizowany	2020.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
32.	1WoP	B2.1 Poprawa warunków dla rozwoju i technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych	B16G Wejście w życie aktów zmieniających akty ustawodawcze regulujące funkcjonowanie wodoru jako paliwa alternatywnego w transporcie	Q4/2021	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2

33.	1WoP	B3.1 Wsparcie zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej na obszarach wiejskich	B39G Opracowanie zasad terytorialnego ukierunkowania wsparcia inwestycji wodociągowych lub kanalizacyjnych planu odbudowy i zwiększania odporności na obszarach wiejskich	Q4/2021	Zrealizowany	2022.CSR1.subpart2
34.	1WoP	D2.1 Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej	D23G Zmiana prawa o szkolnictwie wyższym i nauce i ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, aby zapewnić podstawę prawną wsparcia finansowego studentów medycyny w Polsce, począwszy od roku akademickiego 2021/2022.	Q4/2021	Zrealizowany	2019.CSR2.subpart3 2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart2
35.	1WoP	E2.2 Zwiększenie bezpieczeństwa transportu	E23G Wejście w życie aktów prawnych wprowadzających: pierwszeństwo pieszych na przejściach, jednakową prędkość na obszarach zabudowanych, minimalny odstęp pomiędzy pojazdami, cele w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego do 2030 r. (-50 % ofiar śmiertelnych w wypadkach)	Q4/2021	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
36.	1WoP	A1.1 Reforma ram budżetowych	A3G Wejście w życie zmienionej ustawy o finansowaniu publicznym ukierunkowanej na rozszerzenie zakresu stabilizującej reguły wydatkowej (SRW) w celu uwzględnienia państwowych funduszy celowych	Q3/2021	Zrealizowany	2019.CSR1.subpart2 2022.CSR1.subpart4
37.	1WoP	B2.4 Ramy prawne dla rozwoju magazynów energii	B10L Wejście w życie zmian ustawy – Prawo energetyczne w zakresie magazynowania energii	Q2/2021	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
2WoP						
38.	2WoP	A1.2.2 Wsparcie przygotowania terenów inwestycyjnych pod potrzeby inwestycji o kluczowym znaczeniu dla gospodarki	A9G Przyjęcie ostatecznego wyboru obszarów inwestycyjnych, które mają być rozwijane	Q4/2022	Opóźniony	2020.CSR3.subpart3
39.	2WoP	A2.5 Zwiększenie znaczenia sektora kultury i przemysłu kultury dla rozwoju gospodarczego	A1L Przyjęcie dokumentu programowego w sprawie wspierania działań ekologicznych i cyfrowych w sektorze kultury i sektorze kreatywnym	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	n/d
40.	2WoP	A2.5.1 Program wspierania działalności podmiotów działających w sektorze kultury i sektorze kreatywnym w celu stymulowania ich rozwoju	A2L Kryteria kwalifikacji projektów do otrzymania wsparcia w sektorze kultury i sektorze kreatywnym	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	n/d
41.	2WoP	A4.1 Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy	A51G Wejście w życie nowej ustawy o publicznych służbach zatrudnienia, ustawy o zatrudnieniu obywateli państw trzecich oraz ustawy o zawieraniu niektórych umów o pracę w sposób elektroniczny: – wprowadzanie zmian w publicznych służbach zatrudnienia i aktywnej polityce rynku pracy w celu zwiększenia aktywności zawodowej – zmniejszanie barier administracyjnych przy zatrudnianiu cudzoziemców – upraszczanie procesu zawierania niektórych umów	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	n/d
42.	2WoP	A4.1 Efektywne instytucje na rzecz rynku pracy	A53G	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	

			Przeprowadzenie procesu konsultacji z partnerami społecznymi na temat potencjału porozumień zbiorowych oraz przeprowadzenie kompleksowego badania dotyczącego potencjalnej roli jednolitej umowy o pracę w zapewnianiu nowej elastyczności i bezpieczeństwa na polskim rynku pracy			
43.	2WoP	A4.5 Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i promowanie pracy po przekroczeniu ustawowego wieku emerytalnego	A67G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wprowadzającej od 2023 r. obniżenie stawki podatku dochodowego od osób fizycznych dla osób, które osiągnęły wiek emerytalny i nadal pracują	Q4/2022	Zrealizowany	2019.CSR2.subpart1 2022.CSR1.subpart5
44.	2WoP	B1.1 Czyste powietrze i efektywność energetyczna	B4G Wejście w życie zmiany rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie norm jakości dla paliw stałych	Q4/2022	Opóźniony	2020.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
45.	2WoP	B1.2.1 Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych	B2L Instrukcje dotyczące finansowania (w tym kryteria kwalifikowalności i kwalifikacji) odnoszące się do systemu wsparcia ukierunkowanego na efektywność energetyczną i OZE w przedsiębiorstwach, w tym przedsiębiorstwach objętych unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji	Q4/2022	Opóźniony	2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1
46.	2WoP	B2.2 Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	B30G Wejście w życie rozporządzenia wykonawczego w następstwie ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
47.	2WoP	B3.2 Wsparcie renaturalizacji i zabezpieczenia przed substancjami niebezpiecznymi	B14L Wejście w życie ustawy ułatwiającej kompleksową eliminację negatywnego wpływu na środowisko wielkoobszarowych terenów przemysłowych	Q4/2022	Opóźniony	2022.CSR1.subpart2
48.	2WoP	C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej w celu zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu	C3G Zmiana rozporządzenia w sprawie Pojedynczego Punktu Informacyjnego przez Prezesa Rady Ministrów	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR1.subpart2
49.	2WoP	C1.2.1 Wzmocnienie potencjału komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności elektronicznej	C4L Ramy dla produktów finansowych w celu wzmocnienia komercyjnych inwestycji w nowoczesną sieć łączności elektronicznej	Q4/2022	Opóźniony	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR4.subpart3 2022.CSR1.subpart2
50.	2WoP	C2.1.3 E-kompetencje	C16G Utworzenie Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (CRKC)	Q4/2022	Zrealizowany	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR1.subpart2
51.	2WoP	C3.1 Zwiększenie cyberbezpieczeństwa systemów informacyjnych, wzmocnienie infrastruktury przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury organów ścigania	C21G Zmiana ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa służąca wdrożeniu dyrektywy w sprawie bezpieczeństwa sieci i informacji oraz ustanowieniu kompleksowych podstaw prawnych i organizacyjnych cyberbezpieczeństwa dla krajowego systemu cyberbezpieczeństwa	Q4/2022	Opóźniony	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR4.subpart3

52.	2WoP	D1.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych	D9G Wejście w życie aktu prawnego w sprawie wykazu dokładnych kryteriów kwalifikujących szpitale do poszczególnych kategorii, aby pomóc w określeniu potrzeb inwestycyjnych wynikających z reformy	Q4/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
53.	2WoP	D2.1 Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej	D27G Wejście w życie aktów prawnych mających na celu zwiększenie atrakcyjności miejsc pracy w sektorze medycznym i warunków pracy pracowników medycznych	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR2.subpart3 2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart2
54.	2WoP	D3.1 Zwiększenie efektywności i jakości systemu opieki zdrowotnej przez wzmocnienie zaplecza naukowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu	D32G Wejście w życie ustawy o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
55.	2WoP	D3.1 Zwiększenie efektywności i jakości systemu opieki zdrowotnej przez wzmocnienie zaplecza naukowego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu	D33G Wejście w życie lub wdrożenie kluczowych działań określonych w rządowym planie strategicznym dla rozwoju sektora biomedycznego, zgodnie z harmonogramem określonym w planie strategicznym	Q4/2022	Realizowany zgodnie z planem	
56.	2WoP	D3.1.1 Inwestycje w utworzenie specjalistycznych centrów badawczych i analitycznych na potrzeby nauk medycznych	D34G Uruchomienie elektronicznej platformy dla Polskiej Sieci Ośrodków Badań Klinicznych.	Q4/2022	Opóźniony	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
57.	2WoP	E1.1 Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska	E1G Wejście w życie ustawy wprowadzającej obowiązek zakupu tylko niskoemisyjnych i zeroemisyjnych autobusów w miastach powyżej 100 000 mieszkańców począwszy od 2025 r.	Q4/2022	Opóźniony	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
58.	2WoP	E2.1 Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego	E15G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy o transporcie kolejowym zapewniającej odporność przewoźników kolejowych. Decyzja ministerialna w sprawie ustalenia priorytetów dla transportu intermodalnego oraz usunięcia wąskich gardeł w celu zwiększenia przepustowości kolei.	Q4/2022	Opóźniony	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
59.	2WoP	E2.3 Poprawa dostępności i bezpieczeństwa transportu oraz usprawnienie rozwiązań cyfrowych	E5L Wejście w życie aktu prawnego wprowadzającego ulepszenia w odniesieniu do praw pasażerów w zakresie wymogów dotyczących taboru	Q4/2022	Opóźniony	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
60.	2WoP	A1.3.1 Wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego	A13G Opublikowanie dokumentu, w którym określono mechanizm przydziału i orientacyjną kwotę wsparcia, jakie ma zostać przyznane każdej gminie w Polsce na wdrożenie reformy planowania i zagospodarowania przestrzennego	Q3/2022	Niezrealizowany	2020.CSR3.subpart3
61.	2WoP	A3.1.1 Wsparcie rozwoju nowoczesnego szkolenia zawodowego, szkolnictwa	A49G Powołanie funkcjonujących Wojewódzkich Zespołów Koordynacji koordynujących politykę w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się przez całe życie	Q3/2022	Zrealizowany	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart2

		wyższego oraz uczenia się przez całe życie				
62.	2WoP	A4.4 Uelastycznienie form zatrudnienia i wprowadzenie pracy zdalnej	A65G Wejście w życie ustawy o zmianie Kodeksu pracy wprowadzającej na stałe do przepisów Kodeksu pracy instytucję pracy zdalnej oraz elastyczne formy organizacji czasu pracy	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart4 2022.CSR4.subpart3
63.	2WoP	B2.2 Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	B24G Wejście w życie rozporządzenia określającego plan aukcji na odnawialne źródła energii na lata 2022–2027	Q3/2022	Zrealizowany	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
64.	2WoP	B2.3.1 Budowa morskich farm wiatrowych	B7L Zaproszenie do składania wniosków dotyczących wybranych projektów morskich farm wiatrowych	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
65.	2WoP	B3.2 Wsparcie renaturalizacji i zabezpieczenia przed substancjami niebezpiecznymi	B15L Wejście w życie aktu prawnego dotyczącego materiałów niebezpiecznych zalegających w Morzu Bałtyckim	Q3/2022	Zrealizowany	2022.CSR1.subpart2
66.	2WoP	C2.1 Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie	C9G Minimalne wiążące standardy wyposażenia wszystkich szkół w infrastrukturę cyfrową w celu umożliwienia wykorzystania technologii cyfrowych w nauczaniu na równym poziomie w każdej szkole.	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR2.subpart4 2022.CSR4.subpart3
67.	2WoP	C2.1 Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie	C10G Wejście w życie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Programu Rozwoju Kompetencji Cyfrowych mającego na celu zarządzanie rozwojem kompetencji cyfrowych oraz edukacji cyfrowej obywateli i pracowników w różnych sektorach. Obejmuje on powołanie Centrum Rozwoju Kompetencji Cyfrowych (CRKC).	Q3/2022	Niezrealizowany	
68.	2WoP	C2.2 Reforma podstaw transformacji cyfrowej systemu edukacji	C8L Przyjęcie nowej polityki transformacji cyfrowej w obszarze edukacji, stanowiącej podstawę zmian w systemie edukacji i realizacji inwestycji w ICT oraz służącej określeniu kierunków procesu transformacji cyfrowej systemu edukacji w perspektywie krótko- i długoterminowej	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart4 2022.CSR3.subpart2
69.	2WoP	C2.2.1 Wyposażenie szkół/institucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT w celu poprawy ogólnych wyników systemów edukacji	C9L Konsultacje publiczne w sprawie ram określających procedury dystrybucji sprzętu ICT oraz udostępniania infrastruktury szkołom	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart4 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR1.subpart2
70.	2WoP	C3.1.1 Cyberbezpieczeństwo – CyberPL, infrastruktura przetwarzania danych oraz optymalizacja infrastruktury organów ścigania	C27G Ważny projekt stanowiący przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania (projekt IPCEI): Wybór projektów dotyczących chmury obliczeniowej nowej generacji	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR2.subpart4 2022.CSR4.subpart3 2022.CSR1.subpart2

71.	2WoP	D1.1 Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych	D1G Wejście w życie ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitalnictwa	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
72.	2WoP	D1.1 Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych	D2G Wejście w życie zarządzenia Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) w sprawie wzmocnienia podstawowej opieki zdrowotnej i skoordynowanej opieki zdrowotnej, a następnie przepisów finansowych (w tym zmian w umowach), umożliwiającego wdrożenie na szczeblu krajowym	Q3/2022	Zrealizowany	
73.	2WoP	D1.1 Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych	D3G Wejście w życie ustawy o jakości w ochronie zdrowia i bezpieczeństwie pacjentów, wraz z niezbędnymi przepisami wykonawczymi	Q3/2022	Niezrealizowany	
74.	2WoP	D1.1 Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych	D4G Wejście w życie ustawy o Krajowej Sieci Onkologicznej służącej ustanowieniu zasad funkcjonowania sieci poprzez wprowadzenie nowej struktury i nowego modelu zarządzania opieką onkologiczną	Q3/2022	Niezrealizowany	
75.	2WoP	D1.2 Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń opieki długoterminowej podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym	D2L Wejście w życie aktu ustawodawczego w sprawie wsparcia na rzecz ustanowienia jednostek/ośrodków opieki długoterminowej i geriatrycznej w szpitalach powiatowych na podstawie wyników przeglądu	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
76.	2WoP	D2.1 Stworzenie odpowiednich warunków dla zwiększenia liczebności kadry medycznej	D25G Wejście w życie aktu ustawodawczego o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych, który wprowadzi możliwość tworzenia programów studiów II stopnia w ramach przygotowania do wykonywania zawodu ratownika medycznego	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR2.subpart3 2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart2
77.	2WoP	E1.1.1 Wsparcie dla gospodarki niskoemisyjnej	E9G Wybór pośredników finansowych	Q3/2022	Niezrealizowany	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
78.	2WoP	F2.1 Usprawnienie procesu stanowienia prawa	F4G Wejście w życie zmienionego Regulaminu Sejmu, Senatu i Rady Ministrów w celu większego wykorzystania konsultacji publicznych i oceny skutków w procesie stanowienia prawa	Q3/2022	Niezrealizowany	2020.CSR4.subpart2 2022.CSR5.subpart2
3WoP						
79.	3WoP	A2.3 Zapewnienie instytucjonalnych i prawnych podstaw rozwoju bezzałogowych statków powietrznych	A33G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2022.CSR4.subpart2
80.	3WoP	A2.6.1 Inwestycje – Rozbudowa krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług oraz towarzyszącej infrastruktury wykorzystujących dane satelitarne	A9L Prace przygotowawcze do wyniesienia pierwszego polskiego satelity: ECSS Phase O/A/B/C (analiza misji/identyfikacja potrzeb, wykonalność i definicja)	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart4 2022.CSR4.subpart3

81.	3WoP	A4.2 Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki nad dziećmi do lat trzech	A57G Przyjęcie norm jakości w zakresie opieki nad dziećmi, w tym wytycznych w zakresie edukacji i standardów usług opieki nad dziećmi poniżej trzeciego roku życia, zapewniających wysoką jakość, w tym edukacji i opieki	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR2.subpart2 2022.CSR3.subpart1
82.	3WoP	C2.1.3 E-kompetencje	C17G T1 – Koordynatorzy ds. cyfrowych – średnio jeden na każdą gminę w Polsce	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR1.subpart2
83.	3WoP	C2.2.1 Wyposażenie szkół/instytucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT w celu poprawy ogólnych wyników systemów edukacji	C10L Ramy określające procedury dystrybucji urządzeń ICT oraz udostępniania infrastruktury szkołom	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart4 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR1.subpart2
84.	3WoP	D1.2.1 Rozwój opieki długoterminowej dzięki modernizacji infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym	D3L Wykaz szpitali powiatowych wybranych do uzyskania dodatkowego wsparcia na utworzenie łóżek opieki długoterminowej i geriatrycznej na podstawie szczegółowych kryteriów kwalifikacji	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1 2022.CSR3.subpart1
85.	3WoP	D3.2 Stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju sektora leków i wyrobów medycznych	D6L Wejście w życie aktu ustawodawczego zapewniającego bezpieczeństwo dostaw leków, w tym rozwiązań odnoszących się do niedoborów leków i kluczowych zagrożeń w ramach łańcuchów dostaw	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
86.	3WoP	A1.3 Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego	A12G Wejście w życie nowej ustawy o planowaniu przestrzennym	Q1/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart8
87.	3WoP	A4.7 Ograniczenie segmentacji rynku pracy	A71G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ograniczającej segmentację rynku pracy i zwiększającej ochronę socjalną wszystkich osób wykonujących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych, poprzez objęcie tych umów składkami na ubezpieczenia społeczne	Q1/2023	Opóźniony	2019.CSR2.subpart2 2022.CSR3.subpart1
88.	3WoP	B1.1 Czyste powietrze i efektywność energetyczna	B2G Aktualizacja Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze”	Q1/2023	Zrealizowany	2020.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
89.	3WoP	B2.2 Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	B22G Wejście w życie ustaw o zmianie ram legislacyjnych dotyczących społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej i biometanu: Zmiana ustawy o odnawialnych źródłach energii, zmiana przepisów dotyczących rynku energii oraz wejście w życie rozporządzenia wykonawczego do ustawy o odnawialnych źródłach energii	Q1/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
90.	3WoP	C1.1. Ułatwienie rozwoju infrastruktury sieciowej w celu zapewnienia powszechnego dostępu do szybkiego Internetu	C2G Zmiana rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji w sprawie inwentaryzacji infrastruktury i usług telekomunikacyjnych	Q1/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart4 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR1.subpart2

91.	3WoP	D1.1 Zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych	D7G Wejście w życie rozporządzenia w sprawie wykazu wojewódzkich centrów monitorowania w ramach Sieci Onkologicznej	Q1/2023	Opóźniony	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
92.	3WoP	D1.1.1 Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych	D10G Pierwsze zaproszenie do składania wniosków dla szpitali ubiegających się o finansowanie	Q1/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1
93.	3WoP	E1.1 Wzrost wykorzystania transportu przyjaznego dla środowiska	E2G Środki wspierające rozwój planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP) oraz przyjęcie przez Ministerstwo Infrastruktury zachęt do ich wdrażania z zapewnieniem wsparcia technicznego i finansowego dla wszystkich funkcjonalnych obszarów miejskich	Q1/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
94.	3WoP	E2.1 Zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego	E16G Ustanowienie systemu opłat za przejazd na nowych drogach	Q1/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
4WoP						
95.	4WoP	A2.6.1 Inwestycje – Rozbudowa krajowego systemu serwisów monitoringowych, produktów, narzędzi analitycznych i usług oraz towarzyszącej infrastruktury wykorzystujących dane satelitarne	A8L Rozwój niezbędnej infrastruktury: Narodowy System Informacji Satelitarnej (NSIS), który będzie świadczyć usługi monitorowania z wykorzystaniem danych pochodzących z obserwacji satelitarnej Ziemi.	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart4 2022.CSR4.subpart3
96.	4WoP	A3.1 Siła robocza dla nowoczesnej gospodarki: poprawa dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wdrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją	A41G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy – Prawo oświatowe, w ramach której ustanowiono ramy prawne dotyczące sieci branżowych centrów umiejętności zapewniających ukierunkowane podnoszenie i zmianę kwalifikacji w wysokim stopniu odpowiadające potrzebom rynku pracy.	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart2
97.	4WoP	A3.1 Siła robocza dla nowoczesnej gospodarki: poprawa dopasowania umiejętności i kwalifikacji do wymogów rynku pracy w związku z wdrażaniem nowych technologii w gospodarce oraz zieloną i cyfrową transformacją	A42G Wejście w życie ustawy o zmianie ustawy – Karta nauczyciela umożliwiającej realizację szkoleń branżowych dla nauczycieli ustawicznego kształcenia zawodowego w branżowych centrach umiejętności	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	
98.	4WoP	A3.1.1 Wsparcie rozwoju nowoczesnego szkolenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie	A50G Opracowanie zoperacjonalizowanych programów wdrożenia Zintegrowanej Strategii Umiejętności na poziomie regionalnym przez powołane Wojewódzkie Zespoły Koordynacji kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się przez całe życie	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart3 2022.CSR3.subpart2
99.	4WoP	B1.1 Czyste powietrze i efektywność energetyczna	B5G Wejście w życie rozporządzenia w sprawie norm jakości dla paliw stałych z biomasy	Q3/2023	Opóźniony	2020.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2

100.	4WoP	B1.1.2 Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych	B8G T1 – Wymiana źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart3 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
101.	4WoP	B1.1.2 Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych	B10G T1 – Termomodernizacja i instalacja odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych (budynki jedno- i wielorodzinne)	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart7 2020.CSR3.subpart5 2022.CSR6.subpart2 2022.CSR6.subpart5 2022.CSR6.subpart1 2022.CSR1.subpart2
102.	4WoP	B2.1.1. Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru	B18G Wydane decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla stacji tankowania wodoru	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart4 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR1.subpart2
103.	4WoP	C2.1.2 Wyrównanie poziomu wyposażenia szkół w przenośne urządzenia multimedialne – inwestycje związane ze spełnieniem minimalnych standardów wyposażenia	C14G Nowe komputery przenośne do dyspozycji nauczycieli	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR2.subpart3 2020.CSR2.subpart4 2022.CSR3.subpart2 2022.CSR1.subpart2
104.	4WoP	E2.1.2 Pasażerski tabor kolejowy	E19G Podpisanie umów dotyczących pasażerskiego taboru kolejowego	Q3/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart3 2020.CSR3.subpart6 2022.CSR6.subpart4 2022.CSR6.subpart1
105.	4WoP	D3.2.1 Rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych – inwestycje związane z produkcją w Polsce API	D7L Wybór projektów dotyczących produkcji API, które mają zostać objęte wsparciem	Q2/2023	Realizowany zgodnie z planem	2019.CSR3.subpart6 2020.CSR1.subpart2 2022.CSR4.subpart1

Załącznik 3. Działania KPR odnoszące się do zasad Europejskiego Filara Praw Socjalnych

Zasada EFPS	Najważniejsze działania	Zakładany wpływ jakościowy/ilościowy
1. Kształcenie i uczenie się przez całe życie	<p>1. Tworzenie nowych kierunków studiów lub modyfikacja istniejących programów kształcenia.</p> <p>2. Podniesienie kompetencji mediatorów oraz utworzenie Krajowego Rejestru Mediatorów (KRM).</p> <p>3. Reforma podstaw cyfryzacji systemu oświaty i wychowania oraz wyposażenie szkół/instytucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT.</p> <p>4. Program E-kompetencje.</p>	<p>1. Do programów kształcenia włączane będą zagadnienia dotyczące m.in. zmian klimatycznych, aspektów środowiskowych, energii odnawialnej i zrównoważonego rozwoju oraz dostępności (w tym projektowania uniwersalnego). Przewiduje się premiowanie działań na rzecz rozwoju kierunków STEM oraz promowanie kształcenia na tych kierunkach wśród kobiet.</p> <p>2. Zwiększenie dostępności do profesjonalnie przeszkolonych mediatorów, upowszechnienie mediacji jako alternatywnej metody rozwiązywania sporów, usprawnienie nadzoru nad mediatorami.</p> <p>3. Wsparcie obejmie ponad 26 tys. jednostek systemu oświaty – w tym m.in. zakup 1,2 mln laptopów wraz z oprogramowaniem do użytku uczniów, zakup sprzętu do zajęć, wspierającego nauczanie zdalne, wyposażenie co najmniej 50% przedszkoli (tj. 7 750) w interaktywne tablice i monitory.</p> <p>4. Przeszkolenie do 30 czerwca 2026 r. co najmniej 380 tys. osób (z tego 40% to obywatele potrzebujący podstawowych umiejętności cyfrowych, 20% to urzędnicy publiczni, 20% to osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem, a pozostałe 20% to edukatorzy i nauczyciele).</p>
2. Równouprawnienie płci	Poza zakresie KPR 2023/2024	Poza zakresie KPR 2023/2024
3. Równe szanse	1. Ograniczenie segmentacji rynku pracy.	1. obowiązek objęcia wszystkich kolejnych umów zleceń składkami na ubezpieczenie społeczne, niezależnie od osiągniętych przychodów, co powinno przełożyć się na poprawę sytuacji osób pracujących na podstawie umów zlecenia.
4. Aktywne wsparcie na rzecz zatrudnienia	1. Reforma instytucjonalno-organizacyjna na rynku pracy.	1. Modernizacja PSZ oraz aktywnych polityk rynku pracy w celu bardziej efektywnego odpowiadania na potrzeby klientów PSZ.

	2. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian gospodarczych.	Ograniczenie barier adm. oraz usprawnienie procedur dot. zatrudniania cudzoziemców. 2. Wspieranie przedsiębiorstw i pracowników w nabywaniu kompetencji zielonych w obszarze GOZ i niskiej/zerowej emisyjności. Wzmocnienie i rozwój jakości usług świadczonych za pośrednictwem Bazy Usług Rozwojowych.
5. Bezpieczne i elastyczne zatrudnienie	1. Nowelizacja Kodeksu pracy: <ul style="list-style-type: none"> • umożliwiającą pracownikowi, który wykonywał pracę co najmniej 6 miesięcy prawo do wystąpienia (raz w roku kalendarzowym) o formę zatrudnienia z bardziej przewidywalnymi lub bezpieczniejszymi warunkami pracy oraz otrzymania pisemnej odpowiedzi na ten wniosek z uzasadnieniem; • wprowadzającą obowiązek uzasadnienia wypowiedzenia umowy o pracę na czas określony oraz konsultowania zamiaru wypowiedzenia takiej umowy ze związkami zawodowymi, a także umożliwiającą przywrócenie do pracy pracownika, którego umowa o pracę na czas określony została rozwiązana z naruszeniem przepisów prawa. 	1. Nowelizacja Kodeksu pracy umożliwiającą pracownikowi występowanie o formę zatrudnienia z bardziej przewidywalnymi lub bezpieczniejszymi warunkami pracy oraz wprowadzającą zmiany w przepisach dotyczących wypowiedzania umów o pracę na czas określony wpłynie na zwiększanie się stabilności i bezpieczeństwa zatrudnienia.
6. Wynagrodzenia	Poza zakresem KPR 2023/2024	Poza zakresem KPR 2023/2024
7. Informacje o warunkach zatrudnienia i ochrona w przypadku zwolnień	1. Nowelizacja Kodeksu pracy zmierzająca do: <ul style="list-style-type: none"> • rozszerzenia zakresu informacji o warunkach zatrudnienia pracownika (m.in. o informację dotyczącą szkoleń zapewnianych przez pracodawcę, procedury rozwiązania stosunku pracy, wymiaru przysługującego pracownikowi płatnego urlopu a także procedury jego przyznawania i ustalania), które pracodawca będzie musiał przekazać pracownikowi co do zasady w ciągu 7 dni od dopuszczenia pracownika do pracy; pracodawca będzie miał także obowiązek przekazać rozszerzoną informację o warunkach zatrudniania pracownikom wysyłanym do pracy do państwa 	1. Rozszerzenie zakresu informacji o warunkach zatrudnienia pracownika przekazywanych pracownikowi oraz wprowadzenie obowiązku informowania o procedurach awansu oraz wolnych stanowiskach pracy wpłynie na większą dostępność dla pracowników w zakresie informacji dotyczących stosunku pracy (obecnego lub potencjalnego). Wprowadzenie zakazu prowadzenia przygotowań dotyczących zamiaru rozwiązania stosunku pracy oraz zakazu wypowiedzania i rozwiązania stosunku pracy z pracownikami od dnia złożenia wniosków o urlopy oraz elastyczną organizację pracy wpłyną na zwiększanie się stabilności zatrudnienia.

	<p>członkowskiego lub państwa trzeciego oraz pracownika delegowanego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenia dla pracodawcy obowiązku informowania pracowników o możliwościach awansu oraz rozszerzenie obowiązku informowania o wolnych stanowiskach pracy; • wprowadzenia zakazu prowadzenia przygotowań dotyczących zamiaru rozwiązania stosunku pracy oraz zakazu wypowiedzania i rozwiązania stosunku pracy (chyba, że zachodzą przyczyny uzasadniające rozwiązanie umowy bez wypowiedzenia z jego winy i reprezentująca pracownika zakładowa organizacja związkowa wyraziła na to zgodę) już od dnia złożenia wniosku o płatne urlopy związane z urodzeniem dziecka i urlop opiekuńczy, z powodu wystąpienia z wnioskiem o elastyczną organizację pracy. 	
8. Dialog społeczny i społeczne zaangażowanie pracowników	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie obowiązkowej oceny skutków i konsultacji społecznych projektów ustaw zgłaszanych przez posłów i senatorów. 2. Uruchomienie jednolitego systemu konsultacji i udostępnienia aktów prawnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie roli konsultacji społecznych. Podniesienie jakości stanowionego prawa. 2. Poprawa dostępności do prawa dla wszystkich.
9. Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nowelizacja Kodeksu pracy w zakresie wprowadzenia elastycznych form organizacji pracy, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie do Kodeksu pracy na stałe pracy zdalnej; • rozszerzenie stosowania elastycznej organizacji pracy dla rodziców dzieci w wieku do 8 lat oraz osób opiekujących się np. krewnymi wymagającymi opieki lub wsparcia z poważnych względów medycznych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie możliwości elastycznego godzenia życia zawodowego z prywatnym. Szersze stosowanie elastycznej organizacji pracy, w tym telepracy (którą docelowo zastąpi praca zdalna), ruchomego czasu pracy, indywidualnego rozkładu czasu pracy oraz pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy.
10. Zdrowe, bezpieczne i dobrze dostosowane środowisko pracy oraz ochrona danych	Poza zakresem KPR 2023/2024	Poza zakresem KPR 2023/2024

11. Opieka nad dziećmi i wsparcie dla dzieci	1. Reforma na rzecz poprawy sytuacji rodziców na rynku pracy poprzez zwiększenie dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3.	1. Zwiększenie dostępności cenowej i terytorialnej instytucji opieki nad dziećmi do lat 3.
12. Ochrona socjalna	1. Wejście w życie przepisów wprowadzających obowiązek objęcia wszystkich kolejnych umów zleceń składkami na ubezpieczenie społeczne, niezależnie od osiąganych przychodów.	1. Zwiększenie ochrony socjalnej osób pracujących na podstawie kolejnych umów zleceń, poprzez objęcie tych umów składkami na ubezpieczenia społeczne, niezależnie od uzyskiwanych przychodów.
13. Świadczenia dla bezrobotnych	1. Reforma instytucjonalno-organizacyjna na rynku pracy.	1. Udoskonalenie form pomocy dla bezrobotnych.
14. Minimalny dochód	Poza zakresem KPR	Poza zakresem KPR
15. Świadczenia emerytalne i renty	1. Nowelizacja ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.	1. Zwiększenie ochrony socjalnej osób pracujących na podstawie kilku umów zleceń, czego efektem będzie podwyższenie przyszłych świadczeń krótko- i długoterminowych.
16. Ochrona zdrowia	<p>1. wejście w życie ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitali.</p> <p>2. wejście w życie ustawy o Krajowej Sieci Onkologicznej ustanawiającej zasady funkcjonowania sieci poprzez wprowadzenie nowej struktury i nowego modelu zarządzania opieką onkologiczną w Polsce,</p> <p>3. wejście w życie ustawy o Krajowej Sieci Kardiologicznej ustanawiającej zasady funkcjonowania sieci poprzez wprowadzenie nowej struktury i nowego modelu zarządzania opieką kardiologiczną w Polsce,</p> <p>4. wdrożenie centralnej e-rejestracji (poszerzenie o kolejne placówki medyczne i kolejne zakresy świadczeń w zależności od decyzji MZ); tzw. projekt ustawy o centralnej e-rejestracji (projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw);</p>	<p>1. reforma i restrukturyzacja sektora szpitalnictwa w Polsce zwiększy efektywność, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych,</p> <p>2.-3. Poprawa opieki onkologicznej i kardiologicznej w Polsce zapewni pacjentom równy dostęp do wysokospecjalistycznych świadczeń,</p> <p>4. Dla pacjentów - usprawnienie wyszukiwania wolnych terminów świadczenia, zapisów na wizyty. Dla placówek medycznych m .in. – optymalizacja pracy personelu rejestracji i wsparcie usług e-rejestracji, teleporad - w oparciu o bezpłatne, nowoczesne i bezpieczne narzędzie.</p>
17. Integracja osób z niepełnosprawnościami	1. <u>Nowelizacja Kodeksu pracy wprowadzająca rozwiązania umożliwiające szersze stosowanie elastycznych form organizacji pracy.</u>	1. Poprawa dostęp do zatrudnienia m .in. dla osób z niepełnosprawnościami.

18. Opieka długoterminowa	1. Przeprowadzenie analiz służących identyfikującym rozwiązania (organizacyjne, prawne lub instytucjonalne) umożliwiające poprawę dostępności do usług zdrowotnych i społecznych.	1. Poprawa dostępności rozwiązań z zakresu opieki długoterminowej (usług zdrowotnych i społecznych).
19. Mieszkania i pomoc dla bezdomnych	1. Termomodernizacja i instalacja odnawialnych źródeł energii w 244 952 budynkach mieszkalnych (budynki jedno- i wielorodzinne). 2. Program rządowy „Wzajemnie potrzebni”.	1. Poprawa efektywności energetycznej przełoży się na niższe koszty mieszkania w tych budynkach, co jest istotne zwłaszcza dla rodzin o niskich dochodach. 2. Zwiększenie dostępności przystępnych cenowo mieszkań na wynajem społeczny wraz z usługami rynku pracy, edukacji i innymi usługami społecznymi.
20. Dostęp do podstawowych usług	1. Zapewnienie dostępu do bardzo szybkiego Internetu na obszarach wykluczenia cyfrowego. 2. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie.	1. Inwestycja zapewni w perspektywie do 2026 r. dostęp do sieci szerokopasmowej 100 Mb/s dla 931 tys. gospodarstw domowych. 2. Nastąpi zwiększenie liczby spraw możliwych do załatwienia drogą elektroniczną przy wykorzystaniu e-usług i procesów cyfrowych m.in. w takich obszarach, jak dostęp do danych publicznych, podatki, proces inwestycyjno-budowlany, rozwiązania geopatyczne i monitoring satelitarny w rolnictwie.

Załącznik 4. Działania KPR odnoszące się do celów zrównoważonego rozwoju (SDGs)

SDG	Najważniejsze działania	Zakładany wpływ jakościowy/ilościowy
1. Koniec z ubóstwem		
2. Zero głodu	<p>1. Inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego sektora rolno-spożywczego.</p> <p>2. Inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu.</p>	<p>1. Zwiększenie podaży wiedzy i innowacji w sektorze żywnościowym dzięki dostępności nowoczesnej infrastruktury badawczej poprzez zapewnienie jej nowoczesności technologicznej oraz zdolności prowadzenia badań. Zapewnienie ściślejszej współpracy instytucji B+R+I między sobą oraz z podmiotami sektora rolno-spożywczego.</p> <p>2. Zwiększenie odporności podmiotów łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych, w tym MŚP, na kryzysy oraz wzmocnienie krótkich łańcuchów dostaw żywności i systemu redystrybucji żywności. Zwiększenie konkurencyjności gospodarstw rolnych przez wdrożenie i upowszechnienie innowacyjnych rozwiązań z zakresu rolnictwa 4.0.</p>
3. Dobre zdrowie i jakość życia	<p>1. wejście w życie ustawy o modernizacji i poprawie efektywności szpitali.</p> <p>2. wejście w życie ustawy o Krajowej Sieci Onkologicznej ustanawiającej zasady funkcjonowania sieci poprzez wprowadzenie nowej struktury i nowego modelu zarządzania opieką onkologiczną w Polsce,</p> <p>3. wejście w życie ustawy o Krajowej Sieci Kardiologicznej ustanawiającej zasady funkcjonowania sieci poprzez wprowadzenie nowej struktury i nowego modelu zarządzania opieką kardiologiczną w Polsce,</p> <p>4. wdrożenie centralnej e-rejestracji (poszerzenie o kolejne placówki medyczne i kolejne zakresy świadczeń w zależności od decyzji MZ); tzw. projekt ustawy o centralnej e-rejestracji</p>	<p>1. reforma i restrukturyzacja sektora szpitalnictwa w Polsce zwiększy efektywność, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych,</p> <p>2 - 3 reforma opieki onkologicznej i kardiologicznej w Polsce zapewni pacjentom równy dostęp do wysokospecjalistycznych świadczeń,</p> <p>4. Celem centralnej e-rejestracji jest dostarczenie nowoczesnego rozwiązania m.in. pozwalającego pacjentom w prosty, szybki i wygodny sposób wyszukać wolny termin świadczenia, zapisać się, a w razie potrzeby zmienić termin lub odwołać wizytę; placówkom medycznym zoptymalizować pracę personelu rejestracji i zrealizować obowiązek ustawowy (usługa e-rejestracji); zrealizować</p>

	(projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw);	świadczenie w formie teleporady, w oparciu o bezpłatne, nowoczesne i bezpieczne narzędzie.
4. Dobra jakość edukacji	<p>1. Tworzenie nowych kierunków studiów lub modyfikacja istniejących programów kształcenia.</p> <p>2. Podniesienie kompetencji mediatorów oraz utworzenie Krajowego Rejestru Mediatorów (KRM).</p> <p>3. Podniesienie kompetencji cyfrowych wśród przedsiębiorców.</p> <p>4. Reforma podstaw cyfryzacji systemu oświaty i wychowania oraz wyposażenie szkół/institucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT.</p>	<p>1. Do programów kształcenia włączane będą zagadnienia dotyczące m.in. zmian klimatycznych, aspektów środowiskowych, energii odnawialnej i zrównoważonego rozwoju oraz dostępności (w tym projektowania uniwersalnego). Przewiduje się premiowanie działań na rzecz rozwoju kierunków STEM oraz promowanie kształcenia na tych kierunkach wśród kobiet.</p> <p>2. Zwiększenie dostępności do profesjonalnie przeszkolonych mediatorów, upowszechnienie mediacji jako alternatywnej metody rozwiązywania sporów, usprawnienie nadzoru nad mediatorami.</p> <p>3. Podniesienie kompetencji cyfrowych wśród przedsiębiorców, w tym w zakresie cyberbezpieczeństwa.</p> <p>4. Zapewnienie młodym ludziom rozwoju kompetencji cyfrowych oraz zwiększenie efektywności procesu nauczania szkolnego.</p>
5. Równość płci	1. Wsparcie programów dofinansowania miejsc opieki nad dziećmi 0-3 lat (żłobki, kluby dziecięce) w ramach MALUCH+.	1. Wzrost aktywności zawodowej rodziców poprzez zwiększenie dostępności terytorialnej i cenowej instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobków i klubów dziecięcych).
6. Czysta woda i warunki sanitarne	1. Wsparcie rozwoju nowych technologii dla retencji wody poprzez realizację przedsięwzięcia „Technologie nowej retencji”, oraz nowych technologii oczyszczania wody poprzez realizację przedsięwzięcia „Oczyszczalnia przyszłości”.	1. Zostaną opracowane i wprowadzone na rynek innowacyjne technologie retencji wody deszczowej oraz oczyszczania ścieków komunalnych.
7. Czysta i dostępna energia	1. Poprawa warunków dla rozwoju i technologii wodorowych oraz innych gazów zdekarbonizowanych.	1. Rozwój rynku odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru i innych paliw alternatywnych oraz ich wykorzystania na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i wzmocnienia konkurencyjności polskiej gospodarki.

	<ul style="list-style-type: none"> 2. Inwestycje w technologie wodorowe, wytwarzanie, magazynowanie i transport wodoru. 3. Poprawa warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii. 4. Budowa infrastruktury terminalowej offshore. 5. Wsparcie inwestycji morskich farm wiatrowych. 6. Budowa morskich farm wiatrowych. 7. Wsparcie w realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu oraz stymulacji polskiego rynku pojazdów elektrycznych i technologii wodorowych poprzez realizację przedsięwzięć: „Ciepłownia przyszłości”, „Elektrociepłownia w lokalnym systemie energetycznym”, „Innowacyjna biogazownia”, „Magazynowanie ciepła i chłodu”, „Magazynowanie energii elektrycznej”, „Magazynowanie wodoru”, „e-Van – uniwersalny pojazd dostawczy o napędzie elektrycznym kat. N1”. 	<ul style="list-style-type: none"> 2. Zapewnienie wzrostu wykorzystania paliw alternatywnych, w szczególności w zakresie wytwarzania, magazynowania, dystrybucji i wykorzystania odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru poprzez stworzenie polskiej gałęzi gospodarki wodorowej oraz wzrost wykorzystania odnawialnego i niskoemisyjnego wodoru. 3. Poprawa otoczenia regulacyjnego w zakresie energetyki rozproszonej i prosumenckiej, rozwój łańcucha dostaw dla morskiej energetyki wiatrowej, wzrost mocy zainstalowanej odnawialnych źródeł energii, a także wzrost udziału energii pochodzącej z OZE w miksie energetycznym. 4. Wsparcie rozwoju morskiej energetyki wiatrowej, z uwzględnieniem stworzenia odpowiedniego zaplecza portowego (offshore) w Polsce, w zakresie instalacji i serwisu morskich farm wiatrowych. 5. Jw. 6. Jw. 7. Wsparcie w realizacji założeń Europejskiego Zielonego Ładu poprzez rozwój zielonych technologii.
8. Wzrost gospodarczy i godna praca	1. Zwiększenie skali zastosowań rozwiązań cyfrowych w sferze publicznej, gospodarce i społeczeństwie.	1. Zmniejszenie zasobochłonności gospodarki, poprawa wydajności i warunków wykonywania pracy (rozwój e-usług i procesów cyfrowych).
9. Innowacyjność, przemysł, infrastruktura	1. Inwestycje wspierające robotyzację i cyfryzację w przedsiębiorstwach.	1. Zwiększenie poziomu robotyzacji, wykorzystania AI i technologii cyfrowych dzięki wdrożonym projektom.

	2. Wzmocnienie mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem nauki a przemysłem.	2. Zwiększenie poziomu innowacyjności dzięki skomercjalizowaniu projektów B+R i usieciowieniu instytutów badawczych nadzorowanych przez MRiRW.
10. Mniej nierówności	1. Zapewnienie powszechnego dostępu do szybkiego Internetu – rozwój infrastruktury sieciowej.	1. Ograniczenie występowania wykluczenia cyfrowego.
11. Zrównoważone miasta i społeczności	1. Reforma planowania i zagospodarowania przestrzennego 2. Wsparcie rozwoju nowych rozwiązań dla budownictwa poprzez realizację przedsięwzięć „Budownictwo efektywne energetycznie i procesowo” oraz „Wentylacja dla szkół i domów”.	1. Efektywne zarządzanie przestrzenią, w tym ograniczenie presji urbanizacyjnej na tereny zieleni. 2. Zostaną opracowane i wprowadzone na rynek innowacyjne technologie domów modułowych i prefabrykowanych dla budownictwa społecznego, senioralnego i jednorodzinne. Ponadto opracowane i wprowadzone na rynek zostaną technologie wentylacji dla szkół i domów.
12. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja	1. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych. 2. Efektywność energetyczna i OZE w przedsiębiorstwach – inwestycje o największym potencjale redukcji gazów cieplarnianych.	1. Zmniejszenie negatywnego wpływu, jakie gospodarstwa domowe wywierają na środowisko, w tym zwłaszcza na stan powietrza, poprzez zwiększenie efektywności energetycznej budynków jedno- i wielorodzinnych i upowszechnianie niskoemisyjnych źródeł energii. 2. Ograniczenie konsumpcji energii końcowej oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez zwiększanie efektywności energetycznej procesów przemysłowo-produkcyjnych przedsiębiorstw, obniżenie emisyjności przedsiębiorstw przemysłowych, w tym, przedsiębiorstw sektora energetycznego, wzrost udziału niskoemisyjnych źródeł wytwarzania energii w przedsiębiorstwach poprzez inwestycje w OZE oraz niskoemisyjne i wydajne wykorzystanie wytworzonej energii.
13. Działania w dziedzinie klimatu	1. Czyste powietrze i efektywność energetyczna.	1. Poprawa jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz bardziej racjonalne wykorzystanie energii dzięki poprawie efektywności energetycznej wybranych sektorów gospodarki i zastosowaniu niskoemisyjnych źródeł energii.

	2. Ramowe warunki dla inwestycji w zieloną transformację na obszarach miejskich.	2. efektywne wykorzystanie środków z KPO przeznaczonych na inwestycje w obszarze zielonej transformacji miast jak i stworzy ramy dla koordynacji innych działań inwestycyjnych z różnych instrumentów krajowych i UE.
14. Życie pod wodą	Poza zakresem KPR 2023/2024	Poza zakresem KPR 2023/2024
15. Życie na lądzie	Poza zakresem KPR 2023/2024	Poza zakresem KPR 2023/2024
16. Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzenie obowiązkowej oceny skutków i konsultacji społecznych projektów ustaw zgłaszanych przez posłów i senatorów. 2. Uruchomienie jednolitego systemu konsultacji i udostępnienia aktów prawnych. 3. Reforma struktury sądów powszechnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie roli konsultacji społecznych. Podniesienie jakości stanowionego prawa. 2. Poprawa dostępności do prawa dla wszystkich. 3. Zminimalizowania zjawiska przewlekłości i uchybiania standardom rzetelności i sprawności postępowań oraz wzmocnienie niezawisłości sędziowskiej.
17. Partnerstwo na rzecz celów	Poza zakresem KPR 2023/2024	Poza zakresem KPR 2023/2024